

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 39 (1286) 1974 RUGSĖJO - SEPTEMBER 26

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY

2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA

Tel. 275-4672

Smūgiams didėjant

Ir po 30 metų sovietinės vergijos dar negalime sakyti "pavaršis eina Karpatų kalnais". Jis eina kituose kontinentuose, bet Lietuvoje tebėra žiema, t.y. nelaisvė, iš kurios pasprukti mažai kam pavyksta. Net ir didžiausi optimistai nedrįsta sakyti, kad laisvės pavasaris jau čia pat. Priešingai, akylesnieji politikai skatina ruošis ilgai nelaisvei, nes nėra ženklių, rodančių laisvės aušros spindulių artėjimą. Prie tokių ženklų prisideda ir pastarieji įvykiai politinėje srityje. Kai daugelį tautų pavergusi Sovietų Sąjunga vadinamoje Europos saugumo konferencijoje visu sveriu stengiasi įsitvirtinti užimtose srityse bei išgauti tarptautinį pripažinimą, atsiranda laisvojo pasaulio valstybių, pritariančių tokiai užgrobtumui politikai. Pastaruoju metu į tokių tarpą įsiriškia Australija ir Naujoji Zelandija. Iki šiol Britų Bendruomenės kraštai sąžiningai laikėsi laisvo tautų apsisprendimo principo ir prievartinio Lietuvos prijungimo prie Sov. Sąjungos nepripažino. Deja, atsirado spraga ir Australijoje, ir N. Zelandijoje, valdžion atėjus darbiečių partijoms. Nelemtoji spraga gali padidėti pirmiausia Britų Bendruomenės kraštuose, kur politiniuose sluogsiuose, bent kai kurių partijų, ima įsigalėti nuomonė, kad po 30 metų ir vagstė tampa legaliu veiksmu. Tokie ir panašūs įvykiai turėtų sukristi visą išeiviją ir kelti klausimą, ar viskas iš jos pusės padaryta.

Pirmiausia turėtų stipriai pasireikšti išeivijos reakcija Australijos bei N. Zelandijos atveju. Visi kiti kraštai, ypač Britų Bendruomenės, turi pajusti, kad laisvajame pasaulyje yra stipri moralinė jėga, smerkianti tokią užgrobtumų ir pripažinimų politiką. Jei neužtenka savų pajėgų, reikia organizuoti iškilųjų pasaulio intelektualų peticiją ir ją skelbti didžiojo spaudoje. Tegu pamato vietinės vyriausybės savo gėdą ir tenedrįta kitos eiti pramintuojų keliu. Be to, naujieji smūgiai laisvės frontui teatreikia dėmesį ir į pačios lietuvių išeivijos laikyseną. Vadinamasis "bendradarbiavimas" su okupuota Lietuva gali lengvai patarnauti pagunda vyriausybės nueiti Australijos keliu. Kai vyriausybė mato, kad atitinkamo krašto išeiviai nebekreipia dėmesio į senosios savo tėvynės okupaciją ir elgiasi taip, lyg ji būtų laisvas kraštas, gali lengviau pasukti prososietine linkme. Dabartiniai smūgiai turėtų paskatinti visą išeiviją daugiau dėmesio teikti Lietuvos laisvinimui. Stipresnės jėgos turėtų teltis pavergtojo krašto laisvės bylos kėlimui. Deja, nematyti, kad tos jėgos ateitų iš "bendradarbiavimo" pozicijos užėjusių, nes jose reikia rodytis su sovietams priimtiniu veidu. Ir kas tik pasirenka šį kelią, iš laisvinimo fronto tyliai pasitraukia. Jei ši laikysena bus plečiama, Lietuvos laisvės byloje dirbančiųjų skaičius mažės ir silpnės. Liks tautiečiai, kuriems rūpi lietuviškoji kultūra, bet nerūpi jos klestėjimo pagrindas — Lietuvos laisvė bei nepriklausomybė.

Smūgiams didėjant, būtina peržiūrėti savąsias laisvinimo pozicijas. Pavojaus ženklai turėtų sujungti visus mūsų politikos žmones labai rimtai apsvastyti 30 metų veiklos balansą, šalinti trūkumus, rasti bendrą, vieningą kelią ir svarbiausia mobilizuoti pajėgiausius žmones. Yra vilties, kad šiuo keliu pasuks rudenio įvykstanti laisvinimo veiksmų konferencija Niujorke. Nedaug apie ją girdėti, bet jau pats konferencijos faktas leidžia manyti, kad siekiama stipresnės veiklos. Per 30 metų turėjo visiems paaiškėti, kad vieningo laisvinimo fronto vadu tegali būti viena viršūnė. Kai atsiranda daug generolų, o mažai kareivių, prasideda savikova, susilpnėja ginamasis frontas. Vieningo politinio autoriteto turėjimas politinio pobūdžio išeivijoje yra esminis dalykas. Besiskaldančios viršūnės skaldo ir periferijas. Tiesa, mūsų visuomenė yra diferencijuota, bet iš esmės vieninga Lietuvos laisvės byloje. Jei atsiranda metodinių skirtumų, galima jų išlyginti juos. Tik nežabota ambicija nesisuoda išlyginama. Tokiame atsakingame darbe ir ji turi nusilenkti svarbesniems dalykams. Be to, esmingai svarbu, kad Lietuvos laisvinimo veikloje dalyvaudų visa išeivija. Tai politika, kuri turi rūpėti kiekvienam sąmoningam lietuviui. Apsiribojimas tikta politine viršūne, nuošaliai paliekant plačiąją vsuomenę, yra didelė klaida. Viršūnė turi vadovauti, bet kokia žymesnė veikla nebus įmanoma be atramos masėse. Dėlto linkėtina, kad būsimoji veiksmų konferencija būtų žingsnis į naują laikotarpį.

KANADOS ĮVYKIAI

Nauji atbėgėliai

Lietinės globos Kanadoje praėjusią savaitę pasirašė rumūnas N. Mihalache, vengras E. Olah ir čiliėtis G. C. Pizzaro. Rumūnijos prekybos delegacijos atstovas N. Mihalache buvo atvykęs į Toronto CNE parodą, kurioje rumunai turėjo savo skyrių. Laikinę globą jam suteikė imigracijos įstaiga Toronto, bet po devynių dienų jis pakeitė nuomonę ir pareiškė norą grįžti Rumunijon. Pasirodo, su juo turėjo pasikalbėjimą Rumunijos konsolato atstovai Toronto, nors imigracijos įstaiga jiems ir nebuvo davusi jo adresu. Vengras E. Olah yra žemės ūkio specialistas, su oficialia trijų narių delegacija atvykęs į tarptautinį pasitarimą, kurio tikslas — pasirušti Romoj įvyksiančiai Jungtinių Tautų maisto ir žemdirbystės tarybos konferencijai. Nuo delegacijos jis atsiskyrė Niagara Falls mieste, nuvažinęs pasižiūrėti krioklių. Čiliėtis šokėjas ir kūno kultūros mokytojas G. C. Pizzaro priklausė gastroliuojančiai šokėjų grupei. Sprendimą pasilikti Kanadoje jis padarė Edmontone, kur jau yra įsikūrę 29 čiliėčiai.

Kanados provincijų premjerų XV metinė konferencija Torontė pagrindinį dėmesį skyrė krašto ekonominiams reikalams. Jos dalyviai atmetė kainų ir atlyginimų kontrolę, remdamosi federacinio parlamento rinkimų rezultatais. R. Stanfieldo ir jo konservatorių pralaimėjimas liudi-

"Sveiki, tautiečiai! Mūsų tautiniai šokiai atgaivins jus ir atjaunins." Taip byloja platus Klevelando "Grandinėls" šokėjų mostas, pradedant koncertus įvairiose lietuvių kolonijose J. Garla

Pabaltijo karininku tragedija

Nauji faktai buvusio komunisto leidinyje apie estų, latvių ir lietuvių karininkų sušaudymą

Buvęs Izraelio komunistų partijos generalinis sekretorius, Kominternio narys, ilgus metus sėdėjęs sovietų kalėjimuose ir Sibiro koncentracijos stovyklose, dabar Tel Avivo universiteto Bar-Ilan profesorius Iosif Berger (Barsilai) 1973 m. išleido savo pergyvenimų knygą "Krušenie Pokolenija". Puslapiuose 238-241 pasakoja matęs, kaip Maskvos įsakymu komunistų saugumo organai išžudė 400 lietuvių, latvių ir estų karininkų Norilsko (Sibire) koncentracijos stovykloje. Jis rašo:

"Kai Sovietų Sąjunga 1940 m. prijungė Estiją, Latviją ir Lietuvą, visi tų šalių karininkai gavo tokį pat rangą raudonojo sovietų armijos, kokį buvo turėję prieš tai. 1941 m. birželio mėn. sovietai pašaukė į Maskvą didelę tų šalių karininkų dalį — 400 lietuvių, 400 latvių ir 250 estų. Jie buvo pakviesti tariamai kariniam apmokymui. Maskvoje jie buvo nuginkluoti, suimti, nieko nelaukiant susodinti į prekinis vagonus ir išsiųsti į Sibirą. Paskui juos laivais gabeno Jenisėjaus upe į Norilską. Norilsko koncentracijos stovykloje jiems buvo pranešta, kad bus teisiami. Vargšai karininkai buvo be galo sujaudinti. Kaikurie jų rašė prašymus Vyriausiai Sovietų Sąjungos Karo Tarybai, reikšdami savo lojalumą ir žadėdami atlikti karinę tarnybą bet kuriame sovietų kariniame dalyne. Bet į tuos jų prašymus ir protestus nebuvo kreipiama nė mažiausio dėmesio.

Dalis tų Pabaltijo kraštų karininkų pateko į tą patį skyrių, kur buvau laikomas ir aš. NKVD norėjo juos laikyti toliau nuo pašalinų akių, bet Norilsko koncentracijos stovyklos kalėjimai buvo perpildyti ir nebuvo įmanoma atskirti baltiečių karininkų nuo kitų.

Kaikurie jų iki pat savo gyvenimo galo tikėjosi, kad kas nors juos užsienyje užtars, ir jie išsigelbės. Stovykloje propagandistai kalbėjo apie Atlanto Chartą, kurią pasirašė ne tik Rooseveltas ir Churchillis, bet ir Stalinas. Mums tvirtino, kad pagaliam pasaulyje daugiau nebūsim baimės ir karų. Kaikurie baltiečiai karininkai turėjo giminių Amerikoje ir Anglijoje. Jie visai bandė susiristi su jais. Veltui. NKVD neleido. Karininkai buvo apimti gilios desperacijos. Kas dvi savaites iš mūsų kameros sušaudydavo karininkų grupę. Juos išvesdavo po vieną į vadinamąjį "teismą". Pastarasis vykdavo čia pat, kalėjimo koridoriuje. Vienas NKVD tarnautojas paskaitydavo kaltinimo aktą ir tuos straipsnius, kuriais remiantis jie buvo "teisiami". Vienus karininkus

NKVD kaltino, kad jie palaikė santykius su penktąja kolona, kitus, kad skleidė antisovietinę propagandą ar kad tolimoje praeityje, kai jų šalys dar buvo nepriklausomos valstybės, kažkuo nusikaltę komunistams. Karininkams buvo leidžiama pasakyti 5-10 minučių gynimosi kalbą. Bet tai buvo tik formalumas, apgavystė, nes juos dažniausiai pasmerkdamo sušaudyti. NKVD dar turėdavo gauti mirties sprendimo patvirtinimą iš Maskvos, tačiau tas patvirtinimas atėdavo labai greitai, ir juos netrukus sušaudydavo.

Taip buvo sušaudyta, geriau sakant, nužudyta nemažiau kaip 400 baltiečių karininkų, pradedant estų generolu Brede ir baigiant jaunesniaisiais leitenantais. Skelbiant mirties sprendimus, nebuvo kreipiama jokio dėmesio į tų karininkų politines pažiūras. P.vz. estų generolas Brede buvo liberalas ir antifašistas. Tačiau vistik buvo sušaudytas. Esu įsitikinęs, kad iš Maskvos buvo duotas įsakymas sušaudyti tam tikrą Pabaltijo tautų karininkų skaičių. Kai nustatytą skaičių nužudė, nutraukė likvidaciją bei šaudymus. Tų žmonių naikinimas mūsų stovykloje paliko šurpų išpūdį (psl. 241).

Stebėdamas gyvus likusius Pabaltijo tautų karininkus, aš įsidėmėjau kaikiuriuos būdingus bruožus, kurie skyrė vienos tautos karininkus nuo kitos. Pavyzdžiui, dauguma lietuvių karininkų nemokėjo rusų kalbos ir buvo labai patriotiškai nusiteikę. Tačiau jie gana gerai prisitaikė prie sunkių stovyklos sąlygų, organizavo savo brigadas ir dirbdami labai sąžiningai, net sunkiausiose sąlygose išpildydavo normas. Jie buvo valstiečių kilmės, baigę gimnazijas. Jų

S. m. rugsėjo 12 d. įvyko antaras organizacinio komiteto posėdis. Jame buvo nustatyti Kanados Lietuvių Dienų dainų ir tautinių šokių šventės metmenys. Pasitarusius iš meno ir spaudos sekcijos A. Trumpickui, į jo vietą pakviesta A. Zubrienė, į tautinių šokių — I. Jokūbyniene ir L. Verbickaitė, dramos — E. Kudabienė. Apimti silių reikalai. Meno ir spaudos parodai bus paliktas Daugiakultūris Centras, dramai — Hamilton Place mažoji salė, jaunimo suvažiavimui — Jaunimo Centras ir AV parapijos salė, tautinių šokių ir dainų šventei — Forum arena, pasi- linksminimui — kareivinių salė. Sekmadienio pamaldomis rūpinasi prel. dr. J. Tadaraukas. Evangelikų lietuvių atstovas yra O. Stasiulis. Visi parengiami telkiami miesto viduryje,

Tautinių šokių ir dainų šventė

kan nebūtų sunkumų vykstant iš vienos patalpos į kitą. Baigiamas ruošti dainų ir šokių repertuaras. Organizacinis komitetas prašo Kanados lietuvių chorų skubiai registruotis pas K. Milerį, 152 Kensington Av. So., Hamilton, Ont. Tel. 545-4058, o visas Kanados lietuvių tautinių šokių grupes — pas I. Jokūbyniene, 40 Organ Cr., Hamilton, Ont. Tel. 389-3205. Visom grupėm ir visiem choram numatoma atlyginti dalį kelionės išlaidų. Tai priklauso nuo valdžios finansinės paramos ir mūsų tautiečių dalyvavimo šventėje. Ankstyvesnės Kanados LD Hamiltone sutraukdavo apie 2000 lietuvių. Šis skaičius turės stipriai padidėti, nes vien tik meninės programos dalyvių bus per 700. Dar kartą primename Kanada (Nukelta į 7 psl.)

Pasaulio įvykiai

JAV PREZ. G. FORDAS PASKELBĖ SĄLYGINĘ AMNESTIJĄ VISIEMS Vietnamo karo dezertyrams ir karinės prievolės vengėjams. Tikslus jų skaičius nėra žinomas. Pats prez. G. Fordas yra linkęs manyti, jog tokių užsienin pabėgusių jaunuolių gali būti apie 50.000. Didžioji jų dalis įsikūrė kaimyninėje Kanadoje. Amerikiečių duomenimis, jų čia turėtų būti apie 3.000, tačiau pačių bėglių organizacijos kalba apie 25.000. Kanados imigracijos ministerijos duomenimis, 1964-72 m. Kanada įsileido 32.200 amerikiečių tarp 15 ir 29 metų amžiaus. Amnestijai pritaria JAV kongresas, bet prieš ją griežtai pasisako karo veteranų organizacijos, primindamos tuos jaunuolius, kurie buvo sužeisti ar net žuvo kovos lauke. Veteranai bėglius laiko paprasčiausiais nugarbingais bailiais, savo krašto išdavikais. Tiems, kuriems sąžinė neleidžia imti ginklo į rankas, JAV įstatymai sudaro galimybę prievolės kovos lauke atlikti be ginklo, dažniausiai pirmosios medicininės pagalbos vienetuose, gelbstint sužeistus draugus. Nustačiusieji prieš karą taip pat turėjo galimybę kovoti teismuose prieš šaukiamą kariuomenę. Jie betgi pasirinko lengvesnį ir patogesnį pabėgimo iš JAV kelią, atsisakydami teisminės kovos už savo įsitikinimus. Prez. G. Fordo sąlyginė amnestija įpareigoja visus bėglius iki 1975 m. sausio 31 d. grįžti į JAV ir užsiregistruoti savo buvusiose daliniuose ar federacinių prokurorų įstaigose. Teisingumo departamentas tada jiems paskirs viešosios tarnybos menkai apmokamus darbus, kurių trukmė gali siekti dvejus metus. Tokiais darbais jie vėl patvirtins savo ištikimybę Amerikai ir taps pilnatiesiais jos nariais. Torontė įvykęs bėglių organizacijų atstovų suvažiavimas atmetė prez. G. Fordo sąlygą, joje įžiūrdamas dezertyrus ir karinės prievolės vengėjus žeminančią bausmę.

TERORISTŲ SIAUTĖJIMAS

P. Vietnamo kariuomenės kpt. Le Duc Tan, pažemintas į leitenantus, kelevinį lėktuvą bandė nukreipti į Hanojų. Lakūnams nepaklusius, jis susprogdino dvi rankines granatas. Sukritusiam lėktuve kartu su juo žuvo 70 keleivių bei igulos narių. Trys japonai teroristai, priklausančios revoliucinei Raudonosios Armijos grupei, įsiveržė į Prancūzijos ambasadą Hagoje. Už ambasadoriaus J. Senardo ir 10 įkaitų gyvybes jie pareikalavo laisvės Paryžiaus kalėjime uždarytam teroristui J. Furuijui ir milijono dolerių. Olandijos vyriausybė ambasadorių su įkaitais išlaisvino už \$300.000 ir J. Furujos atgabenimą ambasadon. Specialiu lėktuvu tie keturi teroristai buvo nuskraidinti į Sirijos sostinę Damaską, kur jų globa pasirūpino Palestinos išlaisvinimo Organizacija.

NAUJA POLITINĖ AUDRA?

Nespėjus nutilti Watergate incidento triukšmui, amerikiečių spauda pradėjo kelti JAV įsivėlimą į Čilės įvykius. Pirmuoju smuiku ir vėl groja tie patys dienraščiai — "The New York Times", "The Washington Post", skelbdami iš senato kažkuriais keliais gautas informacijas. Kadangi tas įsivėlimas buvo pradėtas 1970 m., kai H. Kissingeris buvo pagrindiniu prez. R. Niksono patarėju saugumo reikaluose, nejučiomis susidaro įspūdis, kad tokiais pranešimais siekiama jo sukompromitavimo bei pašalinimos iš valstybės sekretoriaus pareigų. Prez. G. Fordas buvo priverstas prisipažinti, kad 1970-73 m. prez. R. Niksono vyriausybė per CIA žvalgybos agentūrą Čilėje išleido apie \$11 milijonų opozicijai prieš marksistą prez. S. Allendę. Senato užsienio reikalų komiteitui pats H. Kissingeris patvirtino prez. G. Fordo pareiškimą, pabrėždamas, kad pinigai buvo skirti opozicinėms partijoms bei laikraščiams, bet CIA neplanavo ir neprisidėjo prie karinio sukilimo, kuris 1973 m. rugsėjo 11 d. baigėsi prez. S. Allendės mirtimi. Finansinė parama buvo tikimasi užsitikrinti opozicinių partijų laimėjimą 1976 m. prezidento rinkimuose. Vašingtono įsikišimą padiktavo prez. S. Allendės atnešta komunizmo grėsmė, galimas vienos partijos valdymo sistemos įvedimas, susidorojimas su opozicija, nors prez. S. Allendė rinkimuose tegavo 36%, vos 1% pralenkęs savo pagrindinį varžovą. JAV vyriausybės ir CIA agentūros vaidmenį Čilės įvykiuose dabar

TEISMAI JUGOSLAVIJOJE

Kalėjimo bausmės iki 14 metų buvo paskirtos 32 jugoslavams, planavusiems Tito nuvertimą ir palaikiusiems ryšius su emigrantais. Tokio oficialaus kaltinimo susilaukė 27 asmenys Peco miestelyje Serbijoje ir 5 asmenys Montenegros respublikos sostinėje Titograde. Neoficialiai betgi paaiškėjo, kad ši pogrindinė grupė Jugoslaviją norėjo sugrąžinti Sovietų Sąjungos įtakon. Ją rėmė Sovietų Sąjunga, Čekoslovakija, Vengrija, sovietinis KGB saugumas ir Maskvoje gyvenantys pabėgėliai iš Jugoslavijos.

RUMUNIJOS DILEMA

N. Ceausescu vadovaujama rumunų kompartija paskelbė pareiškimą, atmetantį komunistinių valstybių koordinacinį centrą, nes jis esąs nepraktiškas dėl kompartijų skirtingos veiklos, skirtingų aplinkybių. Nors Sovietų Sąjunga ir neminė, visiems yra aišku, kad tokiu centru R. Europoje buvo Maskva. Rumunijos komunistai taipgi atsisakė kištis į kompartijų ideologinius ginčus, be abejonės, turėdami galvoj Maskvą ir Pekingą. Tai jau nepermas rumunų kompartijos nepriklausomybės pareiškimas. Jo prieštaisy netiesiogiai atskleidžia V. Vokietijos žurnalas "Quick". Sovietų Sąjunga, laukdama Jugoslavijos kompartijos vado B. Tito mirties, tikisi šį kraštą sugrąžinti savo orbiton, bet problema jau sudaro kariuomenės dalinių pasiuntimas Rumunijos teritorija atskirton Bulgarijon. Maskva iš Bukarešto reikalavo specialaus koridoriaus Juodosios jūros pakrante. N. Ceausescu šį reikalavimą atmetė, bet buvo priverstas priimti Varšuvos Sąjungos pasiūlytą kompromisą, leidžiantį sovietų karininkams Rumunijos teritoriją vykkti Bulgarijon. Si nuolaida dabar tapo Trojos arkliu — istisi sovietų kariniai traukiniai jau rieda Bulgarijon, o Rumunija nedrįsta jų sulaikyti.

SOVIETINĖ KULTūra

Trylikos dailininkų abstraktinio meno paroda, atidaryta Maskvos priemiesty po atviru dangum, kompartija uždarė buldozerių, sunkvežimių ir gaisrininkų automobilių pagalba. Apie 500 meno mėgėjų išvaikė buldozerių ritenami kanalizacijos vamzdžiai, sunkvežimių verčiama žemė, gaisrininkų augšto spaudimo vandens čiukslės. Sovietinei kultūrai atstovavo pavelsių draskymas, mindymas kojomis, drabstymas purvu. Šiai akcijai vadovavė KGB agentai savo talkininkams leido apkulti amerikiečius žurnalistus Ch. Wren, M. Parks ir netgi juos bandžiusią gelbėti žurnalistė L. Olson. Suimti buvo šeši dailininkai ir keli žiūrovai. Dail. Na-dežda Elskaja jau gavo 15 parų kalėjimo už... chuliganizmą.

Tėviškės Žiburiai – lietuvių savaitraštis

Leidėjas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai"
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir Vyta. Kastytis

Metinė prenumerata \$8.50, pusmetinė — \$5. Rėmėjo prenumerata \$15
Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisymsi redakcijos nuožūra. Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly

Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc.
Subscription rates: \$8.50 per year, \$5 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509.

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ont. L5C 1T3, Canada
Telefonas 275-4672

MES KENČIAME, O PASAULIS TYLI**Pranešimas iš okupuotos Lietuvos apie tikinčiųjų rūpesčius**

Dabartinis metu Lietuvos kunigų tarpe plačiai kalbama, kad Vatikanas galys nominuoti naujus vyskopus, kurių kandidatūras išskels ne Lietuvos tikintieji, bet, per valdžią pataikaujančius dvasiškius, Religių Reikalų Tarybą. Jeigu būtų paskirti nauji, valdžiai nuolaidžiaują vyskupai, ateistai pasiekėtų šiuos tikslus:

1. Būtų sugriautas Sv. Tėvo autoritetas, kuris iki šių dienų Lietuvos tikinčiųjų ir kunigų tarpe buvo labai stiprus. Lietuvos kunigai ir sunkiausiose sąlygose parodė savo ištikimybę Apaštalių Sostui. Nepavyko ateistų bandymai sukurti Lietuvoje popiežiaus jurisdikcijos nepripažįstančius tautinės Katalikų Bažnyčios. Vienam iš nuteistųjų 25-eriems metams kunigų už tai buvo siūloma laisvė, Sv. Jono bažnyčia Vilniuje ir, 100, 000 rublių kyšis. Tylos Bažnyčiai niekada nebus suprantama diplomatija, kuri sudarytų sąlygas ateistams triumfuoti, kad net Vatikanas nepritaria kovojantiems ir kenčiantiems už tikėjimą kunigams ir tikintiesiems. Už diplomatines nuolaidas ateistinė valdžia galinti daug pažadėti, pasirašyti gražiausias sutartis, bet jos liks negyvos, kaip ir ateistinės valdžios pasirašyta "Žmogaus Teisių Deklaracija". Lietuvos kunigai ir tikintieji mano, jei pasaulio vyskupai ir katalikai savo laikų būtų tinkamai reaguę, gal būtų buvusi išsaugota vysk. V. Borisevičiaus gvybė. Tą patį galima pasakyti ir apie masinius kunigų suimnėjimus. Šiuo atveju mums pavyzdžių galėtų būti pasaulio komunistai, kurie taip energingai gynė Manolį Glezą, Andželą Davis ir dabar tebegina Čilės komunistus.

2. Garbingi Lietuvos vyskupai, kaip arkiv. J. Matulevičius, arkiv. T. Matulionis, arkiv. M. Reikys ir kt. augščiau išskėlė tikinčioje visuomenėje vyskupo autoritetą. Jei Sv. Sostas nominuotų į vyskopus netinkamus kandidatus, būtų sugriautas vyskupo autoritetas ir tuo pačiu padaryta didelė žala Lietuvos Katalikų Bažnyčiai.

3. "KLB Kronika" sumini tik mažą dalį faktų — dėl persekiojimo daugiau jų surinkti nepajėgia — liudijanti apie ateistų terorą ir tikinčiųjų vargus. Lietuvos tikintieji laukia paramos iš savo dvasios vadų. Tuo tarpu valdžios parinkti dvasiškai skelbia, kad mūsųose Bažnyčia nėra persekiojama. Kaip nusiviltų Lietuvos tikintieji, jei Vatikanas tokių dvasiškų skaičių dar padaigintų.

4. Valdžiai nuolaidžiaujančių naujų vyskupų paskyrimas būtų moralinis smūgis tautos gerbiams vyskupsams - tremtiniam J. E. vysk. J. Steponavičiui ir J. E. vysk. V. Sladkevičiui. Tokiu būdu būtų nuvertinta jų auksa, tarsi pasmerktą jų ištikimybę Sv. Tėvui, Bažnyčiai ir galutinai sunaikinta galimybė jiems sugrįžti į savo pareigas.

5. Kai ateistinė valdžia visomis galimomis priemonėmis prievartauja Bažnyčios vadovus, versdama juos išleisti pastoracijai kenksmingų potvarkių, Lietuvos kunigams lengviau susiorientuoti, jei juos pasirašo ne vyskupas, o tik vyskupijos valdytojas.

Todėl Lietuvos kunigai ir tikintieji maldauda maldausia Sv. Tėvą ir Romos kūrįja: a. kad nebūtų skiriami nauji, ateistams pataikaują vyskupai; b. kad, skiriamas vyskupas, apie kandidato vertę būtų atsiklausiama tremtinių vyskupų arba jų įgaliotų kunigų nuomonės. Tai galima įgyvendinti, jei naujos vyskupų kandidatūros Vatikano bus paskelbiamos ne vėliau, kaip pusmetis iki jų nominavimo; c. kad nebūtų ateistams daroma diplomatinė nuolaidų, pasitiktų jų gera valia. Iš ateistų negalima sulaukti nuolaidų derybų keliu — Lietuvos katalikai tiek turės laisvės, kiek jos išsikovos. Šią teisę liudija vienenas dabarties išsikovojimas. Lietuvos katalikai bus pajėgūs ka nors laimėti tik tada, kad juos plačiai rems pasaulio viešoji opinija ir Katalikų Bažnyčios augstieji hierarchai.

Lietuvos katalikai yra dėkingi Vatikano radijo laidų organizatoriams, užsienio lietuvių ir viso pasaulio katalikų ir nekatalikų spaudai, keliančiai viešumon

Lietuvoje daromus ateistų nusikaltimus, taip pat visiems, kurie meldžiasi ir daro žygių, kad Lietuvos katalikai turėtų daugiau religinės laisvės. Apgailestaujama, kad "Amerikos Balsas" šiam reikalui visiškai neskiria dėmesio. Todėl neuostabu, kad jo laidos vis mažiau yra klausomos. Už tikėjimą kenčiantį lietuvių sunku sudominti ekonominėmis krizėmis arba politinėmis aferomis.

Lietuvos tikinčioji visuomenė, skaudžiai pergyvendama saugumo siautėjimą, kai vienas po kito kalėjime atsiduria geriausi tautos ir Bažnyčios sūnūs, stebisi, kodėl iki šiol pasaulio katalikai negina suimtųjų. Ateistinė valdžia siekia, kad, pasauliui tylint, lengviau būtų su jais susidoroti.

KANADOS LIETUVIŲ KUNIGŲ SUVAŽIAVIMAS

Ivyko rugsėjo 10 d. Hamiltono lietuvių par. klebonijoje. Dalyvavo 15 kunigų, kurių 2 buvo svečiai iš JAV. Buvo pagerbtas kun. J. Tadarauškas į garbės prelatus pakėlimo proga. Taip pat buvo atsisveikinta su kun. Br. Jursku, išvykstančiu Ispanijon. Išrinkta nauja valdyba dvejim metams: prel. dr. J. Tadarauškas — pirm., kun. Augustinas Simanavičius, OFM — sek. ir kun. Juvenalis Liubia, OFM — ižd. Pirmajai suvažiavimo daliai pirmininkavo prel. J. Tadarauškas, antrajai — kun. F. Jucevičius; sekretoriavo kun. Antanas Prapakas, OFM, Pranešimus apie JAV Lietuvių Kunigų Vienybės veiklą ir kitas kunigų draugijas padarė jos pirm. prel. J. Balkūnas ir kun. L. Budreckas. Tarp kita ko buvo pranešta, kad 1975 m. įvyks pasaulio lietuvių kunigų suvažiavimas Romoje liepos 22-29 d. Tarptautiniame eucharistiniame kongrese Filadelfijoje planuojama 3 dienų lietuvių programa.

Priimtos šios rezoliucijos: 1. išreikšti nuosirdžius sveikiniams prel. J. Tadarauškui į garbės prelatu pakėlimo proga; 2. išreikšti padėką kun. Br. Jurskui už jo darbus Kanadoje per 23 metus lietuviškos giesmės ir dainos srityje; 3. išreikšti padėką lietuviškai spaudai už lietuviškų katalikiškų reikalų gynimą; 4. išreikšti padėką Hamiltono vyskupui už išrūpinimą prel. J. Tadarauškui paraugštini; 5. pasveikinti J.E. vysk. V. Brizgį, Pasaulio ir Kanados Lietuvių Bendruomenę; 6. išreikšti padėką Kanados valdžiai už teikiamą pašalpą kultūriniam lietuvių reikalams.

Sekretorius**Naktinė adoracija**

būna kiekvieną pirmąjį mėnesio šeštadienį Sv. Juozapo ligoninėje (Queensway & Roncesvalles Toronto, Ont.). Sv. Mišios — 8.30 v. vakaro, po Mišių Švenčiausias būna ištatytas pagarbiniui visą naktį iki ryto — 8 v. sv. Mišių. Taip pat

NAKTINĖ ADORACIJA

būna rytiniame Toronte Immaculate Heart of Mary šventovėje (131 Birchmount & Danforth Ave.). Sv. Mišios — 6.30 v. vakaro, po sv. Mišių Švenčiausias būna ištatytas pagarbiniui visą naktį iki ryto. Sv. Mišios sekmdienį — 8.30 v. ryto. Immaculate Heart of Mary šventovė atidaryta 24 val. į parą ir yra įvesta registruota adoracija, kad būtų meldžiamasi be pertraukos, aukojant maldas Dievui už žmonių daromus įžeidimus ir komunizmo žlugimą. Informacijų teirautis lietuvių kalba 6-9 v. vakaro telefonu 763-4233 Toronte.

Optical Studio

OKULISTAS R. SCHMID
1596 Bloor Street West
Toronto 9, Ont. (prieš Lietuvų Namus) • Tel. 535-6252
Greitas patarnavimas, naugeštos kainos. Gaunami kontakto lęšiai (contact lenses).

Tikslios d a t o s, kada Vilnius pradėjo kurtis, iki šiol neturiame. Jo pradininku turėjo būti geras strategas, gerai numatęs ateities centrinę ir labai svarbią vietą toje rytų srityje.

Vilnius egzistavo daug metų prieš paskelbimą jo Lietuvos sostine 1323 m. Nuo to laiko, kai Vilnius buvo paskelbtas Lietuvos sostine, jo valdytojai kunigaikščiai pradėjo garsėti visoje Europoje. Jų miestas tapo svarbia Europos prekybine ir strategine Rytų Europos kryžkele. Pirmą kartą oficialiai Vilnius minimas Gedimino laiškuose. Vienam jų minimi 1323 m. sausio 25 d.

Vilniaus įkūrimo garbė priklauso kunigaikščiui Gediminui. 1323 m. jau buvo nemažas miestas, tinkamas valstybės sostinei. Gediminas buvo numatęs Vilniui didesles galimybes prekyboje. Jis kreipėsi į Hanzą, kuri tuo laikui vienijo Vokietijos, Anglijos ir Skandinavijos prekybinius centrus, kad Vilnius gautų tokias pat teises, kaip Ryga.

I naują erą

Karalius Steponas Batoris, 1579 m. balandžio 1 d. būdamas Vilniuje, patvirtino Lietuvoje galiojančią privilegiją, pagal kurią Vilniaus kolegija padaroma augštąja mokykla. Popiežius Gregorius XIII savo bulėje mokyklą pavadino "Alma academia et universitas Vilnensis societatis Jesu". Tai buvo vienintelis ir pirmas universitetas visoje šiaurėje. Tame universitete mokėsi vėlesni garsūs valdovai, rašytojai, mokslininkai ir dvasininkai. Čia mokėsi Adomas Mickevičius, Juozas Ignas Kraševskis ir kiti, kurie daug rašė apie Lietuvą ir lietuvius. Universiteto lektoriais buvo žinomi Europos mokslininkai, filosofai, menininkai ir dvasiškiai. Vilnius tapo universitetiniu miestu. Jo reikšmė įgavo nemažą svorį Europoje. Pirmuoju rektoriu buvo garsus pamokslininkas kunigas Petras Skarga, vadinas "auksaburniu".

Vilniuje buvo išspausdintas M. Daukšos išverstas Jokūbo Ledesmos katekizmas. Tai buvo pirmoji knyga, spausdinta Vilniuje. 1610 m., didelio gaisro metu, Vilniuje sudegė nemažai šventovių ir daugybė pastatų. Po to gaisro šventovės ir namai buvo statomi baroko stiliaus. Dėlto Vilnius dažnai buvo vadinamas "barokiniu miestu".

1904 m. buvo sugrąžinta spaudos laisvė. I D. karas labai nualino Lietuvą. Ją okupavo vokiečiai. Karo pabaigoje JAV prezidentas paskelbė 14 punktų deklaraciją, kuri sako, kad visos

Vilniaus klausimas tebėra gyvas**STEPAS VARANKA**

tautos turi teisę apsispręsti. Lietuva, per amžius kovojusi dėl savo laisvės, pasinaudojo ta teise ir pasiskelbė nepriklausoma. Lietuvos Taryba 1918 m. vasario 16 d. paskelbė Lietuvą nepriklausoma su sostine Vilniumi.

Kolonistai sostinėje

Deja, mūsų sostinę Vilnių neužligo užėmė lenkai, sulauždami pasirašytą Suvalkų sutartį 1920 m. spalio 9 d. Tai įvykdė Pilsudskio inspiruojamas gen. M. Zeligowskis. Sukladinti sąjungininkams žygis buvo vadinamas "maistu". Zeligowskis paskelbė kurias naują savarakišką valstybę "Vidurinę Lietuvą" — Litva Srodkowa. Teko girdėti vėliau, jis tikėjosi tapti naujos valstybės prezidentu.

Taip Vilnius ir Vilniaus kraštas paliko lenkiško erelio naguose. Nuo tos dienos prasidėjo Vilniaus krašto lietuvių sunki goluta. Lenkai Vilniaus krašte su gyventojais elgėsi kaip kolonistai. Tikrų lenkų ten kaip ir nebuvo, išskyrus negausius dvarininkus. Vėliau čia buvo atgabenoti ir įkurdinti Lenkijos kariškiai. Lenkija taip pat nesilaikė Versalyje pasirašytos sutarties, liečiančios mažumų teises. Savo konstituciją, kurioje buvo užtikrinta mažumoms savo kalbos ir religijos laisvė, jie ignoravo. Lenkai, užėmę Vilnių, pamatė, kad lietuviai turi gražius pastatus, kuriuose buvo lietuvių gimnazija, prieglaudos vaikams, bendrabučiai studentams ir mokiniams. Pradėjo tuos pastatus atiminėti. Iš lietuvių gimnazijos, kuri buvo gražioje pagrindinėje gatvėje, vėliau pavadinta Mickevičiaus vardu, mokiniai ir baldai buvo išmesti į gatvę. Mokiniai ir mokytojai išbuvo 3 paras rudens šaltįje. Vėliau ten buvo įkurta lenkų Lelelelio gimnazija. Tas pats atsitiko ir su lietuvių našlaičių prieglauda, kurioje buvo nepilnametėiai, vaikai Subaciazos gatvės 16 nr.

Lietuviai kunigai — Beliauskas, Rašutis, Čibiras, Viskontas, Kraujalis, klierikai, mokytojai bei veikėjai buvo naktį suimti ir pasodinti į Lukiškių kalėjimą. Vaikai iš lietuviškų prieglaudų, padedami Sv. Zitos draugijos moterų, nėsavo jiems į kalėjimą maistą kibirais, kur valandomis reikėjo stovėti eilutėje, kol pareigūnai priimdavo maistą. Dažnai maistas visai nebūdavo priimamas. Kiek vėliau buvo leista steigti lietuviškas mokyklas Vilniaus, Trakų ir Švenčionių apskrityse. Deja, tas leidimas neilgai truko.

Lietuviai kunigai — Beliauskas, Rašutis, Čibiras, Viskontas, Kraujalis, klierikai, mokytojai bei veikėjai buvo naktį suimti ir pasodinti į Lukiškių kalėjimą. Vaikai iš lietuviškų prieglaudų, padedami Sv. Zitos draugijos moterų, nėsavo jiems į kalėjimą maistą kibirais, kur valandomis reikėjo stovėti eilutėje, kol pareigūnai priimdavo maistą. Dažnai maistas visai nebūdavo priimamas. Kiek vėliau buvo leista steigti lietuviškas mokyklas Vilniaus, Trakų ir Švenčionių apskrityse. Deja, tas leidimas neilgai truko.

Amerikos pensininku mieste**J. VAICELIUNAS**

(Tęsinytis iš praėjusio numerio)

Du lietuvių klubai

St. Petersburgu yra du lietuvių klubai. Vieno lietuvių klubo nariai kovoja už Lietuvos laisvę, o kito klubo nariai — už Lietuvos pavergimą.

Ar kito klubo nariai yra rusai? — paklausu vieną vietinį lietuvių.

— Ne, — atsakė jis. — Tik tie lietuviai yra su rusiškais patiekalais. Kaikurie jų taip surusėję, kad Maskva juos veltui vėža į pavergtą Lietuvą, sudaro jiems sąlygas pagyventi tenai net porą mėnesių. Bet jie ir vėl grįžta į "prakeiktą" Ameriką. Nė vienas lietuvis su rusišku pakausiu nenori visam laikui pasilikti pavergtoje Lietuvoje, kur, anot jų pačių, dabar yra "rojus".

Viena tautietė pasakojo kartą nuejusi į lietuvių komunistų klubą. Paklausė savo pažįstamą komunistę:

— Kodėl čia nėra lietuviškos vėliavos?

— O kam ji reikalinga? — atsakė ta.

— Kodėl nėra Lietuvos didvyrių paveikslų?

— O kokia iš jų nauda? — vėl monotoniškai atsakė komunistė.

— Kas jūsų klubui paruošia įstatus?

— Mes nusirašome nuo kitų panašių klubų.

Ta tautietė sakė, kad ji aštresnį klausimą pateiktų ir nedrįso, nes už tokių klausimus komunistai ir savo svečiais išmeta iš klubo patalpų. Pas komunistus logika ir žmoniškumas neegzistuoja.

Kitas senas lietuvis, kuris į JAV atvyko dar prieš I D. karą, pasakojo, kad St. Petersburgu yra du lietuvių klubai: komunistų ir socialistų.

— Kodėl antras klubas yra socialistų? — paklausu ji.

— Jie neleidžia lietuviui kunigui klubo patalpose laikyti lietuviams pamaldų. Simtinių lentyje yra vienas kunigas (dabar jau miręs). Jis nepažymėtas "kun." ar "Rev.", kaip pažymėti daktarai ar kiti laipsniuoti žmonės.

Tuo reikalu pasikalbėjau su tuo klubo nariu K. Kleiva. Jis pa-

aaiškino, kad šis klubas nėra socialistų, bet įvairių pažiūrų lietuvių. Jis priminė, kad ir komunistų klube yra ir neblogo lietuvių, tik jų komunizmo supratimas nėra toks, koki turime mes, kurie komunizmą pergyvenome praktikoje.

Vėliau tuo reikalu kalbėjau su to klubo valdybos pirmininku K. Jurgėla. Jis taip pat aiškino kaip ir Kleiva. Dėl pamaldų jis pareiškė: "Per metus čia turime ketverias lietuviškas pamaldas šventovėje. Jei tokių pamaldų neturėtume, nuspręstume jas turėti klubo patalpose. Tas šimtininkas kunigas čia taip įrašytas dar prieš mano pirmininkavimą."

Siam lietuvių klubui priklauso per 300 narių, kurių 88 yra šimtininkai, paaukojo klubui po \$100. Jų pavardės įrašytos lentoje. Yra ir 16 tikstantininkų, paaukojusių klubui po \$1.000. Jų pavardės įrašytos kitoje lentoje. Pernai mirė 14 to klubo narių. Žinoma, St. Petersburgu pernai mirė daugiau lietuvių, nes čia jų esama per 1.000.

Lietuvių klube vyksta įvairūs minėjimai, pramogos, o sekmdieniais — pietūs su loterija, šokių, dainomis. Ir į pietus prisirenka iki 200 tautiečių. Pietų metu supažindinama su svečiais, atvykusiais į St. Petersburgą vasaroti. Aktyviai veikia to klubo moterų sekcija.

Lietuvių klubas per metus turi per \$10.000 pajamų. Gal kiek nuostabu, kad klubas neprenumeruoja nė vieno lietuviško laikraščio. To klubo narys muz. A. Mateika man pasakė girdėjęs, kad "Tėviškės Žiburių" atkarpoje ejęs aprašymas apie žymiausią pasaulio karo lakūną Hartmaną. Jam esą būtų buvę idomu apie tai paskaityti. Man rodosi, jei klubas prenumeruotų ketelį lietuviškų laikraščių, jų tarpe ir "T2", tai daugelis klubo narių galėtų pasinaudoti tais laikraščiais, bei atkarpose spausdinamais aprašymais. Jis pažadėjo tai priminti klubo valdybai.

Politika

Buvo idomu pasikalbėti su senosios Vilniaus lietuviams apie

JAV užsienio ir vidaus politiką. Vienas jų sakė, kad JAV pasaulinė politika buvo nuspręsta II D. karo metu, ir tai labai blogai: daug milijonų žmonių atiduota raudoniešiams Maskvos valdovams, milijonai žuvo Maskvos kacetuose ar už jų ribų, nes ir visoje Sovietų Sąjungoje yra kacinės gyvenimo sąlygos. Amerika to karo metu pasauliui likimą galėjo pasukti į gerą ar blogą pusę, nes ji tuo metu buvo galingiausia pasaulio valstybė. Ji pasaulio likimą pasuko į blogą pusę. Tai palietė ir pačią Ameriką: jau po II D. karo JAV nuostoj apie 100.000 savo geriausių jaunimo ir į padangas išleido per 400 bil. dolerių. O pasekmės: beveik pusė pasaulio raudonųjų nauose, Korėja tebėra padalinta, o P. Vietnamas net sumažintas. Ir šandien milijonai žmonių kenčia raudonųjų vergijoje, kenčia ir Amerika, nes ir jos ateitis miglota: ji turi du didžiulius ir aršius priešus. Amerika tarp tų priešų tik laivuoja, o ne kovoja. Tos politinės ir neskanios košės Amerikai priviręs prez. F. D. Rooseveltas su savo štabu.

JAV vidaus politikoje kaltinama krašto vyriausybė, kad ji nesugeba tvarkyti krašto reikalų. Apie 70% gyventojų nusivylę savo krašto valdžia — kongresu. Vienas senas lietuvis sakė: "JAV kongresas nežiuri krašto reikalų, o žaidžia Watergate žaidimą, kurs įgriso ne tik JAV, bet ir viso pasaulio žmonėms. Dėl to juokiasi net Afrikos puslankinės tautos. Prie ko priėjo Amerika? Per paskutinius 25 metus Amerikoje buvo nužudyta 75.000 žmonių, o vyriausybė žmogžudžių ne tik negaudo, bet dargi savotiškai globoja. J. A.V. vyriausybė tik skelbia, kad krašte didėja nusikaltimai, kad bus sustiprinta policija, kad bus išleista daugiau pinigų ir bus pakelti valstybiniai mokesčiai. Buvau judodoje Afrikoje. Tenai manęs niekas neužpuolė, o Amerikoje negrai už kultūringesni už Amerikos negrus, o gal tenai geresnė valdžia."

(Bus daugiau)

Kaip Lenkijai rūpėjo nutautinti Vilniaus krašto lietuvius, parodo faktas, kad 1936 m. Lenkijos ministerių kabinetas nutarė Vilniaus krašto lietuvių reikalus perduoti užsienio reikalų ministeriui J. Beckui. Jis iki Lenkijos žlugimo turėjo progos parodyti savo galybę. Ministeris Beckas norėjo išprovokuoti konfliktą, kad galėtų užimti Lietuvą, kaip Čekoslovakijos Zaalze. Daug vėliau paaiškėjo, kad Lenkijos vyriausybė turėjo paruošusi labai slaptą planą, kaip nusi-kratyti Vilniaus krašto lietuviams. Kai Lietuvai buvo iškeltas ultimatas 1938 m., buvo numatytas surengti pogromas. Artėjantys didesni politiniai įvykiai tuos planus sustabdė. Kad ir buvo užmegzti prievartiniai santykiai, Lenkija nesilovė naktinti Vilniaus krašto lietuvių kultūrinio gyvenimo. Vokiečių lenkų karas sustabdė Lenkijos politiką lietuvių atžvilgiu. Lenkijos valdovai ir pats pulkininkas Jozef Beck, kuris buvo toks drąsus Vilniaus krašto lietuvių naikiname, pabėgo į Rumuniją, o daugumas į jį panašų — į Lietuvą, kur jiejojo prieglobsčio.

Lenkija prarado savo nepri-

1954 m. išleistame albume "Lietuviai Hamiltone" rašoma: Hamiltono miestas su 225 tūkst. gyventojų yra laikomas Kanados plieno pramonės širdimi. Jame yra susitelkęs ir trečioji lietuvių skaičiumi Kanados Lietuvių Bendruomenė, skaitanti apie 1300 narių (statistiniai duomenys čia randa 2.200 lietuvių — K.B.) Iki naujųjų lietuvių atvykimo čia gyventa apie 40-50 lietuviškų šeimų. Buvo įkurta keletas organizacijų, tačiau jos ilgai neišsilaikė. Su naujųjų ateivių atsiradimu Hamiltone atverstas naujas lietuvių gyvenimo lapas.

Jau 1948 m. gegužės mėn. 9 d. įstejiamas Kanados Lietuvių Tarybos sk., davęs užuomazgą Lietuvių B-nės gyvenimui. Po nesėkmingo Kanados lietuvių seimo Montrealyje Hamiltono lietuviai, norėdami išsaugoti kolonijos gražią pradžią organizacinį darbą, pasirenka vidurio kelią — likdami neutralūs. Todėl 1949 m. gegužės 22 d. KLT sk. visuotiniame susirinkime panaikinamas, įkuriant Hamiltono Lietuvių Draugiją, kuri 1950 m. sausio mėn. 15 d. persiorganizuoją į KLB-nės Hamiltono ap., tebedirbančia iki šiai dienai.

Taigi, 1975 m. vietos KLB apylinkei sukanka 25-eri veiklos metai. Šią sukaktį nutarta paminėti 1975 m. spalio 5-12 d.d., surengiant Lietuvių Dienos rėmuse pirmąją Kanados lietuvių dainų ir šokių šventę.

Atrodytų, laiko daug, ir darba galima būtų pradėti ateinančiais metais, tačiau Hamiltono apyl. valdyba visą šventės ratą nutarė užsukti dar šiemet, sudarydama organizacinį komitetą, kuris jau turėjo du posėdžius.

Be eilinės ir "sausos" informacijos, lietuviškos spaudos puslapiuose mūsų visuomenė norėtų daugiau sužinoti apie atliekamą darbą, o organizacinis komitetas pagedautų iš Kanados lietuvių sumanymų bei pasisakymų šios rengiamos šventės proga. Tai gal palengvintų hamiltoniečiams atlikti šį milžinišką darbą, nes dainų ir tautinių šokių šventė yra ne vien

klausomybė, b e r e i k a laudama Vilniaus ir rytinių sienų. Lenkai iki šiol nepasimokė. Jie vis dar serga Vilniaus ir Lvovo liga. Po tiek metų negali praręgti ir pradėti realiai galvoti, t. y. nesisavinti to, kas jiems istoriškai ir teisiškai nepriklauso. Lenkai kur tik gali steigia įvairias organizacijas Vilniaus vardu. Kanadoje, Ontario provincijoje, lenkai turi įsteigę nemažą kaimą Vilno su šventove ir kitomis institucijom. Tą kaimą įsteigė vienas kunigas.

Budėkime organizuotai

Gera, kad išeivijoje yra susiorganizavę Vilniaus krašto lietuviai ir Rytų Lietuvos Rezistencinį Sąjūdį ir Vilniaus Krašto Sąjungą. Jie budi, kovoja ir rūpinasi, kad ateityje nepasikartotų sunki goluta Vilniaus krašto lietuviams. Sąjūdžio tikslas — nuolat priminti visiems lietuviams, kur jie bebūtų, kad Lietuva be Vilniaus nėra pilna Lietuva. Net patys lenkai Lietuvą vadina "Litwa Kowienka" — Kauno Lietuva. Tas reiškia, kad yra ir kita, pilna Lietuva su sostine Vilniumi. Visa mūsų pasaulio lietuvių bendruomenė turi budėti, kad mūsų atsakingieji veiksniai neužmirštų ir Vilniaus klausimo, jį aiškiai ir drąsiai visur ir visada pabrėžti.

Dainų ir šokių šventė Kanadoje**K. BARONAS**

Hamiltono kultūrinis įvykis, bet visos Kanados lietuvių. I Kanados plieno pramonės širdį numatoma sutelkti apie 700 vien scenos dalyvių.

Pirmajam posėdyje tautinių šokių vadovė G. Breichmanienė pasiūlė surengti didingą tautinių šokių šventę (kaip Čikagoj) pakviečiant į pagalbą JAV tautinių šokių grupes. Suprantama, G. Breichmanienei tenka visa šokių šventės atsakomybė. Ir pasisekimas ar nepasisekimas būtų ženklinausias pliusais ar minusais. Išskyrus vieną komitetą narį, visi sutiko, kad šventėje dalyvaudų bent 3-4 JAV lietuvių tautinių šokių grupės. Deja, pastetiravus valdžios įstai-gose dėl finansinės paramos, gautas labai sausas atsakymas — ne! Dalyvausiant JAV grupės, apie piniginę paramą negalima nė galvoti. Tad liko tik kanadiškos pajėgos, kurių su vaikų grupėmis susidarytų apie 400. Panašiai norėjo padaryti ir dainų šventės vadovas sol. V. Verikaitis, tačiau abiejų gražūs norai atsimušė į stiprias Otavos parlamento rūmų sienas... Be to, tuo atveju nebūtų galima dėti iškilmingo įrašo "Pirmoji Kanados lietuvių dainų ir tautinių šokių šventė". Taipgi būtų paliesta Kanados lietuvių ambicija. Kaip teisingai vienas australietis pareiškė: "Ar jūs, kanadiečiai, nieko negalite padaryti be tų amerikiečių?"

Ambicingas Hamiltonas, kaip jis kanadietišku vadinamas, darba pradėjo be mūsų pietų kaimyno pagalbos, mesdamas ir darbą visas jėgas, nes be kulminacinio renginio — dainų ir tautinių šokių šventės — 25-rių metų sukakties šventę įjungiamos meno bei spaudos parodos, drama, jaunimo suvažiavimas, pasilinksminimas ir kt. įvykiai. Norima sudaryti programą visai savaitei. Tuo būdu 1975 m. spalio 5-12 d.d. pilna prasme bus Lietuvių Dienos.

Tad sekime informacijas spaudoje ir skirkime iš anksto 1975 m. Padėkos savaitę svetingam ir ambicingam Hamiltonui.

Viešėdami Čikagoje, neužmirškite aplankyti

N. ir J. VAZNELIŲ

GIFTS INTERNATIONAL INC.

2501 W. 71st STREET, Telefonas 471-1424
CHICAGO, ILL. 60629.

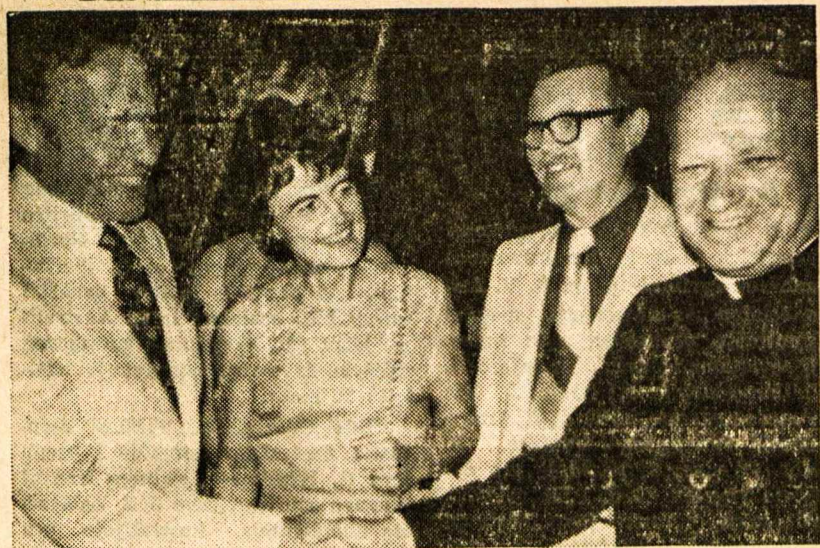
Čia gausite lietuviškų knygų, plokštelių, odos, medžio dirbinių. Ypač didelis gntaro išdirbinių pasirinkimas.

MOHAWK

FURNITURE LTD.

PILNAS NAMŲ APSTATYMAS

ELEKTROS REIKMENYS • TELEV

Kanados Lietuvių Dienoje Winnipege. Iš kairės: Kanados krašto apsaugos min. J. Richardson, jo žmona, KLB Winnipeg apylinkės pirm. A. Eimantas, mons. dr. J. Tadauskas. Nuotr. M. Borusienės

Lietuvių kurorte rusiškos gatvės

A. RIMGAUDAS

Propagandinis laikraštukas „Gimtas Kraštas“ dažnai gijasi, jog Lietuva šiandien lietuviškesnė, negu betkada. Rodos, ten dabar nebūtų rusifikacijos nė kvapo.

Štai, perskaičiau okupuotoje Lietuvoje išleistą informacinę, turistams skirtą knygėlę „Po Druskininkais ir apylinkėse“. Druskininkai — garsusis kurortas, pasižymintis ne tik mineraliniais šaltiniais, bet ir puikiais gamtos vaizdais. Lenkų okupacijos metais čia, Nemuno pakrantėje, žiūrėdamas į nepriklausomą Lietuvos pusę, dūsaudavo diktatorius Pilsudskis, galvodamas, kaip lenkiškom užmačiom pavergti laisvąją Lietuvą.

Šiandien Druskininkus prigarma visokių rusiškojo imperializmo didžiųjų ir partijos tūzų. Paprastas Lietuvos kolchozaininkas tik labai išimtiniais atvejais turi progos pasidžiaugti šiuo malonių ir nepaprastai nuotaikingu Lietuvos kampeliu. Dailis Druskininkų apylinkių priekirta prie Gudijos, o kita dalis prie Lenkijos. Tik pats miestelis priklauso vadinamai „tarybinei“ Lietuvai, o kaip kurortas yra visasąjunginės reikšmės, arba lietuviškai išsireiškus — priklauso rusiškai imperijai.

Apie lietuviškųjų žemių išdraskymą kalbama ir knygėlėje. „Keliaudami pievų, takučių Pervalko kaimo link“ Baltgudijoje (p. 81). Taigi, Pervalko kaimas — Gudijoje. Čia ir norėtųsi paklausti: kada gi Pervalko kaimas atsidūrė Gudijoje? O gi nuo pirmosios rusų-bolševikų okupacijos. Tiksliai. Nuo neatnaminamų amžių čia buvo lietuvių gyvenamos žemės. Čia buvo Lietuva ir tebėra Lietuva pagal pačių bolševikų 1920 m. pasirašytą Maskvoje sutartį, kurią vė-

liau jie išmetė į šiukšlyną drauge su šiuo iškilmingu pasidėjimu: „Rusija be atodairų pripažįsta Lietuvos valstybės savarakiškumą ir nepriklausomybę su visomis iš tokių pripažinimo einančiomis juridinėmis sekmėmis ir gera valia visiems žiniams atsiskaito nuo visų Rusijos suvereniteto teisių, kurių ji yra turėjusi lietuvių tautos ir jos teritorijos atžvilgiu“ (Lietuvos ir Tarybų Rusijos taikos sutartis 1920 m. liepos 12 d., Lietuvos istorijos chrestomatija, p. 140).

Rusiškasis okupantas išdraskė ne tik gražiasias lietuviškas Druskininkų apylinkes, bet ir subjaurojo net paties miestelio lietuvišką atspalvį. Minėtoje knygėlėje pridėtas Druskininkų gatvių planas. Skaitai gatvių pavadinimus ir galvoji, jog tai Rusijos gilumos miestelis. Štai Druskininkų gatvių vardai: Krasovo gatvė, Lenino gatvė, Gegužės pirmosios gatvė, Gorkio gatvė, Dzeržinskio gatvė, Kirovo gatvė, Engelo gatvė, Čkalovo gatvė, Kalinino gatvė ir t. t. Lai-mė, kad per visą planą nutįsusi Čiurlionio gatvė ir kelios kitos šalutinės gatvelės lietuviškais vardais pūsteli lietuviškų vėjelėliu. Rusiškoms gatvėms išmargintame lietuvių kurorte šiandien skamba rusiška kalba, šūkaloja iš kažkur atsitrenkę burliokai ir lėbavau įsigianiusi rusiška-komunistinė buržuazija, kažkaip analogiškai panaši ir vergų būryje puotaujančius ano meto pasaulio užkariautojus romėnus prieš pat Romos imperijos galą.

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte

Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. Lubyus. Tel. WA 2-7981, 261-0537

Š. m. spalio 6, sekmadienį, 4 val. p. p., CHRIST THE KING katedroje,

Marijos Fatimos statula, vainikuota popiežiaus Pauliaus VI 1973. V.

na lietuvių kalba tarp 6-9 valandos vakaro tel. 763-4233 Toronte.

HAMILTONE, Ont., bus iškilmingos pamaldos, dalyvaujant keliem vyskupam ir kardinalui. 4 v. p. p. bus šv. Mišios, pamokslas, procesija Marijos garbei, Rožinis. Procesijoje bus nešama Marijos Fatimos statula, popiežiaus Pauliaus VI vainikuota 1973 m. gegužės mėn. (ji yra vežiojama visame pasaulyje, rengiant Marijos garbei procesijas) ir iškilmingas Marijos Fatimos vainikavimas. Autobusas važiuos iš Toronto. Kas norėtų dalyvauti, teskambina lietuvių kalba tarp 6-9 valandos vakaro tel. 763-4233 Toronte.

EKSKURSIJA į EUROPA ir LIETUVĄ

lapkričio 7 – 15 dienomis

- VILNIUJE – 6 dienos
- Maskvoje – 1 diena

Smulkesnių žinių teiraukitės pas

V. Bačėna TEL. 533-3531
nuo 11 v.r. iki 7 v.v.

Žemės ūkio Akademijai 50 metų

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Moksliniai laipsniai

ŽŪA baigusiems buvo duodamas laipsnis (degree); pradžioje — „diplomuotas agronomas“ ar „diplomuotas miškininkas“, maždaug pagal Vokietijoje priimtą laipsnį (pvz. Diplomlandwirt etc.). Čekoslovakijoje tolygus laipsnis buvo „agronomas inžinierius“. Anglo-saksų kraštuose buvo ir yra daugiau generalizuojama, nes pirmasis laipsnis yra vadinamas „bakalauru“ (Bachelor's degree), o ažiausiai nurodant ir specializaciją, pvz. Bachelor of Science, Bachelor of Arts in Agriculture, Bachelor of Arts in t. t. Ant-rasis mokslo laipsnis angliskai kalbančiuose kraštuose yra magistro, pvz. Master of Science, Master of Arts, Master of Engineering ir t. t. Senojoje ir sovietinėje Rusijoje, o taip pat ir dabartinėje Lietuvoje, šiam laipsniui tolygus yra „mokslo kandidatas“. ŽŪA anų laikų „dipl. agr.“ pagal savo reikalavimus buvo tarp anglosaksų bakalauru ir magistro laipsnių. Jis buvo augštesnis už bakalaurą laipsnį, nes reikėjo parašyti ir apginti vad. diplominį darbą (tezę), bet buvo žemesnis už magistro laipsnį, nes kandidatui nereikėdavo klausyti specialių kursų ir laikyti egzaminų. Daktaro laipsniui gauti ŽŪA, kaip ir kitur Lietuvoje ar Europoje, be tezės, nereikėjo klausyti kitų specialių kursų ir laikyti papildomų egzaminų; ne taip, kaip JAV, Kanadoje ar kitur.

ŽŪA duodami pirmojo laipsnio pavadinimai nevadavo vieni. Jie dažnai buvo komplikuoti, nepatogūs vartoti ir keilia neaiškumui, kai juos reikia išvesti ir palyginti su užsienio universitetų duodamais laipsniais. ŽŪA steigiant buvo numatyti laipsniai „diplomuotas agronomas“ ir „diplomuotas miškininkas“. Tačiau 1927 m., kai miškininkystės skyrius buvo uždarytas, nutarta žemės ūkio mokslo padalinti į sekcijas. Jų pradžioje buvo trys: augalininkystės, gyvulininkystės ir žemės ūkio ekonomijos. Laipsnių pavadinimai buvo priimti tokie: diplomuotas agronomas fitotechnikas, diplomuotas agronomas zootechnikas ir diplomuotas agronomas žemės ūkio ekonomistas.

1930 m. ministerių kabineto nutarimu buvo įsteigta ketvirtoji ŽŪA sekcija namų ūkio studijoms, į kurią priimdavo gimnazijas baigusius mergaites. Nemažai opozicija šiai sekcijai steigti nugalėjo du broliai Aleksos: Konradas J. Aleksa, 1881-1956, e. o. profesorius, veterinarijos gydytojas, tuo laiku ŽŪA prorektorius, ir Jonas P. Aleksa, 1879-1955, Dr. h. c., Vyt. Didžiojo Universiteto docentas, tuo metu žemės ūkio ministeris. Baigus mokslus, pirmojo laipsnio pavadinimas buvo — diplomuotas agronomas šeimininkė. Steigiant šią sekciją, iš anksto paruošto mokykloje personalo visai nebuvo. Jis ir net vėliau nebuvo specialiai ruošiamas, todėl visą dešimtmetį buvo įeškota ir, regis, nesurasta nei nesuformuluota šiai mokslo krypčiai tinkamas mokslinis objektas. Namų ūkio sekcija buvo galutinai uždaryta sovietams okupavus Lietuvą 1944 m. Neteko girdėti, kad kas nors panašaus ir buvusią namų ūkio sekciją būtų dabartinės ŽŪA programoje.

Rektoriai

Pagal statutą vyriausias ŽŪA vadovas buvo rektorius, respublikos prezidento skiriamas. Rektorius buvo ne tik vyriausiasis savo titulu, bet taip pat vyriausiasis ŽŪA administracijos pareigūnas, kurio asmenyje buvo sukaupta dviguba atsakomybės ir atsakomybės linija. Tai ir buvo svarbesnioji priežastis, kodėl ŽŪA rektoriai nebuvo taip dažnai keičiami, kaip tai buvo Vyt. Didžiojo Universitete. Reikėjo pripažinti, kad visi buvusieji nepriklausomos Lietuvos laikų rektoriai buvo verti savo padėties ir tai padėčiai prideramos pagarbos. Verta juos nors trumpai paminėti.

1. POVLAS MATULIONIS, 1860-1932, pirmasis ŽŪA rektorius 1924-1928. Miškininkas, augštesnysis mokslo baigęs Petrapilio universitetą, Rusijoje, 1889. Vytauto Didžiojo Universiteto, o vėliau ir ŽŪA ordinarinis profesorius. Dr. h. c. — 1929 is VD Universiteto. Jis buvo nepa-mainomas autoritetas pirmuosius savarankiškus žingsnius bežengiančiai ŽŪA.

2. JUOZAS TONKUNAS, 1894-1968, rektorius 1928-1934. Augštesnysis agronomijos mokslus baigęs Maskvos ŽŪA. Vėliau tobulinosi Karaliaučiaus universitete lauko bandymų srityje. ŽŪA e. o. profesorius. 1934-1939 švietimo ministeris. Iš-tremtas Sibiran ten išbuvo 1941-1955. Grįžęs iš Sibiro, gavo mokslo kandidato laipsnį ir dirbo Žemdirbystės Mokslo Tyrimo Institute. Buvo gabus administratorius. Stu-

DR. BR. POVILAITIS

dentų mėgstamas kaip teisingas reikalų tvarkytojas. Parašė eilę vadovėlių ir daug mokslinių straipsnių.

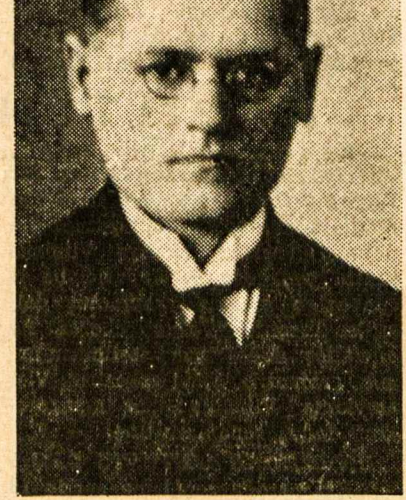
3. VINCAS VILKAITIS, 1892-1942, rektorius 1934-1940. Botanikos mokslus baigė Berlyno universitete ir ten gavo daktaro laipsnį 1925. Buvo e. o. profesorius. Specializavosi fitopatologijos srityje. Daugiau domėjosi mokslinė savo pareigų puse. Vadovavo savanoriškai personalo grupei, tyrinėjančiai augstųjų pelkų ir jū araliją (Lamano, S-peta). 1941 išvežtas su šeima į Sibira, kur ir mirė skorbuto.

4. JONAS KRISCIUNAS, 1888-1973, rektorius 1940-1941 pirmą kartą užėmęs sovietams. Prieš pat rusų-vokiečių karą su grupe išvyko lankyti Maskvoje vykstančios žemės ūkio parodos ir iš ten sugrįžo į Lietuvą antrakart sovietams ją užėmus. Po to jis vėl kurį laiką buvo rektorium. Labai darbštus. Daug rašinėjo ir ūkininkų spauda. Išleido eilę knygų. Specializavosi bitininkystėje. Augštesnysis mokslus baigė Petrapilio universitete 1913.

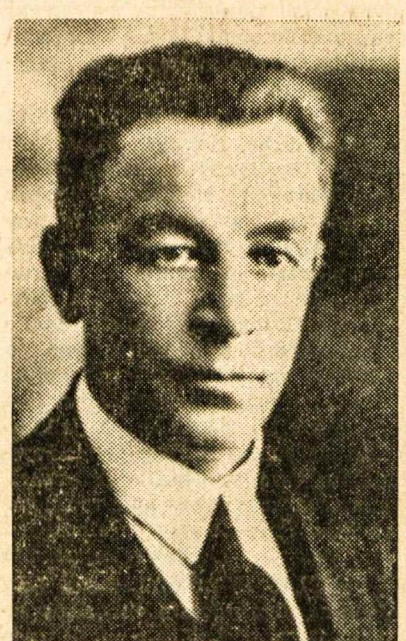
5. BALYS VITKUS, g. 1898, rektorius 1941-1944. Mokslus baigė Breslavo universitete 1925. Specializavosi gyvulių ūkio srityje. Vienintelis dar su mumis iš pirmojo ŽŪA dvidešimtmečio rektorių (žr. apie jį str. „Aidai“ 1973 m., 5 nr., 224-225 psl.).

6. Nuo 1944 eilė kitų asmenų yra buvę ŽŪA rektoriais. Paminėtinas ANTANAS KONDRATAS, ŽŪA e. o. ord. profesorius inžinerijos dalykams; VIKTORAS RUOKIS, ŽŪA e. o. ord. profesorius agronominės chemijos ir dirvožemio dalykams; JONAS BULOVAS, ŽŪA auklėtinis ir selekcininkas Dotnuvos Selekcijos Stotyje.

Kiekvieno buvusių rektorių per pirmąjį ŽŪA dvidešimtmetį asmenybė buvo vis kitokia. Nėra abejonės, kad jų mintijimas, skelbiamos idėjos ir asmeninis charakteris turėjo įtakos ir tuo laiku vykusį akademinį gyvenimą, jį vienai ar kitaip formuojant. Tačiau pilnai pasireikšti jų įtaka negalėjo, nes dvidešimt

J. KRISCIUNAS, ketvirtasis Dotnuvos Žemės ūkio Akademijos rektorius, 1940-1941

A. KONDRATAS, penktasis ŽŪA rektorius, 1941

B. VITKUS, šeštasis ŽŪA rektorius, 1941-1944

metų yra per trumpas laiko tarpas institucijos augimui ir formavimuisi. Penkiasdešimt metų laikas jau būtų pakankamas jų įtakai apžvelgti, jei laisvės žibūrys nebūtų prieš trisdešimt metų užgesęs ir jei nepūtų žvabūbų Maskvos vėjai. Viena mes tikrai žinome ir matome, kad ŽŪA steigėjų, jos pirmųjų mokykloje personalo narių bei pirmaisiais keleriais metais įstoju-sių į akademiją studentų didelis pasitikėjimas vieni kitais, pasi-šventimas darbe ir gilus reikalo supratimas žymiai padėjo visam Lietuvos žemės ūkiui pasitempti. Padaryta milžiniška pažanga, ir tik spėlioti galime, kaip toli Lietuvos žemės ūkis būtų nu-ejęs, jei per paskutinius trisde-simt metų jis nebūtų prievartai rikiuojamas pagal rusiškąjį lygį.

Krašto gerovės kilimas

Visi sutiksime, kad ŽŪA mokykloje personalo ir jos auklė-tinių indėlis į Lietuvos valstybės pakilimą, į jos gamybinio pajė-gumo padidėjimą, į jos žemės ūkio gamybos konsolidavimą, į ūkininko ir žemės ūkyje dirban-čiųjų asmeninės gerovės pakili-mą buvo pakankamai didelis. Taip pat nemažą rezultatų pasi-ekta ir žemės ūkio bei bendrojo švietimo srityje. Užtenka tik mesti akį į padėtį prieš antrąjį pasaulinį karą, t. y. prieš pat Lie-tuvai prarandant nepriklausomybę. Štai keletas apibendrinčių faktų. ŽŪA buvo žinoma beveik visuose Lietuvos kampuose. Jos auklėtiniai dirbo rajonuose, pa-tardami ir atsakydami į šimtus ūkininkų keliamų klausimų. Jie dirbo ar vadovavo žemės ūkio draugijose bei kooperatyvuose. Jie dirbo ar talkino Lietuvos Z. Ū. Kooperatyvų Sąjungoje „Lietūkis“, „Pieno Centre“. Ak-cinėse bendrovėse „Maistas“, „Lietuvos Cukrus“ ir daugelyje kitų ekonominių organizacijų. Jie buvo mokytojai žemesniose žemės ūkio mokyklose, gim-nazijose, nesukaitomuose trum-palaikiuose žemės ūkio kur-suose. Jų buvo įvairiausių eko-nominių ir kitokių organizacijų centruose. Jie organizavo sėk-mingas ūkiui kelti rajonines ar apskritynes žemės ūkio parodas, dažnai kombinuodami su kito-mis ūkio sritimis.

Reikšmingi darbai

Profesūros tarpe buvo nema-žai žmonių, kurių iniciatyva pra-dėti ir įvykdyti darbai ir dabar-tinėje Lietuvos teritorijoje tebe-pripažįstami aktualiais. Anais laikais gautais rezultatais ir da-bar tebesinaudojama. Paminėti-nas yra prof. J. Tonkūnas, kurio asistentu ilgesnį laiką teko būti ir šių eilučių autoriui. Tonkūnas vykdė visos Lietuvos mastu natūralinių pievų trėšimo bandy-mus, užtrūkusius kelerius me-tus. Jis taip pat suorganizavo prie savo katedros Sėklų Kont-rolės Stotį, tuo laiku pirmąją ir vienintelę Lietuvoje, kurios už-davinys buvo laboratorijoje nu-statyti įvairių žemės ūkio auga-lų sėklinės medžiagos daigumą, švarumą, priemaišų kiekį ir kitas savybes. Pakėlus sąjamosios medžiagos kokybę, buvo siekia-ma pakelti ir ūkininkų laukuose auginamų pasėlių derlių bei jo kokybę.

Paminėtinas ir prof. V. Vil-kaitis, kuris savo laboratorijoje pradėjo vadinamą Augalų Ap-saugos Stotį, kurios tikslas buvo tirti ir patarti ūkininkams apie įvairius kenkėjus, darančius pa-sėliams žalą. Vilkaitis rūpinosi augalų ligomis, o augalų kenkė-jais (vabalais, vabzdžiais ir jų lervomis) rūpinosi St. Mastaus-kis (vėliau docentas).

Prof. Dionizas Rudzinskis (1866-1954), dėstęs ŽŪA geneti-kos ir augalų selekcijos moks-lus, buvo pirmasis Dotnuvos Se-lekcijos Stoties direktorius, ku-rio darbas tęsė dr. Zigmąs Mac-kevičius, g. 1900 ir dipl. agr. laipsnį gavęs ŽŪA. Iš šios stoties išleistas įvairių kultūrinių auga-lų pagerintos rūšys labai žymiai pakėlė lauko augalų derlių bei kokybę.

Gyvulininkystės srityje nema-žų laimėjimų yra pasiekę prof. B. Vitkus daugiausia per įvai-rius laisvas ūkininkų draugijas. Tų draugijų tikslas buvo page-rinti kurio nors naminio gyvulio veislę ir prisidėti prie tos veislės išplatinto. Vienos tokios or-ganizacijos turėjo tikslą page-rinti įvairaus tipo arklius, kitos — galvijus, kiaules, avis ar paukščius. Žemės ūkio mecha-nizacijos dalykų dėstytojas prof. A. Kondrotas pirmasis ėmėsi iniciatyvos organizuoti žemės ūkio mašinų bei įrankių tyrimo stotį. Pradinis tikslas buvo kuk-lus — patikrinti ūkininkams parduodamas įvairių gamintojų mašinas, ar jos tikrai tinka skir-tajam tikslui. Daug ir kitų svar-bių užsimojimų bei laimėjimų galima būtų suminėti, tačiau tai neįmanoma ribotos galimybės. Viena tik tektų pasakyti, kad kūrybinės dvasios ir išradingu-mo nestokojo.

Akademikų skaučių draugovė savo garbės nariu išsirinko Aušros Vartų parapijos Montrealyje kleboną kun. Joną Kubilį (stovi viduryje). Draugovės spalvas jam uždėjo ASD pirm. V. Sabaliūnaitė. Kairėje stovi Korp' Vytis pirm. Vacys Garbonkus. Nuotr. K. Sragausko

LAIŠKAS IŠ VOKIETIJOS

Lietuviškas „Aidas“ ilgai čia aidės

ALINA GRINIENE

Įdomus reiškinys: nors visa masė mūsų emigracijos yra susitelkusi Jungtinėse Amerikos Valstybėse, Kanados lietuviai uoliau aplanko Europą didesnis grupėmis, kultūriniais ansambliais. Iš JAV Europoje lankėsi tik Klevelando „Grandinė-lė“, o iš Kanados turėjome Hamiltono „Gyvatarą“, Toronto „Gintarą“ ir, štai, tik ką išlydė-jome didžiausią jaunimo grupę — Hamiltono „Aidą“. Jei dar pridėsime, kad „Tėviškės Žibu-riai“ yra turbūt mieliausias eu-ropeiečių skaitomas laikraštis ir kad jis greičiausiai mums pasie-kia, tai patikėsime, jog Europos lietuviai jaučia dideles simpati-jas ir dėkingumą Kanados lietu-viams.

„Aido“ choristės pasiekė Ba-varijs sostinę rugpjūčio 25 d. rytą. Veideliai atrodė neišmie-gę, išvargę po ilgos kelionės ir koncertų Londone, Mančestery ir Hamburge. O dar tą patį va-karą jos turėjo dainuoti Muen-cheno „Menininkų namuose“ lietuviams ir rinkinei svetim-taučių publikai.

Bet jaunimas gajus, o vadovo ranka kieta! Taigi, labai punk-tualiai išsirikiavo choras sceno-jai ir koncerto rengėjai — Muen-cheno taut. šokių grupės „Ratu-ko“ vardu — Alfredas Herman-s supažindino publiką su cho-ru.

Uždangai pakilus — nuosta-bus reginys! Lietuvos-Kanados Vokietijos vėliavų fone, prožek-torių šviesoje sumirgėjo 50 labai gražių jaunų veidelių ir puikių tautinių drabužių! Gaila, kad niekas nenufotografavo tuo momentu publikos — su nuosta-ba ir susižavėjimu! Suprantama, nes Vokietijos lietuviai seniai, seniai ką nors panašaus yra ma-tę...

Svariai, gražia tarsena, jau-nais balseliais sudainavo choras net 20 dainų (neskaitant kartoji-mų), vadovui V. Verikaičiui iš-terpant solo. Bene gražiausios vietos ir dainos buvo — choro su solistu drauge.

Viso, labai pagirtinas yra choro, dirigento ir akompaniatoriaus (J. Govėdo) susiklausymas, bendradarbiavimas scenoje. Taip ir matai choriščių veiduose kiekvieną vadovo šypsą ir surim-tėjimą.

Repertuaras visai naujas, čia negirdėtas: J. Gaubas, A. Bra-zinskas, J. Bašinskas, V. Klova, A. Sidlauskas, B. Budrevičius, A. Raudonikis... Taigi, paten-kinti liko tie, kurie norėjo iš-girsti ką nors naujo; kiek nusivylė tie, kurie neišgirdo tradici-nių dainų, daugiau liaudies dai-nelių. Gal, iš tikrųjų, koncertuo-

Spalis -- šalpos mėnuo

KLB Salpos Fondo komitetas skelbia visoje Kanadoje spalio mėnesį šalpos mėnesiu. Komite-tas prašo visus skyrus bei šal-pos atstovus savo vietovėse spa-lio mėnesį surengti vaju šalpos reikalams. Šis vajuš tegu būna skirtas ir vargą patekusiem tautiečiam pagelbėti ir mūsų vienintelei laisvajame pasaulyje lietuvių gimnazijai — Vasario 16 Vokietijoje paremti. Laukiančių

Minint ŽŪA 50 metų sukaktį nuo jos įsteigimo, nesistengta sukaupti į vieną vietą gausybę datų ir pavarčių, kurios šia pro-ga gal ir būtų vertos prisiminti ypač tiems, kurie su šia įstaiga buvo vienai ar kitaip susirėję. Bendroje išvadoje tektų pasakyti, kad ŽŪA pastangos paruoš-ti žmones, kurie galėtų drąsiai jaustis betkokiame gyvenimo są-lygoje, buvo sėkmingos. Gaila, kad tai turėjo apsiriboti tik dviem dešimtims metų. Po to sekę trys dešimtmečiai gal irgi buvo produktingi, tačiau jie jau stokojo minties ir pasireiškimo laisvės.

Kanadoje gyvendami esame pakankamai turtingi, kad galėtumėm padėti savo tautiečiams už-juryje. Salpos Fondo komitetas gauna daugybę laiškų iš Lenki-jos valdomų sričių lietuvių, ku-rie prašo paramos—dėvėtų dra-bužių. Tokiu būdu mes palaiko-me artimus ryšius laiškais su sa-vo tautiečiais, ten gyvenančiais. Ta proga komitetas ragina visus šalpos darbuotojus savo vietovė-se organizuoti dėvėtų drabužių vaju. Adresu galima gauti KLB Salpos Fondo komitetą, 84 Bal-sam Ave., S., Hamilton, Ont. L8M 3B3.

KLB Salpos Fondo komitetas kviečia visus geros valios lietu-vius prisidėti bent mažą auką prie šio kilnaus šalpos darbo. Kiekvienas skirkime auką šal-pos reikalams. Auką prašome siųsti: KLB Salpos Fondas, 118 Fairleigh Ave., S., Hamilton, Ont., L8M 2H8.

KLB Salpos Fondas

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

DABARTINIS KAUNAS

Dabartinį Kauną, atiduodami duoklę sovietinio „išvadavimo“ trisdešimtmečiui, pavalzdavo du autoriai: žurnalistas Gytis Subačius „Gimtojo Krašto“ 31 nr. ir poetas Algimantas Mikuta „Literatūros ir Meno“ rugpjūčio 17 d. laidoj. Pirmasis daugiau vadovaujasi sausais statistiniais duomenimis, antrasis — poeto širdimi. Iš G. Subačiaus sužinojome, kad 1944 m. vasarą, pasitraukiant vokiečiams, Kaune buvo likę apie 80.000 gyventojų. Visiškai sunaikintos buvo abi miesto elektrinės, vandentiekis, „Metalas“, „Maisto“, „Silvos“, „Drobės“ bei kitos įmonės, neliko nė vieno sandėlio su maisto ir pramonės gaminiiais. Š. m. sausio 1 d. Kaunas jau turėjo 337.200 gyventojų, kurie didžiavesniu 12.843 automobiliais. Pokaryje pastatyti gyvenamųjų namų bendras plotas esąs 2,5 milijono kv. metrų. Kas tuose namuose apsigyveno, G. Subačius neskelbia. Tačiau asmeniniai laiška liudija, kad dar yra kauniečių, skurstančių priekarinės liūnos, kurių sienos kartais būna atremtos į kalvų slaitus. Butų naujuose pastatuose jiems nepavyko gauti. G. Subačius mini penkis augstąsias mokyklas, kurių didžiausia yra Kauno politechnikos institutas, su skyriais turintis apie 15.000 studentų, nuo 1951 m. gyveniman išleides 49-nių specialybių 25.783 inžinierius. Mokslineis problemas sprendžia Kauno fizikinių, techninių energetikos, tekstilės pramonės, statybos ir architektūros, pramoninės statybos projektavimo, Lietuvos miškų mokslinio tyrimo ir žemės ūkio statybos projektavimo institutai. Kauno pramonę garsina garo turbinos, tiksliosios staklės, elektroforniniai reprodukciniai aparatai, radijo priimtuvai, geriausios rūšies vilniniai ir šilkiniai audiniai. Su britų pagalba pastatyta Kauno dirbtinio pluošto gamykla užima 8 hektarų plotą, o jos gaminiai keliauja net į užsienio kraštus. Statoma šiluminė elektros jėgainė, savuoju pajėgumu dvigubai pralenkianti Kauno hidroelektrinę.

NAUJOJI DAINAVA

Poetiškai apžvelgęs Kauno slėnius ir slautis, A. Mikuta skaitytuos supažindina su naujuoju Dainavos rajonu Žaliakalnyje: „Žmogus, dešimtmetį nebuves Kaune, baltamūrę Dainavą tikrai gali palaikyti mirazū. Išdygo ji neįprastai greitai, miestiečiams besidalijant iliuzijomis, bespalvinant naujas statybas ir vienokias, ir kitokias dažais, begiriant ir bekritikuojant. Mikrorajonas iškilo moliu, gaminame pakaušes kaime, giedant vyturams, pempėms gelbstint savo jauniklius iš buldozerių ir ekskavatorių nasru. Iškilo, galima sakyti, tuščioje, lygioje vietoje. Jos grožis dar neišsiskleidęs, bet ir dabar džiugina aki lengvumas ir erdvumas. Iš karto auga šimtąkstantinis miestas su mokyklomis, stadionais, kino teatrais, su aikštėmis ir būsimais parkais, su savais rūpesčiais ir džiaugsmiais. Ant architektų stalo dar tebevisi iš kadalių ir vielikių sudėliotas jo maketas, o jis jau beveik visas — realybė, išsidriekęs už tylių Žaliakalnio gatvių, už zoologijos sodo, tarp Vilniaus plento ir Petrasūnių. O kai išnyks aukšti lygi terikonai molio kalnai, kai užaug medžiai, kai skvernuose pražys alyvos ir sužaižarus fontanai, kai nebegadins lietus ir atlydžiai, kai Dainavos persikels miesto centras, sunku bus patikėti, kad kažkada čia varlėjo gandrās...“ Kauno centre perkelti Dainavos verčia gamtinės salygos — perdaug siauras Laisvės alėjos bei kitų gatvių ruožas, įsprautas tarp Žaliakalnio ir Nemuno, praeičiai atstovaujantis senamieslis, kuriame dirba restauruotojai. Čia savo senąjį groį jau yra atgavęs Perkūno namas prie buvusios Kauno jėzuitų gimnazijos, kuri dabar vadinama Adomo Mickevičiaus vidurine mokykla. Restauruotojai rotušėje įsikūrę jungtvių biuras. Renesansiškai atrodo „Medžiojų užega“, kunigaikščių puotas menanti „Taverna Regia“. Pasak A. Mikutos, Alekšotas įgauna vis griežtesnį pramoninio priemiesčio bruožus, bet dar yra pakankamai erdvis ir žalias. Augštoji

Winnipeg, Manitoba

ETNINIO MENO CENTRAS. Spaudos biuletenis „Canadian Scene“ rugsėjo 13 d. laidoje išspausdino F. S. Manor korespondenciją apie Folklorą. Joje rašoma, kad Winnipeg miesto burmistras S. Juba, atidarydamas Folklorą — tautybių savaitę, pareiškė gavęs stambų čekį iš vienos bendrovės liaudies meno centru statyti. Centennial Concert Hall, nauja erdvi salė, negalėjo visų atidarymo iškilnių dalyvių sutalpinti. Naujame centre numatytas muzėjus, biurai organizacijoms, pramogų patalpos. Praėjusi Folklorama buvusi labai sėkminga: turėta 32 paviljonai su 3000 darbininkų. Pasų iš viso buvo atspausdinta 49.000. Visi išparduoti ir dar trūkio. Įvairių paviljonų valgiai buvę labai pigūs — \$2.50 lėkštė. Pastebėtas visų tautybių draugiškumas. Adv. J. Koteles, Folkloramos pirm., pareiškė: „Kai sėkla būna nupūsta svetimam žemėn, vistiek išauga žuolu arba klevu, tačiau skirtingos rūšies žuolu arba klevu, nes minta ir galvinais skirtinga žemė. Winnipeg gyventojai daugiau kaip 100 skirtingos kilmės šaknų, tačiau visi mes

Freda nutiekianti archaiska. Bene judriausia atrodo Vilijampolė, kur viskas virsta augstyn kojom. Slabada vadinta, ji dabar auga ir gražėja. Neris krantinę puošia daugiaaugščiai gyvenamieji namai, ištisi jų kvartalai, naujos ir atstatytos gamyklos. Lampėdžiai ir dabar laukia poilsiautojų ir turistų. Kleboniško ateitis tebesanti neaiški — jis gali likti kaimu arba tapti miestu. Sankiuose yra keli stambūs fabrikai, tačiau didesnių pasikeitimų nenumatoma. Nemunan nusišildžiančios gatvelės vis dar vadinamos kraštais. Panemunė, besididžiuojanti pusny ir papildimiais, pamažu puošiasi. Petrasūnai, A. Mikutos žodžiaisariant, rūksta ir spjauduo ugnimi, ryja elektros energiją, kurią gamina užventkias Nemunas. Taigi, jie yra tapę pramoniniu Kauno rajonu. Už hidroelektrinės užtvankos, sujungusios abu Nemuno krantus, raibuliuoja kauniečių pamėgtos marios.

DIDŽIASIAS ARUODAS

Jonavoje pradėjo darbą didžiausiu Pabaltijo aruodu pavadintas elevatorius, kuriame bus galima saugoti beveik pusę visojo okupuotoji Lietuvos superkamp grūdų. Sunkvežimo su priekaba iškrovimas užtruks tik 3-5 minutes, o džiovykla per valandą galės išdžiovinti 50 tonų grūdų. Spaudoje pabrėžiama, kad statybiniškai ir konstruktoriai, montuodami džiovyklą, buvo padarę klaidų, kurias teko ištaisyti vietiniams elevatoriaus specialistams. Darban palaista tik pusę elevatoriaus, o kitos pusės įrengimą tikimasi užbaigti iki metų pabaigos. Elevatorius yra skiriamas Jonavos, Kauno, Kėdainių ir Ukmergės rajonų ūkiams.

PREMIJUOTA GYVENVIETĖ

Statybinių Dienos proga Sovietų Sąjungos ministerių taryba paskyrė premiją „Želsvelės“ kolchozo gyvenvietės kūrėjams. Jų ilgama sąrašas yra Lietuvos žemės ūkio statybos projektavimo instituto skyriaus vyr. inž. architektas A. Bagdonas, projektų vyr. inž. V. Mačinas ir neigti „Želsvelės“ kolchozo pirm. V. Marazas. Tas kolchozas, pagarsėjęs gražia gyvenvieta, yra buvusioje Marijampolės apskrityje, kuri dabar vadinama Kapsuko rajonu. Premijos pasiskyrimas buvo pagarsintas „Tiesos“ rugpjūčio 14 d., o „Valstiečių Laikraštis“ rugpjūčio 13 d. laidoje paskelbė liūdnai skambantį savo korespondento V. Armužo pranešimą „Sodyba be kelio...“ Pasirodo, ta Anelės Jonušienės sodyba yra tame pačiame „Želsvelės“ kolchoze. Redakcijai atsiųstame laiške A. Jonušienė skundėsi: „Jau antri metai, kai mes neturime kelio į sodybą. Tenka per pelkę klampoti, miežius bristi, kol pagrindinį kelią pasiekime. Su vežimu nė nemėgink važiuoti...“ Kai V. Armužas, nuykęs „Želsvelėn“, kreipėsi į premiją gavusį kolchozo pirm. V. Marazą, pastarasis nė tikėti nenorėjo ir korespondentui pasiūlė automobilį nuvežti pas skundo autorę. Kelionė, pradėta puiiki žvyruotu keliuku, teko nutraukti ties vėžėmis, sukančiomis iš keluko: „Tos vėžės — per miežių lauką. Jomis ir teko klampoti pas kolnikietę ir namus. Pasvirusios vėžios varpos daužėsi į kojas. O toliau — pelkė ir patvinęs upelis, per kurį perrestas lengvatis. Pats savo akimis išlikęs, kad skundas pamatuotas, pirmūninkas eiti pas Jonušienę neaporo. Girdi, ji nė nesikreipusi į kolnikio valdybą, kad kelią padarytų. Teko nuklumpoti vienam...“ Vėliau korespondentui V. Armužui vidisdelto pavyko įrodyti premijuotojoms „Želsvelės“ vadovams, kad A. Jonušienė nekarta kreipėsi į pirm. V. Marazą, o jis ją pasiusdavo pas brigadininką R. Juškauską. Pastarasis vėl ją grąžindavo pas pirmūninką. Išvada: „Jau antri metai, kai kelias į jų sodybą užariamas ir apspėjamas, o sulūžęs tiltelis per upelį neremontuojamas...“ Priremtas prie sienos, kolchozo pirm. V. Marazas pažadėjo: „Kiek čia to kelio. Keletas masūnų žvyro, keletas lengvatis. Negi dėl to spyriosimės...“ O vidisdelto buvo spyriotasi net ištisus dvejus metus. V. Kst.

esame kanadiečiai su skirtinga ir labai turtinga kultūra.“ Kor.

St. Peterburg, Fla.

ISISTEIGUSIO LIETUVIŲ KATALIKŲ KOMITETO veiklos pradžia aktyvi. Rugsėjo 8 ir 15 d.d. Mišias Holy Name šventovėje lietuvių kalba laikė kun. dr. J. Prunskis. Šventovė buvo pilna žmonių. Abu kartu labai turiningi kunigo pamokslai. Mišių metu skambėjo lietuviškos giesmės. Mūsų kolonijoje tai retas įvykis. Kun. dr. J. Prunskis su savo mamyte, 87 m., ir sesute Anelė buvo apstipoję pas A. ir J. Valauskus, kurie surosuė kunigui pagerbti vakarą. Svečių atsilankė gražūs būrelis. Programa buvo įvairi ir įdomi, bet įdomiausia, kai p. Kleivai paprašius, kun. Prunskio motinėlė pasakojė savo įspūdžius ir išgyvenimus Sibire ir kaip atvyko pas savo sūnų į Ameriką. — Lietuvių Katalikų Komitetas ir finansiskai praturtėjo. Pirmąją ir gal stambiausią auką jam atsiuntė A. A. Smilgelskai — \$100. Manau, L. K. Komitetas jiems atskirai padėkos. Šis komitetas ir toliau rūpinasi, kad lietuviškos pamaldos lietuvių kolonijoje nenutrūktų. Br. Urbonienė

REMKIME SPAUDĄ... KOL DAR NEVĖLU, KOL JĄ DAR TURIME!

“TĖVIŠKĖS ŽIBURIŲ” 25 METŲ sukakties proga pirmą kartą už TORONTO ir MONTREALIO ribų

SPAUDOS BALIUS Londone!

• Pagrindinę lietuviškų dainų ir operos arijų programą atliks solistė Irena Černienė, mezzosopranas. Akompanuoja Danguolė Remeikytė. • Trumpa oficialioji dalis, dalyvaujant “TĖVIŠKĖS ŽIBURIŲ” atstovams. Mecenatų pristatymas ir t. t.

• Šokiams gros P. Genčiaus jaunimo orkestras. • Jaunimo programa. • Dainuos seniai begirdėta Danutė Švilpaitė. • Bufetas, loterija ir kt. • Pelnas — K. lietuvių spaudai paremti

Organizacijos ir pavieniai asmenys kviečiami įsijungti į spaudos mecenatų ir rėmėjų eiles.

• Laikas — 1974 m. spalio 5, šeštadienį, 7.30 val. vakaro

• Vieta — 1414 Dundas E., London, Ont.

Visus dalyvauti kviečia šiam vakarui sudarytas RENGEJŲ KOMITETAS

St. Catharines, Ont.

TAUTOS SVĖNTE paminėta šeštadienį slovakių salėje. Vietoje paskaitos Hamiltono “Aukuro” vadovė E. Kudabienė paskaitė ištrauką iš lietuvių grožinės literatūros. “Aukuro” aktorai suvaidino V. Alanto “Siapus uždangos”. Už tai jie gavo daug katučių bei puokštę gėlių. Po to įvyko pasilinksminimas. Žmonių galėjo būti daugiau, bet apylinkė nedidelė, atostogos, mokslo pradžia, tai perdaug norėti ir negalima. Valdyba tikisi suvesti galus su galais. Tikrai gražas kultūrinio renginio žmonės nepamirši ilgai.

PREZIDENTO A. SMETONOS MI-NEJIMAS pradėtas sekmadienio pamaldomis, kurias atlaikė ir atitinkamą pamokslą pasakė kun. J. Liauba, OFM. Po pamaldų įvyko visų organizacijų pritarimu surengtas aktas, kurio įvadą padarė generalinis Lietuvos konsulas dr. J. Žmuidzinčas. Gerai paruošta, išsamia paskaita skaitė Tautos Fondo pirm. Augustinas Kuolas. Jis išryškino buvusį prezidentą kaip vieną žymiausių mūsų tautos veikėjų, jos laisvės kovotojų, kaip visuomenininką, publicistą, filosofą, mokslo žmogų bei grynos lietuvių kalbos žinovą, stilistą. Abu žymūs svečiai lietuvių buvo pasveikinti gėlių prisegimu. Salėje matėsi gėlių puokštėmis papuoštas A. Smetonos portretas, nutapytas St. Catharines mieste ir skirtas specialiai tokiems minėjimams. Čia taipgi yra tokiems pat tikslams didelis prezidento A. Stulginskio portretas. Planuojama nutapyti ir Lietuvos prezidento dr. K. Griniaus portretą. Minėjimas baigtas Tautos himnu. Po to svečiai buvo pagerbti priėmimu p.p. Polgrimų naujuose namuose.

NETEKOME dar vieno patrioto — mirė Kazimieras Vilbikaitis, savo laiku vadovavęs lietuvių pranciskonų vienuolyno bei jo koplyčios perstatymo darbams. Jis buvo gilos sielos, labai ramaus būdo žmogus. Paliko nuliūdusią žmoną, dukterį ir sūnų, kuris yra baigęs augstuosius fizikos mokslus geriausiai pažymiais. Gili užuojauta jiems visiems. Tėbū lengva Kazimierui ši kad ir gera, bet svietima Kanados žemė.

TAUTOS FONDO atstovas Antanas Gverzdys šiemet Fondui surinko rekordinę sumą — \$407.50. Tai tikrai gerai atliktas darbas.

VIEŠIOJE pas draugus Niagara-On-The-Lake dr. A. Baltrukenas su žmona iš Akron, Ohio, dr. K. Vilčinskais su šeima ir Gabija Juozapavičaitė, pernai baigusi augstuosius mokslus magistrės laipsniu. Dr. A. Baltrukenas yra Amerikos lietuvių gydytojų draugijos narys. Ši draugija kas metai skiria lietuvių kultūriniais reikalams po \$1.000. K. Vilčinskais profesoriaus Londono, Ont., universitete. Jis yra baigęs elektros inžinerijos ir fiziologijos mokslus. Abi šias sritis naudoja universiteto mokslinių tyrimų darbams. Tai dar jaunas vyras. Jo žmona yra Čikagos lietuvaite, baigusi augstuosius mokslus, ir muzikė — pianistė. Augina du mažamečius sūnus, kurie kalbinami tik lietuviškai. Gabija neseniai grįžo iš P. Amerikos, kur išbuvo tris su puse mėnesio. Susitiko su P. Amerikos jaunimo veikėjais, kurie ruošiasi pasaulio jaunimo kongresui. Svečiai apylankė įžymybės šio miestelio, kuriame veikia keturi teatrai. Miestelis darosi Kanados istoriniu centru; neveltui jis yra buvęs pirmąją Kanados sostinė. Kor.

ČESNAKAS — SVEIKA TAU

Kaip puikus, natūralus prieskonis, česnakas šimtmečiais buvo vartojamas tūkstančiuose valgių. Europiečiai vartojo česnaką daugelį metų kaip maistą, turintį natūralaus maisto savybę. ADAMS GARLIC PEARLES turi savybę gyrynei žuosenko otylos. ADAMS GARLIC PEARLES buvo parduodami per 35 metus ir patenkino tūkstančius vartotojų. Dar šandien nusipirki ADAMS GARLIC PEARLES ir pamatysi, kaip šis puikus, natūralus produktas tau patiks. Kapsulės pavidėle neturi nei kvapo nei skonio!

LONDON, ONTARIO

VISI I PIRMAJI SPAUDOS BALIŲ LONDONE! Nuo Kražių skerdynių, nuo vargo mokyklos ligi... dabar. Knygnešijū takais ar pogrindžio rūsiuose kryžiaus kelius išėjusi lietuviškoji spauda jos veikėjų didvyriško pasiryžimo dėka nesužlugo, bet dar ir šiandien ji mus jungia bei gaivina. Ar mes pagalvojame apie jos svarbą mums ir bendram lietuviškam reikalui? Ar bent kada mėginame įvertinti jos atliktus didžius darbus, jos darbuotojų didelį pasiaukojimą ir ar už tai jiems bent kada pasakome aciu? Tad susirinkime spalio 5 d. į Londono parapijos salę, 1414 Dundas St. E. ir savo atsilankymu bei nuosirdžia auka, kad ir kuklioje aplinkoje, bent sykį pasakykime mus nuolat lankantią ir nuobodumą išsklandinčią spaudai nuosirdų aciu. Pasakykime aciu, kad ji pastatė, jog mes ją vertiname ir remiame.

Atsilankę į Londono spaudos balių ne tik spaudą paremsime, bet ir patys vakarą maloniai praleisime. Vakaro programa nurodyta skelbime šiame puslapyje. Apvalūs staliukai 8-10 asmenų, už rezervaciją sumokant \$2 (už visą stalą). Įėjimas

HAMILTON, ONTARIO

SEŠTADIENI, spalio 5, 7 v.v., visi renkamės į Jaunimo Centrą, kur Tautos Fondo Hamiltono atstovybė rengia iškilmingą mūsų sostinės minėjimą. Paskaitą skaitys Vilniaus krašto pedagogas P. Ancevičienė iš Otavos, o meninę programą dalį atliks Toronto “Varpo” choras. Po oficialios dalies bus pasilinksminimas, grojant D. Ferri orkestrui. Visi atvykime į Vilniaus Dieną ir pagerbime mūsų senąją sostinę.

HAMILTONO LIETUVIŲ DAILININKŲ paroda rengiama spalio 13 d. Jaunimo Centre. Bus keletas paveikslų, skirtų loterijai, skanumynai su kava ir kt. užkandžiai. Apyl. valdyba prašo tautiečių tą sekmadienį po šv. Mišių užsukti į salę ir pasigrožėti hamiltoniečių meniniais sugebėjimais. K.B.

MOKSLEIVIAI ATEITININKAI stropiai dirba, rinkdami lėšas savo veiklai. Spalio 26 d. ruošia vartotų laikraščių rinkimą — “paper drive”. Visi Hamiltono lietuviai prašomi neišmesti savo perskaitytų laikraščių, nesvarbu, ar tai būtų lietuviški, ar angliški. Surinktus laikraščius prašome sekmadienį, spalio 20 d., atvežti į parapijos salę po bet kurių pamaldų. Arba paskambinkite Rūtai Siūlytei 389-5112 bei Inai Vainauskaitėi 528-5646, ir laikraščiai bus paimti iš jūsų namų. Paraginkite savo pažįstamus ir praneškite savo kaimynams apie mūsų pastangas. Prašome visų pagalbos.

Dalia Pajerskaitė

SVEČIAS IŠ ROMOS, mons. Ant. Jonušas, lankydamas Amerikos žemyną, buvo apstipojęs ir mūsų parapiją, kur sekmadienį atnašavo šv. Mišias ir pasakė pamokslą.

DALIA PAJERSKAITE šiemet pradėjo mokytojauti Vysk. M. Valan-

suagusiems \$3, jaunimui \$1.50. Rezervacijos reikalų kreiptis į Danilūnų tel. 438-7694. Pradžią — 7.30 v. pabaiga — 1 v. r. Programa įvairi, bet ilgai neužtruks. Norintieji ją išgirsti prašomi neveluoti. Pageldaujami laimikiai (fantai) loterijai, naujos prenumeratos, aukos spaudai ir t. t. Organizacijos ir pajėgesni pavieniai asmenys prašomi įsijungti į spaudos mecenatų eiles. Smulkiau apie tai galima sužinoti pas J. Butkų 439-6889 arba pas Danilūną 438-7694. I šį spaudos pagerbimą ir “T. Žiburių” 25 m. sukakties paminėjimą Londone atvyks ir visa “T. Žiburių” delegacija. Savo atsilankymu bei parama parodykime, kad vertiname savo spaudą.

JULIA NARAKIENE, apie 74 m. amžiaus, Gražnos Petrauskienės ir Reginos Gudulienės motina, š.m. rugsėjo 20 d. žuvo eismo nelaimėje. Apie 11 v.r. ji už miesto ribų ejo iš šventovės namo. Pravažiuojančiam žvyro sunkvežimui nusisuko užpakalinis ratas ir smarkiai riedėdamas sudavė jai iš užpakalo stiprų smūgį. Bevežant į ligoninę ji mirė. Šiais metais Londono mieste eismo nelaimėse žuvo 21 asmuo. D. E.

čiaus lituanistinę mokyklą.

FLORIDOJ, St. Petersburge, miręs a.a. Juozas Stoškus, Eug. Gražauskienės tėvelis, buvo atgabentas į Hamiltoną. Velionies palaikai viena vakarą buvo pašarvoti J. B. Marlat laidotuvių namuose, o rugsėjo 14 d. po gedulingų Mišių AV bažnyčioje artimųjų nulydėtas ir palaidotas šv. Jono lietuvių kapinėse, Anapilyje.

A.A. JUOZAS SKĖMA staigiai mirė rugsėjo 15 d. šv. Juozapo ligoninėje. Velionis buvo 50 m. amžiaus. International Harvester imonėi dirbo 13 metų. Paliko žmoną ir dukterį. Palaidotas iš lietuvių šventovės Hamiltono Holy Sepulchre kapinėse.

NAUJOJI PARAPIJOS CHORO VALDYBA turėjo pirmąjį savo posėdį, kuriame svarstė galimybes papildyti chorą naujais balsais ir tradicinį savo vakarą. Naująją v-bą sudaro: G. Jasevičius — pirm., J. Paškeviciene — soprano seniūnė, A. Deksnienė — altų, Alf. Lukas — tenorų ir A. Muliulovs — bosų. Choras yra įsiregistravęs dalyvauti Kanados liet. dainų ir taut. šokių šventėje, kuri rengiama 1975 m. Hamiltono Padėkos savaitgalį. K.M.

Pianino ir bendro muzikos lavinimosi moko

Jonas Čegys,

Hamilton, Ontario. Pamokos (45 min. iki vienos valandos — \$6.00) duodamos mokinių namuose, tėvams prižiūrint ir su jais pasitariant.

Skambinti tel. 529-3482

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje

įsikūręs nuosavuose namuose —

Hamiltono Lietuvių Kredito Kooperatyvas “TALKA”

830 Main Street East, telefonas 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais - ketvirtadieniais nuo 10 iki 5 val., penktadieniais nuo 10 iki 7 val., šeštadieniais nuo 9 iki 12 v. Liepos-rugpjūčio mėn. ir prieš ilgus savaitgalius šeštadieniais uždaryta. Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių potarnavimas. Kapitalas — virš \$5.000.000

MOKAME UŽ: DEPOZITUS (P.C.A.) 6% santapus (nuo š.m. liepos 1 d.) 8% term. depozitus 1 m. 9 1/2% IMAME UŽ: asmenines paskolas 12% nekilm. turto pask. 11 1/2%

Mėsos ir purkūs dešros gaminiai

Skanėstai

kiekvieno skoniui

R. Denninger Ltd.

284 KING STREET E., HAMILTON 528-8468 740 UPPER JAMES ST., HAMILTON — 387-4113

GUELPH LINE prie PROSPECT, BURLINGTON 639-0510 LLOYD D. JACKSON SQUARE, HAMILTON — 525-9641

LIETUVIAI PASAULYJE

J. A. Valstybės

PLB VALDYBA, remdamasi Australijos Lietuvių Bendruomenės Kanberos apylinkės pirm. A. V. Balso telefonine informacija, spaudai išsiuntinėjo pranešimą apie Pabaltijį sovietams išdavusio premjero G. Whitlamo atvykimą į Niujorką. Čia jis viešės rugsėjo 28-30 d. d., lankydamasis Jungtinėse Tautose. Jo kalba JT visumos posėdyje yra numatyta rugsėjo 30 d. PLB valdyba, pritaridama Australijos Lietuvių Bendruomenės prašymui, ragina JAV lietuvių, ypač Niujorko ir apylinkių, tą dieną surengti dalyviais gausias demonstracijas prie Jungtinių Tautų būstinės. Visi kiti lietuviai prašomi siųsti protesto telegramas bei laiškus, adresuotus premjerui G. Whitlamui, Australijos atstovybei Jungtinėse Tautose. Būtų gera, jei demonstracijos šia proga įvyktų ir kituose miestuose. Rugsėjo 25 d. ir JAV atvyks ir Australijos užsienio reikalų ministeris, kuris žodį Jungtinėse Tautose tars spalio 8 d. Atrodo, būtų patartina sekti spaudos pranešimus apie šių dviejų vyrų viešnagę, nes jų kelionės tvarkaraštis gali pasikeisti.

JAV LB VISUOMENINIŲ REIKALŲ TARYBOS pirm. A. S. Gečys nušviečia šios organizacijos veiklę pastangas birželio - liepos mėnesiais priminti Lietuvą amerikiečių laikraščiuose. LB Omahos apylinkės pirm. Juozo Navako dėka dienraštyje “Omaha World Herald” vyr. red. K. Wilson parašė vedamąjį “Baltic States Live”. LB Auroros, Ill., pirm. M. Vizgirdienės laiška apie tragiškuosius birželio įvykius straipsnio forma paskelbė laikraštyje “Beacon News”. “The New Haven Register” puslapiuose savo laišku apie Sovietų Sąjungos siekius Europos saugumo konferencijoje prabilo šios LB apylinkės pirm. A. Grudzys. Kalifornijos dienraštyje “Evening Outlook” J. Kojelis laišku reagavo į to laikraščio bendradarbio N. Cousins klaidingas mintis apie sovietų vadams rūpinimą pastovumą V. Europoje.

CHEMIJOS INŽ. KOSTAS ASTRAVAS, “TZ” skaitytojams gerai pažįstamas iš jo puikytų kelionės reportažų, grįžo į JAV iš Afrikos arabų kraštų, kur dirbo naftos produkcijos patarėju. Dabar jis gavo darbą į įsikūrę Fresno mieste, Kalifornijoje.

Venecuela

VENECUELOS DIDVYRIS ORDINO susilaukė lietuvių gydytojas dr. Jonas Hermanavičius, 26 metus dirbantis Guarico mieste. Labai primityviosiose sąlygose jis išgelbėjo daugelio neturtingų gyventojų gyvybes ir išsigijo nepaprastą šio miesto bei apylinkių gyventojų pagarbą ir pasitiekimą.

Brazilija

DR. RUDOLFAS MEKSKRAITIS Porto Alegre mieste dėsto mediciną Rio Grande do Sul universitete ir dirba valstybinėje ligoninėje.

LIETUVIŲ IR PORTUGALŲ KALBŲ mokyklinį 184 psl. žodyną Sao Paulo išleido Brazilijos Lietuvių Bendruomenė. Jį paruošė Alfonsas D. Petraitis ir Liucija Joudelis su keletais talkininkais, iliustruva Ona Saulaitienė. Žodyno kaina — 15 krucerių (\$1). Galima gauti savaitraštyje “Mūsų Lietuva” administracijoje, Caixa Postal 4421, 01000 Sao Paulo, SP, Brazil.

Argentina

ARGENTINOS LIETUVIŲ ORGANIZACIJŲ ir Spaudos Taryba, reagaudama į Australijos vyriausybės oficialų pripažinimą Pabaltijo įjungimo Sovietų Sąjungon, išteikė protesto raštą Australijos pasiuntinybei Buenos Aires mieste, o kita raštą pasiuntė pačiam darbių premjerui G. Whitlamui. Opozicijos vadui B. Sneddenui pasiūsta padėką už Baltijos kraštų gynimą. Protesto raštų tekstus anglų kalba Argentinos lietuvių parūpina dvisavaitraščio “Laikas” redakcija.

Australija

SYDNEJAUS KARDINOLŲ DR. J. FREEMAN aplankė lietuvių delegaciją — kun. P. Butkus, ALB krašto tarybos pirm. V. Bukevičius, ALB Sydnejaus apylinkės pirm. J. Maksytis ir lietuvių parapijos atstovas B. Barkus. Jam išteiktas išsamus pareiškimas su prašymu iškelti Australijos darbių vyriausybės Pabaltijui padarytą skriaudą ganytojiškame laisuke Australijos katalikams. Kardinolas dr. J. Freeman pažadėjo su šiuo skaudžiu įvykiu supažindinti Australijos vyskupų konferenciją, duoti pareiškimus spaudai. Jis taipgi priminė, kad šiuo klausimu jau plačiai yra pasisakęs Ballarato vysk. R. Mulkearns, Australijos katalikų teisingumo ir taikos komisijos pirmininkas, Viktorijos katalikų savaitraštyje “The Advocate”. Sydnejaus kardinolo pagalbininkas vysk. E. D. Kelly darbių premjerui G. Whitlamui pasiuntė telegramą, giliai apgailestaudamas gėdingą Pabaltijo okupacijos įteisimą. Minėtasis katalikų savaitraštyje “The Advocate” rugsėjo 5 d. paskelbė Romon išvykstantį kardinolą dr. J. Knox padarytą pareiškimą Tullamarine aéro-

drome. Formalų Pabaltijo atidavimą Sovietų Sąjungai jis laiko mirties kvietimu pačiai Australijai. Kardinolas priminė premjerui G. Whitlamui, kad pagal jo logiką panašiai turėtų būti pasielgta ir su Australija, jeigu ją okupuotų galingesnė valstybė ir savo spriepaudoje išai-kytų 30 metų.

“THE CANBERRA TIMES” dienraštis Australijos sostinėje ir premjero G. Whitlamo gėdingą žingsnį reagoavo jau rugpjūčio 5 d. Laikraščio duomenimis, Australijoje yra apie 25.000 latvių, 10.000 lietuvių ir 8.000 estų. Baltijos respublikas Sovietų Sąjunga 1940 m. užėmė su nacių Vokietijos ir A. Hitlerio sutikimu. Australijos vyriausybės okupacijos įteisimą yra pradėjusi savo ambasadoriaus Maskvoje J. Plimso pasiuntimu į Estiją. Spėjama, kad jis greit lankysis taip pat Latvijoje ir Lietuvoje. Toliau dienraštis cituoja telefoninį pasikalbėjimą su ALB krašto valdybos pirm. V. Neverausku Adelaidėje. Iš jo skaitytojų sužinojo, kad tas pats G. Whitlamas prieš paskutiniuosius parlamentinius rinkimus oficialiai raštų patvirtino ligšolinę Australijos vyriausybės liniją neatiduoti Pabaltijo Sovietų Sąjungai, o dabar, rinkimams sėkmingai praėjus, šį pažadą viešai sulaužė. Cituojamas ir ALB Kanberos apylinkės pirm. A. V. Balso pareiškimas, kad niekas pasaulyje negali įteisinti Sovietų Sąjungos įvykdytos vagystės, kurios talkininku buvo Trečiasis Reichas.

Italiija

STASYS LOZORAITIS, Lietuvos diplomatas šefas, pasiuntė protesto notą Australijos užsienio reikalų ministeriui, griežtai pasmerkdamas premjero G. Whitlamo vyriausybės formalų patvirtinimą Lietuvos, Latvijos ir Estijos įjungimo į Sovietų Sąjungą. Istoriaisiais faktais jis sugrąžina Australijos darbių vyriausybės tariamą realybės

DAINA KERBELYTE

Birželio mėnesį gražioje Place des Arts salėje aš išdžiai užlipau ant scenos ir iš nuopliksio senuko — universiteto direktoriaus priėmiau dailiai suktą, kaspinu perrištą diplomą. Tai mano ilgai lauktas bakalaurės laipsnis. Tėvelis šypsojosi patenkintas — štai keleto tūkstančių dolerių investicijos pelnas. Mama šypsojosi labai patenkinta — penkeri metai praėjo, o tu žentų kaip nėra, taip nėra. O man — diplomai ant sienos ir surizę jausmai: garbė, džiaugsmas ir šoks toks netikrumas.

Kas bus dabar? Penkerių metų laikotarpį studijavau įvairių dalykų: kalbas, literatūrą, politiką, istoriją. Tačiau nesu pakankamai kvalifikuota dirbti tose srityse. Negaliu staiga pasidaryti Jungtinių Tautų vertėja, literatūros profesorė, federacinės valdžios patarėja, Anglijos civilinių neramumų žinovė. Išlausius savo vyresniųjų patarimų ("Eik į universitetą, būsi mokyta, gausi geresnį darbą, nereikės fabriko dirbti") yra nemaloni staigmena objektyviai pažūrėti į situaciją ir kartais pagalvoti, kad mano universiteto mokslų baigimas yra ne tik tai, menkas laimėjimas, bet ir mažai naudingas.

Tas diplomas automatiškai neatidaro darboviets durų. Negaliu išeiti iš universiteto klasių į gimnazijos mokytojų eilės — reikia dar vienerius metus mokyti, dar vieną diplomą gauti. Didmiesčių laikraščiai nepriima visų būsimų žurnalistų — reikia dar vienerius metus Otavoje padirbėti. Be to, kaip nors reikia iškombinuoti "pažinčių". Gal ir noriu perdaug greitai, bet dar vieneri metai universitete atrodo kaip šimtmetis.

Idomu, kad visi mano draugai, kurie taip pat šiemet baigė augstuosius mokslus, yra panašios nuomonės. Pergvenus visą eilę egzaminų, sunkius uždavinius, rašinius, nuobodžius profesorius ir nemigos naktis, jiems ateina į galvą tik vienas klausimas: ar buvo verta penkerius metus taip praleisti? Visiems rūpi gauti darbą, bet ne paprastą darbą. Jie nori dirbti

toje srityje, kurioje jaučiasi stiprūs, kuri jiems yra įdomi. Jie nori atsakingu darbu. O tokių darbų, atrodo, trūksta arba mes nežinome kur ar kaip jų įieškoti.

Bet visdėlto a be j o n e s kar-tais dingsta ir kyla šoks toks pasitenkinimas. Daug pažistamu, gabesnių už mane, krito ir iš universiteto išėjo savais, man nesuprantamais keliais. Aš pasilikau. Susitikau daugybę studentų, kurių politinės pažiūros nesutapo su mano. Atsimenu marksistus, komunistus, socialistus, kurie juokdavosi iš mano naičių pasakojimų apie Lietuvą, sakydami: "Lithuania is better off now"; aiškino man, kad Lietuva dabar laisva. Prieš porą mėnesių susitikau seniai matytą "draugą" buvusį Kvebeko separatistą, kuris labai rimtai, užjaučiamai tarė: "Žinai, aš nemanau, kad Lietuva kada nors bus laisva." Tai buvo staigmena, kad po penkerių metų jį prisiminė mane ir mūsų pokalbis.

Atsimenu, žinoma, ir visus egzaminus, bet dabar jie nebeatrodo tokie baisūs. Buvo dabar neįdomių profesorių, bet buvo ir daug energingų mokytojų, kurie sugebėjo perduoti savo entuziazmą studentams. Prisimenu geriausias profesorių, kurie tikrai domėjosi mūsų darbais. Literatūros profesorius, kuris šaltai grąžindavo rašomuosius darbus be žodžio, veido neatimė, bet niekad nepamiršiu istorijos profesorius, kuris perskaitęs mano rašinį apie nacionalizmą pasakė: "Tu būsi arba gabi istorikė, arba labai protinga namų šeimininkė". Tarkindama universitetą laikraščiu, turėjau progą pamatyti ir pasikalbėti su daugeliu žinomų žmonių bei aprašyti universiteto problemas. Per penkerius metus teko daug prisidėti prie tipiškos universiteto veiklos: žiemas karnavalu, studentų valdžios rinkimu, baliu...

Žiūrint atgal, gal ir nebuvo tokie baisūs tie penkeri metai. Buvo daug darbo, daug įtempimo, bet visdėlto ištesėjau — ir tai yra mano didžiausias laimėjimas.

AVIACINĖS TRADICIJAS TĖSIANT

AL. GIMANTAS

Šiandien, kai vis dažniau kalbama apie lietuviškosios periodikos infliaciją, kalbėti apie dar vieną, nors ir nevisai naują leidinį, gal ir nebūtų populiarus dalykas, tačiau praleisti negirdomis visai nepaminėjus leidinio "Plieno Sparnų" būtų neatleistina.

Sis metraštis yra Amerikos Lietuvių Aero Klubo leidinys, redaguojamas ir spausdinamas Čikagoje daugiausia V. Pesecko ir E. Jasiūno pastangomis. Iki šiol "Plieno Sparnų" yra pasirodę keturi numeriai: trijuose sąsuviniuose (antras ir trečias numeris buvo dvigubas, kartu išleistas). Reikia sutikti, kad tokio pobūdžio ir turinio leidinys nėra kiekvienam įdomus, bet visiems tiems, kuriems rūpi lietuviškosios civilinės ir karinės aviacijos raida, metraščio straipsniai bus beveik enciklopedinės svarbos medžiaga.

"Plieno Sparnai" yra gausiai iliustruoti ir vaizdžiai rodo, kad lietuviškoji aviacija turėjo beveik moderniausių to laiko lėktuvus ir navigacinius įtaisus. Lietuviškoji aviacija, karinė ir civilinė, pirmavo Pabaltijo valstybių tarpe, buvo žymiai pranašesnė ir modernesnė už kaimynų latvių ir estų.

Mūsų aviatorių leidinyje yra daug autentiškos medžiagos. Neabejotina, kad visa tai liečia

ir nepriklausomos Lietuvos bendrosios istorijos dalį, kuri negali būti ignoruojama. Tai ypač liečia karinę aviaciją, kuri tikrai galėjo būti laikoma Lietuvos ginkluotųjų jėgų pažiba.

Pagrindinė metraščio dalis skiriama Lietuvai, bet yra nemažai medžiagos ir apie lietuvių amerikiečių aviacinę veiklą šioje kontinentinėje maždaug tuo pačiu metu, kai pačioje Lietuvoje aviacinis judėjimas buvo pasiekęs patį zenitą.

Net ir dabar pvz. Čikagoje lietuvių lakūnai turi 12 savų sportinių lėktuvų, Detroito — vienas, Hamiltone, berods, taipgi vienas. Rytiniame JAV pakraštyje visa eilė tautiečių valdo nuosavus lėktuvus. Organizacinė veikla, išskyrus Čikagą, gal ir menkesnė, bet užtenka entuziazmo, laiko ir lėšų oriniam sportui.

Lietuvoje, kiek sąlygos leidžia, jaunoji karta veržiasi į erdves. Tad, galima tarti, tiek šiaip, tiek ir anapus lietuviškosios aviacinės tradicijos — skraidymas, sklandymas, augstasis pilotazas, parašutizmas ir aviomodelizmas — testamos toliau. Tautiečiai neatsilikla nuo pačių moderniausių laimėjimų bendrojoje aviacijoje.

Metaštis "Plieno Sparnai" prisideda prie aviacinių nuotaukų kėlimo ir palaikymo.

Buenos Aires lietuviai klausosi Kanados lietuvių kvarteto "Aušra" koncerto

Nuotr. A. Kirsutko

Pionieriška Lietuvos istorija

V. Liulevičiaus redaguotas vadovėlis lituanistinėms mokykloms

1. Istorinė tikrovė ir istorijos mokslas

Nors daug prirašyta istorijos mokslo teorių, tačiau nėra nuibrėžtų taisyklių, kaip istorijos turi būti rašomos, kas įsakmiai ir jų turinį turi būti įdedama. Tik labai bendra frazė nusako jų tikslas: atvaizduoti žmonių buitinį laiką slinkyje. Bet žmonių buitis, kitaip tariant, istorinė tikrovė, yra tokia įvairi, susidedanti iš daugybės tarpusavyje surizgusių veiksmų, smulkmenų, kad jos visuma palieka žmogų neaprepiama. Tik kažkas iš jos pagauinama, stengiamasi suprasti ir aprašyti, sudaryti istoriją. Visos parašytos istorijos turi tik istorinės tikrovės nuotraupą, fragmentus, paimtus iš išlikusių praeities liudininkų, šaltinių vadinamų. Taigi, istorijos rašomos iš šaltinių.

Nuo seniausių laikų pirmiausia dėmesys buvo kreipiamas į tuos šaltinius, kurie žymėjo garšių visuomenės vadų žygius, darbus, nuopelnus jų vadovaujamoms bendruomenėms. Pagal tuos šaltinius parašytos istorijos buvo iš esmės politinės. Jos vyravo ir istorijos moksle Europos viduramžiais ir naujaisiais laikais. Voltaire'as pirmasis drįso pašiepti politines istorijas su jose vyravusiais visokiais tituluotais vadais. Jis jas pavadino "mūsų istorijomis" (histoires des batailles), nes jose daug kalbama apie karus. Jis pats parašė didelį istorinį veikalą ir davė pradžią vadinamajai kultūros istorijai. Sis terminas buvo greitai pasigriebtas ir nuolat kartojamas iki šių dienų (dažnai pakeistas civilizacijos vardu). Imtos kurti ir nepolitines istorijas, kurioms galėjo būti taikomas bendrinis kultūros istorijos vardas, tačiau vyravo visdėlto politinės istorijos.

Pagal visuotinį polinkį ir Lietuvos istorija nuo pat jos rašymo pradžios buvo iš esmės politinė. Politinė istorija rašė mūsų romantikai, kaip S. Daukantas, Basanavičius, Šliūpas, Maironis. Ją rašė ir istorikai — Pranas Mašiotas, Alekna, Skirmuntaitė, Maironis ir net Sapoka, kurių vadovėliai buvo vartojami ir nepriklausomos Lietuvos mokyklose. Politinė istorija iki paskutinių metų buvo dėstoma ir mūsų išieiviskose mokyklose. Pastaruoju metu čia įvyko žymus pasikeitimas.

2. Dvejopa Lietuvos istorija: kunigaikščių ir temų

Šiais (1974) m. JAV Lietuvių Bendruomenės švietimo taryba išleido V. Liulevičiaus redaguotą lietuvių tautos ir valstybės istoriją — vadovėlį IX lituanistinę mokyklų skyriui. Redaktorių pratarinėje pasisako, ką jis vadina kunigaikščių istorija. Jam ji yra "senosios programos", atseit, iš Lietuvos atvežtos, istorija. Pasak jo, ji ir toliau paliekama pradinėse mokyklose. Pavadinimas "kunigaikščių istorija" skamba kažkaip ironiškai, lyg panieka tiems mūsų garbingiems kunigaikščiams, ir yra artimas anai Voltaire'o mūsų istorijai. Dėlto jis netiktų leisti į apyvartą. Visai tinkamas jai būtų politinės istorijos vardas. O ši pastaroji, anot redaktoriaus, "sudaryta teminiu būdu". Joje istorinė medžiaga skirstoma ne chronologine eile, kaip politinėse istorijose, bet parinktomis temomis, sudėstytomis greta viena kitos.

3. Naujoji vadovėlio turinio apžvalga

Šiame pirmame vadovėlio tome gildinamos keturios temos: geografinės žinios, visuomenės luomai, susisiektimas ir kariuomenė (gal būtų geriau — karyba). Pirmoji tema yra įprastas įvadas į mūsų vadovėlius, kur apibreziamos gyvenamos vietos baltų giminių ir jos pačios suminimos. Tenka abejoti, ar sėlių įjungimas į būsimą latvių tautą teisingas, žinant, jog dabartinis Zarasų kraštas nuo pat 13 a. įėjo į Lietuvos valstybę ir tapo

J. JAKSTAS

susidariusios lietuvių tautos dalimi. Esminė vadovėlio tema yra antroji — luomai. Kažin ar pateisinamas išskyrimas kunigaikščių ir atskira luoma, laikant juos augstesniais už bajorus. Iš tikrųjų ir vieni ir kiti sudarė augščiausią diduomenės luomą (nobiles) ir ilgainiui susiskirstė laipsniais: kunigaikščiai (vardas kilęs iš germaniško žodžio konige), ponai (magnatai) ir eiliniai bajorai. Istorikai nepateisina ir kunigaikščių tarpai maišyti didžiojo kunigaikščio titulu, didžiojo kunigaikščiu laikyti Mindaugą ir betarpiškai po jo sekusius įpėdinius (27 p.). Didžiausias kunigaikščiais pirmieji emė vadintis Jogaila ir Vytautas, o prieš juos Lietuvą valdė dar kunigaikščiai.

Kalbant apie didžiųjų kunigaikščių pajamas netiktų vartoti žodį "monopolis". Sis žodis yra modernus, atsiradęs naujųjų laikų centralizuotų monarchijų laikais. Kalbant apie senų laikų valdovus priklausias išimtinės nuosavybės teises, reiktų vartoti žodį "regalija" (angl. royalty).

Centrinė vietla luomų tarpe skiriama valstiečiams ir ryšium su ju istorija dėstoma visuomeninė ir ūkinė tautos buitis. Čia apžvelgiama žemdirbystės raida, vartoti darbo frankai, sodybos su ūkiškais trobesiais, bendruomeninis valstiečių gyvenimas, skyrumo dėstomos jų baudžiavinės prievolės. Visas valstiečių buities aprašas yra bendrybinis, be paskirų faktų, tačiau daugeriopas — paliečiamos įvairios jų gyvenimo sritys. Didelis papildas, tiesiog įrodomoji priemonė aprašams, yra tekste įdėtos gausios iliustracijos. Jos yra autentiškos, paimtos iš archeologinių iškasenų, senienų rinkinių ir (paskutinių laikų) iš nuotraukų. Iliustracijos atspausdintos joms tinkamame popieriuje, ryškios, su visokiomis detalėmis. Jos bus patrauklios jaunųjų moksleivių akumėms.

Trumpas susisiektimo skyrelis perdaug bendrybinis ir ne ką pasakas. Be reikalo leidžiamasi į pirmąsias laikus ir spekuliuojama apie susisiektimo priemones. Geriau būtų tikie papasakoti šį bei tą apie D. Lietuvos Kunigaikštijos kelius, pasinaudojus kad ir mažąja "tarybė" enciklopedija, kur jie nebologai aprašyti. Taip pat ir laivininkystė labai paviršutiniškai paliesta. Kiek realiau apie laivininkystę būtų buvę galima papasakoti pasirėmus kad ir išsamiu straipsniu Lietuvių enciklopedijoje. Laivininkystės skyrelyje randame ir nuostabią kažkur pasigautą žinutę: "Danų bažnyčiose (XI a. pusėje) buvo mel-džiamasi: 'Dieve, apsaugok mus nuo kuršių'. Kad kuršiai tuo metu buvę tiek žinomi ir baisūs danams, tenka labai abejoti. Tas cituojamas posakis ar nebus tik kažkieno pakeisti Vakarų bažnyčiose maždaug X a. dėl didelių normanų puolimų kalbėti mal-dos žodžiai: "Nuo normanų rykštės gelbėk mus, Viešpatie" (a plaga normanorum libera nos Domine).

Paskutiniame skyriuje trumpai, esmingai ir daiktaiškai pavaizduota kariuomenė visame Lietuvos istorijos vyksme nuo valstybės pradžios iki nepriklausomybės laiku. Pagrindiniai papasakota apie apsiginklavimą ir ginklus. Gausios iliustracijos dar labiau paryškina Lietuvos praeities karybą. Pabaigoje daugiau iliustracijomis aiškinamos ir lietuvių pilys.

4. Visuomeninė (socialinė) istorija

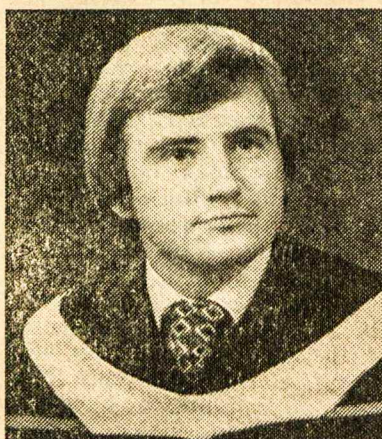
Jei tradiciniams mūsų istorijos vadovėliams tinka politinių istorijų vardas, tai šiam naujo- viškam galima duoti visuomeninės istorijos vardą. Tarp politinės ir visuomeninės istorijos (kaip ir tarp istorijos, aplamai, ir sociologijos) negalima praveisti ryškios ribos. Juk abiejų

objektas yra žmonijos buitis. Šioks toks skirtumas tarp abiejų glūdi ne tiek objekte, kiek dėsty-mo metode. Istorija tikra to žodžio prasme vaizduoja įvykius (events) laiko slinkyje. Ji dėsto istorinius įvykius vieną prie kito chronologine eile. Tad istorijai (politinei) svarbu chronologija, kaip ir visuomeninė istorija, kaip ir sociologija, vaizduoja daugiau istorinę būseną, ir jos dėstymas yra daugiau statiškas. Tokio pobūdžio dėstymui ir chronologija ne taip jau reikalinga. Tad šiame V. Liulevičiaus vadovėlyje su chronologija mažai susiduriama. Tik kur-ne-kur duodamos chronologinės datos proistoriniams laikams ir retkarčiais priekigia-mos prie paminėtų valdovų jų valdymo laikui pažymėti. Statiškas dėstymo būdas neleidžia susikliai sujungti praeities su dabartimi. Jei vietomis vadovėlyje tai daroma, tai šineja lyg šuolis į dabartį. Esminis šio vadovėlio tikslas — parodyti, kaip tauta praeityje gyveno, dirbo, kovojo. Tas tikslas pasiekta.

5. Naujoji vadovėlio vertė

Sio pagal naują programą sudaryto vadovėlio redaktorių V. Liulevičius pokalbyje su "Draugo" redakcijos vadovadarbiu (žr. "Draugas", 1974. VI. 2) pabrėžė savo kūrinio originalumą itin savaimingų samprotavimų: "Anksčiau Lietuvos istorija susidėjo iš vieno kunigaikščio. Už jų nugaros beveik nebesimatė tautos. Dabar čia rodomi visi tautos luomai". Nors toks kontrastavimas anai tradicinių istorijų ir šios naujojiškos yra kreivokas, tačiau teisingai pažymėtas rengėjo pasirinktas naujas kelias. Vadovėlis teiks moksleiviams naujus mūsų praeities duomenis, skirtingus nuo jų kartą išmokyti. Čia ir glūdi pagrindinė jo vertė. Be to, turinio planavimas, grupavimas su smulkomis antraštemis (net įreimtomis) rodo redaktorių esant prityrusį pedagogą.

Sveikintinas redaktoriaus užmojis pritraukti prie vadovėlio ruošimo jaunas, vos į darbą žengiančias istorikas. Gal šios jaunos istorikės, kartą pasirodžiusios savo darbais, palinks neapleisti Lietuvos istorijos dirvos ir stos į mūsų senųjų vietą. Jos prisidėtų prie mūsų išieiviskos istorijos tęstinumo, dėl kurio mūsųose dabar kartais paaimuojama. Pionieriškam kūriniui tiko ir pionierės darbuotojos.

PETRAS JANULIS, baigęs Western Ontario universitetą Londone antropologiją ir gaves bakalaur laipsnį. Mėgsta skraidyti lėktuvu ir turi piloto leidimą. Planuoja imti aviacijos kursą ir gauti malūnsparnio piloto pažymėjimą. Aktyviai rikiškėsi lietuvių jaunimo veikloje. Lankė lietuvišką mokyklą, šoko tautinius šokius ("Palangos" (Delhi) ir "Baltijos" (Londone) ansambliuose. Tėvai — Mirta ir Petras Januliai turi stambų ūkį La Salette, Ont. Jaunesnis brolis Vytautas mokosi XIII gimnazijos klasėje ir pasižymi gabumais matematikoje. Abu broliai vasaros metu padeda tėvams ūkininkauti. Petras ir Vytautas laisvai kalba lietuviškai.

Atsiųsta paminėti

Vytautas Bagdanavičius, INDIJOS RELIGINĖ ISMINTIS. Upaniśadų studijos. Atspaudas iš "Draugo" 1969 m. gruodžio 1 d. — 1970 m. sausio 27 d. numerių.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

SOL. L. SMALENSKAITE • STE. PAITIENĖ, sopranas, rugsėjo 29, sekmadienį, 3.30 v.p.p. Čikagos Jaunimo Centre rengia lietuvių kompozitorių ir tarptautinių klasikų recitalį. Šią vasarą ji koncertavo Italijoje ir atliko koncertinę programą Europos lietuvių studijų savaitėje Sveicarijoje.

A T E I T I N I N K U S E N D R A U G I Ų STOVYKLA Dainavoje liepos 28 — rugpjūčio 4 d. dalyviams buvo įdomi gausiomis paskaitomis: prof. K. Skrupskelio — apie politinės filosofijos raidą, prof. L. Sabaliūno — apie lietuvių socialdemokratų pažiūrų kaitą 1890—1918 m., kun. K. Trimako, SJ — apie devynis gyvenimo stilius žmonių santykiuose ir visuomenėje, kun. prof. A. Paškaus — apie psichologijų grėsmę ir palaimą krikščionybėi, prof. A. Matulio — apie baltiečius A. Solženicino veikaluose, A. Zailskaitės pokalbį apie lietuvių liaudies dainų muzikinį pobūdį. Paskaitininkų eiles papildė latvis germanistikos prof. V. Nollendorfs pokarinis latvių išeivių literatūros apžvalga. Meniniai renginiai buvo pradėti pianistės N. Dėdinienės recitaliu. Ji yra baigusi Peabody konservatoriją Baltimore, muzikos bakalauratą įsigijusi Duquesne universitete. Nemažą dėmesio susilaukė dail. D. Stončiūtės litografijų, ofortų ir linoleumo raizinių paroda. Literatūrinei stovyklos daliai atstovavo dr. J. Bogutogs paruos-tas skaidrių ir magnetofono įrašų montažas, skirtas J. Aisčiui, jaunųjų literatų vakaras, kuriame savo eliaščius skaitė Z. Bilaišytė, T. Pautienė ir A. Zailskaitė, fejletoną torontietis A. Kuolas. Programą papildė R. Neverauskaitės perskaityta J. Bradūno novelė, E. Juodvalkytės ir A. Pečiūraitės eliaščiai magnetofoniniai įrašai. J. Brahmo dainų padainavo sol. B. Prapuolienis. Sendraugiai turi garbią tradiciją į pagrindinį literatūros vakarą pasi- kviesti tais metais Atletikos Fondo išleisti knygų autoriai. Siemet jiems atstovavo "Silko tinklų" autorius A. Baronas ir poezijos rinktinės "Sep- tyni sulės patekėjimai" autorė J. Svabaitė-Gylienė. A. Baronas skaitė savo naują novelę ir humoristinius eliaščius, J. Svabaitė — eiles iš savo rinkinio ir pluoštą eliaščius Vilniaus temomis, kurių įkvėpimą jai davė apsilankymas senojoje Lietuvos sostinėje.

MELBURNO LIETUVIŲ NAMUOSE įvykusiame inžinierių ir architektų susirinkime paskaitas skaitė: chemikas Kestutis Lynikas — apie pinigų pasaulį, inž. Bronius Vingys — apie Melburno vandentiekį. K. Lynikas, Australijos dolerio spaus-tuvės Melburne vyr. chemikas ir do-lerio produkcijos kontrolierius, su- sirinkimo dalyviams supažindino su doleriu spausdinimu, mašinomis, po- pierium, apsaugos priemonėmis, ap- sunkinančiomis dolerio falsifikavi- mą. Br. Vingys, pasinaudodamas brė- žiniais, diagramomis ir žemėlapiais, kalbėjo apie Melburno vandentiekio problemas, vandens atsargų užtikri- nimą nuolat augančiam miestui, kurio kiekvienas gyventojas per pa- rą suvartoja apie 80 galionų. Paskai- ta užbaigta spalvotu filmu, atsklei- dusiu užtvankų statybą, kanalų tiesi- mą, tunelių įrengimą, greitkelių pravedimą.

BRONIO RAILOS "PAGUODOS"

II tomas jau atspausdintas Britanijos sostinėje Londone ir atiduotas rīšyk- lai. Jame autorius nagrinėja keturių išeivių moterų kūrybą. A. Baronas romaną "Trečioji moteris", jauno po- eto L. Skabeikos tragišką gyvenimą. Baigminis skyrius "Tauda apie Ais- tį" yra skirtas velionies poeto kūry- biniam keliui.

KUN. JONAS BURKUS, vietinės parapijos klebonas Lordsburgo mies- te, N. Meksikos valstijoje, yra pa- ruošęs spaudai studiją apie angelus "Du dvasinių būtybių pasauliai". Naujoji kun. J. Butkaus studija yra lyg ir tesinis jo ankstesnės knygos "Teresė Neumanaitė".

BR. BUDRIŪNO VYRŲ KVAR- TETO Detroito plokštelė išleido "Gintaras", 7370 Melrose Ave., Hollywood, Calif. 90046, USA. Tai yra suvenyrinio pobūdžio leidinys, nes šis kvartetas buvo suorganizuo- tas 1951 m. vasario 9 d. Detroito ir savo veiklą užbaigė 1953 m. gegužės 10 d., vadovui kompoz. Broniui Budriūnui išvykus į Los Angeles miestą. Kvartetą sudarė: I tenoras Pranas Zaranka, II tenoras Edvardas Skio- tys, baritonas Marijus Sodonis ir bo- sas Stasys Slizys, kurių po kelių pasi- rodymų pakeitė Antanas Polikaitis. Per trumpą veiklos laikotarpį buvo paruoštas daugiau kaip 50 dainų bei giesmių repertuaras, išleistas penkių plokštelių albumas. Kvartetas du kartus yra dainavęs "Draugo" roma- no konkurso premijų įteikimo iškil- mėsė Čikagoje, dalyvavęs Detroito ir aplinkinių renginiuose, gastroli- avęs Klevelande, Toleda, Kanados Hamiltone, Rodney, Windsor ir du kartus Toronte. Jam taipgi teko septynis kartus atlikti programą ameri- kiečių visuomenei. Suvenyrinėje plokštelėje yra 15 dainų, originalių Br. Budriūno kompozicijų, jo kvar- tetui pritaikytų kitų lietuvių ir svetimtųjų kompozitorių kūrinių. Plokštelės apklankos ir techninė ga- mybos priežiūra — Povilo Jasiuko- nio. Kaina \$8.

OKUPUOTOJ LIETUVOJ

EDUARDUI MIEZELAICIUI vil- niškės augščiausiosios tarybos prezi- diumas suteikė Lietuvos "liaudies poeto" vardą. E. Miezelaitis yra laimėjęs Lenino premiją už poezi- jos knygą "Žmogus". Rašo jis la- bai daug, bet sausokai, su polinkiu į publicistiką. Daugiau gyvybės, šir- dies ir kraujo yra kaikiurių kitų poe- tų kūryboje.

ESTRADINĖS MUZIKOS FESTI- VALIO "Liepojos gintaras" pagrin- dinį prizą laimėjo Kauno šiluminių tinklų vokalinis-instrumentinis an- samblis. Festivalyje varžėsi 20 savi- veiklinių ansamblių, atstovavusių Latvijai, Estijai, Lietuvai, Gudijai, Gruzijai ir Rusijai. Lietuviai šio lat- vių festivalio pagrindinį prizą jau yra laimėję šešis kartus.

LIETUVOS KOMPOZITORIŲ SA- JUNGĄ

padėdė du nauji nariai — Julius Andrejevas ir Juozas Sir- vinskas. Kompoz. J. Andrejevas gimė Kaune 1942 m., yra baigęs J. Nau- jallo muzikos mokyklą, Vilniaus kon- servatorijoje — fortepiono klase pas prof. A. Dvarionienę ir kompo- zicijos klase pas prof. E. Balsį. Nuo 1967 m. vadovauja B. Dvariono vaikų muzikos mokyklos fortepiono skyriui. Iš jo ligšiolinių kūrinių mi- netūni: pagal J. Bililiūno apsakymą su- kurti opera televizijai "Liūdna pa- saka", chorinis ciklas E. Miezelaičio žodžiais "Fenikasas", "Koncertas sim- foniam orkestrui", muzika dramos ir lėlių teatrų spektakliams. Kompoz. J. Sirvinskas yra širvintietis, gimęs 1943 m. Musninkuose, baigęs Vil- niaus M. K. Ciurlionio meno moky- klą, prof. E. Balsio kompozicijos klase Vilniaus konservatorijoje. Dirba Vilniaus televizijos ir radio ko- mitetė garso režisiorium. Sąjungon atsinėstą jo kūrybinį kraitį sudaro: baletas "Mergaitė su degtukais", "Baladė fortepionui ir kameriniam orkestrui", pjesių ciklas fortepio- nu "Spalvos", "Sonata violončelei ir fortepionui", dainos vaikams, mote- ryų oktetui, muzika dramos spektak- liams.

LEIDYKLA "GYLDENDAL" Ko- penhagoje danų kalba išleido devy- nių tautų rašytojų apsakymų rinkinį "Gyldendal magazin 14". Lietu- viams jame atstovauja Romualdo Lankausko apsakymas "Balta, juoda ir mėlyna", danų kalbon iš vokiečių kalbos išverstas B. Brikiio. Rinkinį paruošė okupuotoj Lietuvoj lanke- sis E. V. Jensenas.

VILNIAUS JAUNIMO TEATRAS

rugpjūčio mėnesį praleido gastro- liuodamas Biržų, Kapsuko (Marijampolės), Vilkaviškio, Pasvalio, Jurbar- ko, Sakų, Kupiškio ir Radviliškio rajonuose. Išvykai buvo pasirinkti nedaug aktorių, nesudėjusių sceno- grafinių sprendimų reikalaujantys spektakliai — estų dramaturgo E. Vėtomos drama "Vakarienė pen- kiems" ir lenkų dramaturgo J. Ni- zirduko komedija "Mes, džiazas ir vaiduokliai". Pastarąją rugsėjo 3 d. buvo pradėtas ir dešimtas šio teat- ro sezonas Vilniuje. Repertuarą nu- matoma papildyti G. Žilio režisuota R. Skučaitės pjesė vaikams "Viens- du-trys", K. Indriūso pasaka legen- da "Gulbės giesmė", kurią režisūros dramos teatro veteranė K. Kymantaitė. Po šių premjerų kompoz. G. Kuprevičius ir rež. D. Tamulevičiū- tė paruošė S. Saltenio ir L. Jacinevi- čiaus muzikinį spektaklį "Ugnies me- dioklė su varovais", maskvietis rež. M. Bordonskis — rusų klasiko A. Čechovo "Zuvėdra", Vilniaus jauni- mo teatras šį sezoną įvairios mies- to salėse taigpi rengs literatūrinius montažus, poezijos vakarus savo jauniesiems aktoriams tobulintis.

JUOZAS ZUBENAS, dramos teat- ro veteranas, mirė rugpjūčio 17 d. Velionis, gimęs Rgyoje 1894 m., ak- toriaus kelią pradėjo Rygos dailės teatre, pakviestas rež. G. Žibalto. 1920-34 m. dirbo taip pat Rgyoje, Tuornakalnio dramos teatre. Lietu- von atvyko ir Šiaulių dramos teatran įsijungė 1934 m., jam atiduodamas visą savo likusį gyvenimą. Sukūrė daugiau kaip 50 vaidmenų P. Vaičiū- no, S. Kymantaitės-Ciurlionienės, J. Grušo, J. Marcinkevičiaus, A. Gri- claus, A. Čechovo, J. Rainio, B. Shaw bei kitų dramaturgų veikaluose. Rug- pjūčio 19 d. J. Zubenas ruošėsi švęs- ti amžiaus aštuoniasdešimtmetį, su- silaukė šios sukakties paminėjimo spaudoje, bet peranksti užmerkė akis amžinam poilsiui.

KLAIPĖDOS KRASTOTYRŲ MU- ZEJUS

Nidoje įsteigė etnografinį savo skyrių, kurį sudaro žvejo buities sodyba. Jos kieme — trys burniai žvejybos laivai su tinklais. Lankyto- jus su Nerijos žvejų buitimi bei kul- tūra supažindina trijuose namo kam- buriuose sulekti baldai, rakandai, pakraigės sukabinėti apyvartos reik- menys, nuotraukų paroda, atspindin- ti žvejų darbą, senąją bei naująją jų pastatų architektūrą.

ZEMĖS ŪKIO STATYBOS pro- jektavimo instituto tautinių šokių ansamblis "Rasa", laimėjęs III laips- nio diplomą saviveiklinių ansamblių festivalyje Moldavijoje, išvyko gas- trolių į S. Vietnamą. Kauniečiai ten viešės pusę mėnesio, surengs kon- certus sostinėje Hanojuje, Haifongo uoste bei kituose miestuose. Išvykos repertuare — lietuvių ir kitų tau- tų šokiai, dainos, liaudies muzika.

V. Kst.

YONGE MEMORIALS LTD.
2019 YONGE ST., Toronto 7 (tarp Davisville ir Eglinton)
Tel. 487-2147, vakarais 445-8955
Meistriskas darbas, puikūs lietuviški projektai
ESTŲ PAMINKLŲ BENDROVE

PROGRESS

REAL ESTATE LTD.

1072 Bloor St. W. Tel. 534-9286

Perkant ar parduodant nekilnojamą nuosavybę

visada Jums sąžiningai patarnaus

S. JOKUBAITIS

Tel. 534-9286 — namų: 537-2869

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ MARGIS DRUG STORE

JOHN V. MARGIS, Phm. B.

408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944

PRIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.

VAISTAI, KOSMETIKOS PREKĖS, IR KT.

NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8 • Tel. 532-3400

AKTYVAI — virš 7 milijonų dolerių

Kasos valandos:	Moka už:
Pirmadieniais 10 - 3	term. indėlius 1 metų.....9½%
Antradieniais 10 - 3	taupomąsias-savings s-tas. 9¼%
Trečiadieniais uždaryta	depozitų-čekių s-tas.....6%
Ketvirtadieniais 10 - 7	
Penktadieniais 10 - 8	Duoda paskolas:
Šeštadieniais 9 - 12	asmenines10½%
Sekmdieniais 9.30 - 1	nekiln. turto10%
	investacines iki.....12%

Skyrius Anapilyje veikia sekmdieniais nuo 9.30 v.r. iki 1 v.p.p.

Nemokama visų narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki \$2,000, asmeninių paskolų, mirties ir invalidumo atvejais — iki \$10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. • Mūsų tikslas — ne PELNAS, bet sąžiningas PATARNAVIMAS lietuviams.

F. SENKUS REAL ESTATE

1997 Dundas St. W. • Tel. 533-4414

Saugesniai žiemos sezono važinėjimui patikrinkite savo automobilius pas

AUTORITE SALES and SERVICE

Telefonas 531-1305 1536 DUNDAS St. W.

ir Bloor Autorite Garage, 296 Brock Ave. (tarp Dundas ir College)

Atliekame visus autovežimų mechaninius pataisymus — priekinių ratų išlyginimą (wheel alignment), ratų išbalansavimą ir kt. Parduodame MICHELIN, B. F. GOODRICH, RADIAL ir kt. padangas. Sąžiningas ir greitas patarnavimas. Savininkas FRANK PETIT

BEST ELECTROS RANGOVAS

Tel. 489-5425 Petras Prakas

Namų: 920-2501 Visi darbai atliekami GERIAUSIAI

AR TURITE SUNKUMŲ SUPRASTI KĄ REIŠKIA GYVYBĖS DRAUDA?

Klauskite mane apie:

- pajamų mokesčių atskaitas
- pensijų planus
- taupomuosius ląkstus
 - invalidumo pajamas
 - nuosavybių draudą
 - šeimos apsaugą
- studentų draudus
- fondus mokslui eiti

Juozas Eimis Ramas
Canadian Premier Life Raštinė: 363-7881
2 Carlton St., suite 714 Namai: 766-5857

STEPHAN'S FURS 406 Roncesvalles Ave. telefonas 536-5936

Parduodami kailiniai opsiastai ir įvairaus kailio kepturės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

Norintiem pirkti ar parduoti nekilnojamą nuosavybę su malonumu sąžiningai patarnaus **Mrs. H. BAILEY (BALCIONIENE)**
United Trust Co., 2320 Bloor St. W.
tel. 762-8255 Namų: 535-0513

P. ir T. SERVICE CENTRE garažas

(1862 Mattawa Ave., Mississauga, tel. 279-4371)
persikėlė į naujas patalpas. Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kello 1 mylia, sukli kairėn prie pirmųjų šviesų (į pietus) Wharton Way, važiuoti Wharton Glen gatve tiesiog į garažą.
• Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniskus pataisymus. • Savininkai: A. Paškevičius ir J. Tamošiūnas

SPORTAS

TARPMIESTINĖS GOLFO VARŽYBOS

Ilgjojo savaitgalio metu Boltono golfo aikštyne dvi dienas plevėso lietuviška trispalvė. Čia vyko SAL FAS S-gos golfo pirmenybės. Šalia individualinių pirmenybių, jau septinti metai buvo vykdomos ir tarpmiestinės varžybos. Dalyvavo 8 komandos: Toronto 3 komandos, Cikagos 2, po vieną iš Detroito, Klevelando ir Ročesterio. Laimėtojas ir čia buvo išvedamas iš dviejų dienų pasėkmių. I v. laimėjo Toronto I 940 smūgiais. II v. liko Cikagos I su 974. Toliau sekė Toronto II 1006, Detroitas 1040, Toronto III 1053, Cikagos II 1077, Klevelandas 1094 ir Ročesteris 1210.

Toronto I pirmavo jau po pirmos dienos varžybų. Tačiau A. Sergautis negalint įžisti sekančią dieną, Cikaga sužaidė geriau. Toronto padėtį pataisė ir brolių pavadavo jaunasis Villius, sužaidęs geriau už IV Cikagos žaidėją. Toronto I komandose žaidė: S. Podsadeckis 148, A. Siminkevičius 151, A. Stauskas 156, Galisaukas 156, E. Astrauskas 162, V. Sergautis 167. Komandoje dar žaidė Alg. Simanavičius, R. Jull ir A. Sergautis. Cikaga I — M. Petrošius 146, R. Panaras 153, Dągys 160, E. Nakas 169, Kredys 172, J. Baris 174. Komandoje dar žaidė O. Nakas. Gerai pasirodė Toronto II, laimėjusi III v. Žaidė: R. Strimaitis 160, V.

SPORTAS LIETUVOJ

Maskvoje įvyko Sov. Sąjungos jaunųjų krepšinio pirmenybės, kuriose gerai pasirodė Lietuvos jaunieji krepšininkai. Berniukai laimėjo I v., mergaitės — III. Geriausiais vidurio puolėjais buvo pripažinti A. Lauritėnas ir V. Masliulytė, o kraštininių puolėjų — G. Ratauskas. Po šio laimėjimo į Sov. Sąjungos jaunųjų rinktinę rungtynėms su R. Vokietija pakviesti net 6 lietuviai: G. Jokūbaitis, D. Taskys, A. Lauritėnas, G. Ratauskas, R. Surkevičius ir R. Trašauskas. Arūnas Lauritėnas yra buvusio Sov. Sąjungos rinktinės žaidėjas Algirdo Lauritėno sūnus. Šešiolikmetis Arūnas dar nepraugo tėvo žaidimu, tačiau ūgiu jau jis yra 2 m. augščiau.

J. Gagarino taurės krepšinio turnyras įvyko Taline. Jugoslavai, atvykę į turnyrą be eilės savo geriausių žaidėjų, pralaimėjo II-jai sovietų komandai 71:86. Sovietų komandai šiose rungtynėse daugiausia krepšį įmetė Kauno žalgirietis L. Zukaitis — 27.

Vladas Česiūnas Jerevane įvykusiose baidarių ir kanojų pirmenybėse, dvioliktą kanojų lenktynėse laimėjo dvi pirmasias vietas. Jis tapo Sov. Sąjungos meisteriu 1000 ir 10.000 m. kanojų irklavimo pirmenybėse. Spalio mėn. jis vyks į pasaulio pirmenybes Meksiškoje.

Pajėgesnių Lietuvos lengvaatlečių varžybose Vilniuje Rima Makauskaitė pasiekė puikią pasekmę rutulio stūmimo — pagerino Lietuvos rekordą ir pirmoji peržengė 18 m. ribą nustatdama rutulį 18,13 m. R. Makauskaitė vežasi kaunietė Leva Bakalytė. Ji kaimo žaidynių varžybose Saratove nustūmė rutulį 17,76 m. Znamenskių atminimui lengv.

KANADOS ĮVYKIAI

(Atkelta iš 1-mo psl.)
federacinio finansų ministerio J. Turner prieš rinkimus pateiktame biudžeto projekte — net 22%. Dėl šio projekto ir teko skelbti federacinio parlamento rinkimus, kai paramą liberalams atšaukė D. Lewis vadovaujami NDP socialistai. Naujasis Kanados parlamentas posėdžius pradės rugsėjo 30 d., o naujajį biudžetą finansų ministeris J. Turner žada paruošti ir paskelbti iki lapkričio vidurio. Ar jame bus sumažintos vyriausybės išlaidos, tuo tarpu nėra aišku. Tokį žingsnį betgi diktuoja infliacijos sūktelėjimas iki 14,5%, pralenkęs daug kitų valstybių.

Spaudos puslapiuose vis dar dažnai minima Kanados kiaušinių supirkimo valstybinė agentūra, kuriai jau teko sunaikinti apie 28 milijonus sandėliuose laikytų sugedusių kiaušinių. Milijonais dolerių iš valstybės išdoto vištų ūkių savininkams buvo užtikrintos augštos kiaušinių kainos, skriaudžiančios vartotojus. Žemės ūkio ministeris E. Whelan džiaugiasi savo nepaprastai pakilusių populiarumu, nors iš tikrųjų jis tėra populiarus ūkininkų ir prekybininkų sluogsniuose. Kai kiaušiniai buvo gerokai pigesni JAV, jų įvežimas į Kanadą buvo suvaržytas, o kai jie dabar pasidarė brangesni už kanadiškus, E. Whelan tuos suvaržymus atšaukė. Otavai paruoštame pranešime siūloma į žemės ūkio gaminių tiekimą tvarkančias ūkininkų tarybas įjungti ir vartotojų atstovus. Pirmoji tokia minti buvo pasiūlysi maisto kainų reguliavimo tarybos pirmininkė B. Plumpre. Tuzinas kiaušinių dabar vėl stiga pabrangė 5 centais. Kyla ir kitų gaminių kainos. Duonos kepalas, pabrangęs 3 centais, jau pasiekė \$0.48. Nuo rugsėjo 30 d. cigarečių fabrikai jų dėžutę taigpi pabrangins 2 centais, mo-

Ateitininkų žinios

Jaun. berniukų ir mergaičių susirinkimai įvyks rugsėjo 29, sekmadienį, 2 v. Visi renkasi L. V. Namuose, 57 Sylvan Ave. Kviečiami ir nauji nariai. Jaunučiai gali būti visi, lan- kų I-VIII skyrių. Visi bus suskirstyti į būrelius pagal amžių.

Studentų Ateitininkų Sąjungos metinis suvažiavimas įvyks Toronte lapkričio 8-10 d.d. Laukiama studentų iš visų JAV ir Kanados draugų. Suvažiavimą apsiėmė surengti Toronto studentų draugovės. SAS pirmininku šiuo metu yra Linas Sidrys, gyvenąs Cikagoje.

Jaunimas, nepriklausąs jokiai organizacijai, kviečiamas įsijungti į ateitininkų eiles. Ateitininkškas jaunimas yra paskirstytas į jaunūčius (pradžios mokyklos mokiniai), vyr. moksleivius (gimnazistai) ir studentus (universiteto). Tėvai yra prašomi atkreipti dėmesį į organizacijos svarbą jaunimui. Visas informacijas ateitininkškas reikalais teikia naujas veiklos koordinatorius Eug. Gir- dauskas tel. 533-0342.

Skautų veikla

• Lapkričio 2-3 d.d. Hamiltone šaukiamas LS Seserijos sąskrydis, į kurį kviečiamos tūntininkės, vietininkės, draugininkės ir židinitės. Sąskrydį administruoja Hamiltono Sirvintos tuntas, programą organizuoja LS Seserijos vadja. Registruotis prašoma iki rugsėjo 30 d. Skautininkės registruojasi pas ramo- vės seniūnę S. R. Žilinskienę, draugininkės pas tūntininkę S. P. Sap- lienę.

• "Šatrijos" ir "Rambyno" tūntų žiemos veikla oficialiai pradeda- ma pamaldomis spalio 6 d., 11 v.r., Priskelimo šventovėje. Tūntų viene- tai dalyvauja uniformuoti ir su vė- liavomis. Po Mišių muzikos studijo- je — abiejų tūntų sueiga.

• Skautės nuo 11 m. amžiaus, norinčios mokytis kančiuoti, registruojasi pas v. sk. Snaigę Valiūnaitę tel. 762-3738.

• Buvęs "Rambyno" tunto adj. s. v. v. sl. A. Kobelskis, sėkmingai baigęs studijas Toronto universitete, to- limesnio mokslo siekti išvyko į Montrealį. Sėkmės broliui Algui!

• Tėvų k-to narei M. Vaitkienė, sveikatančiai po operacijos, skautaitės linki sustiprėjus grįžti į veiklą.

• "Lietuviškosios Skautijos" va- juas įgaliojinė Toronte ps. B. Abro- maitienė pakartotinai prašo grąžinti išsiuntintus vajuos reikalu laisūks. C. S.

Studentų žinios

Antras studentų klubo susirinkimas bus spalio 2, trečiadienį, St. Michael's College 6.30 v.v. Tema: "TUL SK savarankiskumas ar SALSS bendradarbiavimas?". Bus diskutuojamas SALSS klausimas ir taip pat Aust- ralijos vyriausybės nutarimas pripa- žinti Lietuvą Sov. Sąjungai. Bus taip pat rinkimai į naują valdybos pozi- ciją — nario be apibrėžtų pareigų. Valdyba pateiks studentų klubo konstituciją.

Studentai rengia kelionę autobu- su spalio 12 d. į Kitchener "Okto- berfest". Informacijų teiraukites: Sigita Dūdaitė, tel. 766-3689.

noje. RCMP vis dar laikosi raitosios policijos tradicijos, nors žirgų jau pakeisti automobiliais. Pagal kavalerijos tradiciją dalinius sudaro 32 raitelių grupės. Naujokėms teks išieiti rikiuotės kursą, išmokyti joti ir šaudyti. RCMP policininkų, kaip ir poli- cininkų, laukia tas pats darbas — nusikaltimų tyrimas, greitkelių kontroliavimas, infiltracija į narkotikų pardavėjų ir vartoto- jų eiles. RCMP vyrams mažiausio augščio riba yra 5 pėdos ir 8 coliai, moterims — 5 pėdos ir 4 coliai. Pradinė metinė alga — 10.794, kuri, pasiekus pirmos klasės policininko laipsnį, paky- la iki \$14.150.

LIETUVIŠKOJI SPAUDA

• MŪSŲ TAUTINĖ ŠVIESA. • Remkime ją ir skleiskime! •

Buvusios firmos

"Tip-Top Meats"

Europietiškos mėsos ir skanėstai sekančiose krautuvėse visuomet gaunami pigesnėmis kainomis ("BUDGET PRICE SPECIALS"):

Yorkdale Shopping Centre • Fairview Mall •
Ziggy's at Sherway Gardens • Scarborough Town Centre •
Bramalea City Centre • Huron Square Shopping Centre, Cooksville (2500 Huronario St.) • Westcliffe Mall, Hamilton (Mohawk Rd. & Upper Paradise) •
Ir šiose LOBLAWS krautuvėse:
480 St. Clair Ave. West • 2877 Bayview (Bayview Village S. C.) •
Eastgate Square, Stoney Creek • White Oaks Plaza, London •
596 Montreal Rd., Ottawa • 2085 Carlingwood, Ottawa •
2241 Riverside Drive, (Billings Bridge) Ottawa •
1040 Princess St., Kingston •
1727 Bloor St. West (prieš Keele požeminio traukinio stotį) •

AL GARBENS

REAL ESTATE

Kanados, Ontario ir Toronto Real Estate narys

Telefonai: 536-2738 • 536-2664 • 1611 BLOOR St. West

MANSFIELD, ONTARIO, ūkis — 4½ akrų žemės su trobesiais, du tvartai, prie gero asfaltuoto kello, graži aplinka su šaltinio upeliu; savininkai išvažiuoja į Albertą; papiginta kaina; dėl smulkesnių informacijų skambinkite St. Dargiui.

RONCESVALLES GATVĖ, duplexas — 9 kambariai, 3 vonios; prašo \$69.000.—. Duplexas — 12 kambarių; prašoma kaina \$79.000.—.

BLOOR — ALHAMBRA, atskiras 11 kambarių mūrinis namas, 5 virtuvės, 4 prausyklos, viskas naujai atremontuota, dvigubas garažas, gilus sklypas, netoli Lietuvių Namų, namas be skolų. Įmokėti apie \$20.000.

BLOOR — DUNDAS, visai nauji 6 kambarių kvadratinio plano, mūriniai namai, garažas su privačiu įvažiavimu, ramioje gatvėje, netoli Bloor požeminio bei krautuvės. Bus baigti maždaug už 3 mėnesių.

Turime gerą pasirinkimą namų High Parko rajone ir visame vakarų rajone.

SKUBIAI REIKALINGI NAMAI PARDAVIMUI

AL. GARBENIS

Namų tel. HU 9-1543

Pr. KERBERIS

Namų tel. LE 5-1584

St. Dargis namų tel. 248-9196

Taupyk ir skolinkis

Pirmutiniame ir didžiausiam
TORONTO LIETUVIŲ
KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

MOKA

IMA

6% už depozitus

9% už asm. paskolas

8¼% už taupymo s-tas

8½% už mortgičius

9% už 1 m. term. dep.

Kapitalas — aštuoni milijonai dolerių

Asmenines paskolas duodame iki \$5.000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau \$2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$5.000.

Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. po pietų, išskyrus sekmdienius. Pirmadienį ir penktadienį nuo 10 v. r. iki 8 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiai šeštadieniais uždaryta).

BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Telefonas 532-8723 • Toronto, Ontario, M6P 1A6

ED. KONDRATAS, siuvėjas

Individualūs užsakymai, pasiūtos eilutės, sportiniai švarkai ir kelnės (slacks) iš šių medžiagų: vilnonių, ožkinės vilnos (mohair), meztinės (double knit), sintetinės medžiagos (Fortrel, Terylene)

1113 Dundas St. W., Toronto 3, Ontario Tel. 533-5454 Lietuviams daroma NUOLAIDA

A. J. MORKIS Realtor

Sąžiningas patarnavimas. Parūpiname mortgičius perkant ar parduodant nekilnojamą nuosavybę bet kuriame rajone. 102 Riverwood Parkway Telefonas 233-5996 Toronto, Ontario M8Y 4E9

YOUNG a. BIGGIN LTD. REALTOR

• 10 pardavimo įstaigų Toronto rojonuose •
Jei planuojate pirkti ar parduoti nekilnojamą nuosavybę, mielai jums patarnaus
VYT. V. GIRDAUSKAS
Patarnaujame nuosavybių pirkimo bei pardavimo reikaluose ir MIŠSIŠAUGA aplinkėje
1576 Bloor St. West • Telefonai: Įstaigos: 537-3431
Toronto 165, Ontario • Namų: 279-5988

DUFFERIN RADIO AND TV SALES AND SERVICE

Taisomi televizijos, HI-FI ir radijo aparatai. Parduodamos lempos ir baterijos. • Pritęs specialistas su ilga praktika.

1000 College St. • LE 1-3074 • Sav. P. Užbaia

DANISH CUSTOM FURNITURE

BALDŲ PROJEKTUOTOJAI IR GAMINTOJAI
IS BURMOS MEDŽIO (TEAK FURNISHINGS)
Baldai tiesiog iš įmonės A. JENSEN & SON LIMITED
25 Le Page Court, Downsview, Ontario. — Keele ir Finch
Tel. 636-9811. Atidaryta nuo 9 val. ryto — 6 val. vakaro, ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v. r. iki 9 v. v.

LITHO-ART SPAUSTUVĖ

Įvairūs spaudos darbai: leidiniai, programos, visi verslo bei reklaminiai spaudiniai
971 College St., Toronto 4, Ont.
Telefonas: 533-4363
LIETUVIAI SAVININKAI

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas, mechaniniai darbai ir automatinės transmisijos

DUNDAS AUTO BODY
MAX KANE AUTO BODY
Darbas sąžiningas ir garantuotas
Lietuvius aptarnauja Jonas Jurėnas
430 BATHURST ST.
Tel WA 1-3225 arba WA 4-1001

BALTIC MOVERS
VISŲ RŪŠIŲ PERVEŽIMAS
BALDAI IR KT.
Vežamas turtas pilnai apdraustas
Skambinti tel. LE 4-1403
30 DEWSON ST., Toronto, Ont.

Čikagos lietuvių horizonte

Vladas Ramojus

MŪSŲ SVENTOVĖS

Praejusių pavasarį lankantis Toronte ir Montrealyje ypač atmintina įspūdi paliko tenykštės lietuvių parapijos, spindinčios ne tik religine, bet ir lietuviška tautine šviesa. Savo laiku Čikagoje turėjome per 10 lietuviškų parapijų. Dabar berastume gal tik keturias parapijas, kur dar galima išgirsti lietuvišką žodį, ne skaitant Tėvų Jėzuitų ir marijonų koplyčių. Tautiškumo atžvilgiu gal pati stipriausia yra didžioji Marquette Parko Gimimo Sv. Panelės parapija. Imponuoja muz. Vl. Baltrušaičio vadovaujamas puikus choras, lietuviška Suma ir kitos Mišios. JAV gimęs klebonas kun. Ant. Zakarauskas ir vienas jo asistentų — kan. V. Zakarauskas — yra tie stulpai, kurių dėka čia lietuviai jaučiasi kaip savuose namuose. Nemažoje parapijos mokykloje visiems, kurie tik nori, dėstoma lituanistika. Mokykloje dirba visa eilė pasauliečių mokytojų. Iš šios parapijos klebonas ir kunigas nesibaudo laidoti lietuvių su religinėmis apeigomis ir Tautinėse Lietuvių Kapinėse. Tik kai jaunavedžiai nori, kad jų santuoka palaimintų kuris nors lietuvis Jėzuitas ar kitas kunigas, dirbantis kitur, susidaro problema, nes į Gimimo Sv. Panelės parapijos šventovę jiems tokiais atvejais patekti labai sunku. Savo lietuviškumui taip pat išsiskiria ir Sv. Antano parapija Cicero priemiestyje. Daug kam garbė ir džiaugsmas keldavo vienas tos parapijos buvusių ažuolų — a.a. prel. I. Albavičius. Po jo mirties klebono pareigoms atvyko JAV gimęs kun. J. Stankevičius, kuris dar drašiau parapiją pasuko lietuvišku keliu, turėdamas susipratusius vikarus — kun. dr. A. Juska, kun. J. Vyšniauską (kitur iškeltas) ir kitus. Čia taip pat užtektinai lietuviškų Mišių, yra parapijos choras, vad. muz. A. Skridulio, pilnas lituanistikos kursas parapijos mokykloje, o parapijos salė yra visų lietuvių renginių centrinė vieta. Naujoji Brighton Parko Nekalto Prasidėjimo parapijos šventovė pastatyta jau naujųjų lietuvių ateivių laikais ir dalis jų prie šventovės statymo prisidėjo nemažomis aukomis, nors moderni šventovė pastatyta be jokio lietuviško bruožo. Ją planavo nelietuviai architektai. Joje, kur ilgus metus klebonauja JAV gimęs prel. D. Mozeris, lietuviai nesijaučia kampaninkais. Šalia lietuvių klebono, gerai mokančio lietuviškai, čia dirba ir du lietuviai vikarai, naujieji pokario ateiviai — kun. J. Plankis ir kun. F. Kirelis. Nors lietuviškos Mišios čia laikomos gal ir nelabai patogiu laiku, bet kiekvieną sekmadienį, ir tai ne vienierios. Jos laikomos ir laidotuvių metu, jei kas nori. Lituanistinė mokykla, daugeliu metų veikianti mokyti S. Jonynienės vadovybėje, klebonui prel. D. Mozeriui nuosirdžiai globojant, Brighton Parko liet. parapijoje turi gal paties geriausias sąlygas. Klebonas prel. D. Mozeris palaiko nuosirdžius santykius su vietos LB apylinkė, ypač su jos pirm. J. Slajum. Tik gaila, kad šioje parapijoje ir apylinkėje lietuviai palengva retėja, nors vieta saugi ir juoduji pavojus tolimas.

GESTANTI SVIESA

Per ilgus metus religinė ir tauti-

nė šviesa ypač plačiai sklido iš liet. Sv. Kryžiaus šventovės, kitų vadina- mos net bazilika dėl jos dydžio, grožio ir turėtos lietuviams paskirties. Ji yra buvusiame skerdyklų rajone, Town of Lake apylinkėje. Jau visa eilė metų čia lietuviai nebegyvena. Apylinkę užvaldė meksikiečiai ir portorikiečiai. A.a. klebono kun. A. Linkaus ir vėliau jo įpėdinio, JAV gimusio klebono kun. E. Abromaičio laikais į Sv. Kryžiaus šventovę rinkdavosi lietuviai iš įvairių Čikagos vietų ir priemiestių. "Dainavos" ansamblio ir solistų giesmės, religiniai koncertai, muz. St. Sodelkos ir vėliau muz. P. Armono vadovaujami, ypač Kalėdų nakties ir Velykų ryto Mišios su procesijomis bei giedojimais, sutraukdavo pilnutėlę šventovės tautiečių. Dalis jų stovinuodavo ant laiptų ir gatvėje. Kiek lietuvių iš Sv. Kryžiaus šventovės palaidota, kiek jaunų porų čia sutuokta! Pirmųjų kelių, atrodo, pradžioje dar bandė žengti ir dabartinis klebonas kun. V. Mikolaitis, bet vėliau pradėjo keistis. Tiesa, čia yra lietuviška Suma, dažniausiai laikoma kun. A. Stašio. Sekmadieniais pagieda susirinkę "dainavičiai". Bet su dvasiniais patarnavimais lietuviams darosi vis sunkiau. Pvz. vieno lietuvių šeima neseniai norėjo įsirašyti į Sv. Kryžiaus parapiją. Klebono atsakymas buvo trumpas: jei eįt anksčiau pas Jėzuitus, galit ir toliau eiti. Po tokio atsakymo lietuviui beliko įsirašyti į amerikiečių parapiją. Kai šias elutes rašantis kartą paprašė kleboną, ar gimnaitės laidotuvsė galėtų pagiedoti vienas žinomas lietuvis solistas, pirmasis klebono atsakymas buvo: "O kam to iškilmingumo reikia?" Ilgainiui iš didžiosios Čikagos lietuvių bazilikos ir paskutiniai lietuviai gali pasitraukti, nors ten lietuviška dvasia visiška neužges, kol Sv. Kryžiaus parapijoje vikaru bus veiklusis kun. A. Stašys.

PASLAPTINGA KUNIGO MIRTIS

"Draugas" pranešė, kad š.m. rugsėjo 11 d. mirė kun. Baltrus Budvytis, gimęs 1910. III. 16 Lietuvoje. Palaidotas rugsėjo 13 Sv. Kazimiero kapinėse, Čikagoje. Kai 1949-50 m. iš V. Europos į Čikagą suplaukė tūkstančiai lietuvių, nemaža jų dalis įsikūrė Bridgeporte, seniausios Čikagos liet. Sv. Jurgio bažnyčios apylinkėje. Tada į Sv. Jurgio liet. parapiją darbuotis atvyko ir kun. B. Budvytis, čia dirbęs pastoracinį darbą keliolika metų. Vėliau, sunegalavęs sveikatai, persikėlė į savo namelį rašikali besikeičiančiam rajone. Lietuviškoje veikloje niekur nebesirodė. Vieną dieną buvo rastas gulintis gatvėje prie savo namų visai be sąmonės. Policijai nuvežus į ligoninę, o iš jos perkėlus į kitą, padaryta galvos operacija ir rasta, kad mirtinai sužalotas smegenys. Mirė nebeatgavęs sąmonės. Ir giminėms sunku benustatyti, kur kunigas buvo užpultas ir taip žiauriai sumuštas: ar savo namuose, ar gatvėje, kur policija jį rado gulintį.

KAM ROPI LIETUVIŠKIEJI
Reikalai išsivijoj, tam rūpi ir LIETUVA — jos laisvė, gerovė ir ateitis

SKAITYTOJAI PASISAKO

IKI PASIMATYMO, MAMA!

Tu palikai mus birželyje, kai žydėjo Tavo mylimiausios gėlės — rožės. Likome skausmo suspaustomis širdimis ir tušiomis rankomis prie žemės kupstelių, kuris prigludę Tavo išvargintą kūną... Aš manau, Tu jau kuris laikas ruošei mus prie to paskutinio žmogaus gyvenimo žingsnio šioje žemėje. Tu, būdama giliai tikinti, ir mus visus iš pat mažens mokei siekti Dievo bei visuomet pasivesti Jo valiai. Atsimenu, kai prieš daug metų išsiskyrė iš gyvųjų tarpo Tavo gyvenimo draugas — mūsų tėtis. Stebėjau aš Tave anuomet 4 metų vaiko akimis. Negalėjau suprasti, kad Tavo akys, man matant, neparodė ašarų. Tu tik bėgai, triūšei, apžiūrėdama svečius, namų ruošą, neaplenkdama ir mūsų, o ką Tu jutai viduje, nežinojo tik Jis vienas... Palikai Tu su dešimčia atžalų ant jaunų savo pečių. Nežinau ir dabar, tiesiog negaliu įsivaizduoti, kaip Tu viską pakėlėi, kaip išsivertėi. Žinau tik viena, kad visada buvom pavalgę ir iš ryto vis laukė švarus drabužėlis.

Tu nebuvai demonstratyvi motina, bet Tavo meilė mus gaubė iš visų pusių. Likę našlaičiai, mes jais nesijautėm, nes Tu kažkokiu nuostabiu būdu atstojai abudu — tėtį ir mamą. Tikėjimas visuomet buvo Tavo gyvenimo pagrindas, ir čia Tu tapdavai tarsi Joana Arkietė su Rožiniu rankose. Rožinis ir Tavo pirštai buvo suaugę... Neišdils iš mano atminties karo dienos, kai atsidūrę tolimoj Vokietijoje, amerikiečiams artėjant ir subombarduotą miestą, prisiglaudėme į suilauktą vieno namo rūsyje... Tą naktį Tu sėdėjai supamoje kėdėje, pamazū Rožinio karoliukus leisdamas per pirštus, o mes, tarsi viščiukai, aptūpę Tave, jautėmės saugūs Tavo drabužių liudami.

Ir paskutinį vakarą šioje žemėje Tavo vaikai buvo prie Tavęs. Nežinau, Mama, ar Tu dar jutai, kai prelatas užkabino ant Tavo jau apšalusį pirštą Rožinį, tačiau ir šį kartą, tarytum tik jo laukdama, užgesai su šypsena veide...

Mes, giliai savo širdyse išbrėžę kiekvieną Tavo veido raukšlę, Tavo lėtą eisena, Tavo šypseną ir Tavo gilią meilę, — tariame: iki pasimatymo, Mama!

Tave mylinti duklė —

Stasė Zubrickienė

"NERA KAS VEIKTI?"

G. Adomaitienė "T2" 37 nr. kviečia tautiečius šaulių veiklon ir paieikla praleidžiančius. "Linksmas valandas" karčiame. Esą žmogaus vienišumas bus nugalėtas organizacinėje veikloje. To betgi maža. Vienišam žmogui reikia suprantančios širdies. Štai, mano draugas yra šaulys ir šautuvą turi, bet neranda paslaugios širdies. Dabar moterys kovoja už tai, kad vyrai indus plautų. Jos nori, kad vyrai jom padėtų, bet vyrams padėti jos nenori. Pvz. mano minėtasis šaulys yra nepasiturintis. Dėlto niekas jų nesidomi. Kartais jis neturi pinigų nė bilietui į šaulių susirinkimą nuvažiuoti. Tokiem žmonėm reikia daugiau pagalbos, o ne veiklos. K. Činčius

LIETUVOS PREZIDENTAI

Jūsų vedamasis "Prezidentinė Lietuva" labai pagirtinas. Apie du buvusius prezidentus mažai rašoma, dar mažiau kalbama. Atrodo, tarytum atgimusios Lietuvos nepriklausomybės istorija prasidėjo ir baigėsi su prezidentu A. Smetona.

Petra Jankaitienė

Tautinių šokių ir...

(Atkelta iš 1-mo psl.)

dos ir JAV lietuviams, kad Kanados Lietuvių Dienos Hamiltone prasidės 1975 m. spalio 5 d. ir baigsis spalio 12 d. pirmąją Kanados lietuvių dainų ir tautinių šokių šventę.

Org. komiteto inf.

PLUMBING and HEATING

J. LISAUSKAS, valdžios pripažintas plomberis, atlieka įvairius vamzdžių ir apšildymo darbus. Darbas sąžiningas ir nebrangus. 148 Westminster Ave., Toronto Metro Lic. PH. 136. Tel. 532-5191

Elektros rangovas

Atom Electric Co. Atlieku visus elektros įrengimo darbus • 328 DUPONT ST. • Tel. 923-7194 • Namų 766-8372 Toronto, Ontario Savininkas A. CEPONIS

V. Bačėnas All Seasons Travel, B.D.

2224 Dundas Street W., Toronto, Ontario

M6R 1X3

Naujesiems ateiviams dažnai reikia padėti surasti darbą, butą ir draugus. Tokią pagalbą Ontario provincija kaip tik ir teikia.

Daugeliui žmonių tiltu tarp buvusios ir naujosios tėvynės yra Ontario Ateivių Namai — "Ontario Welcome House". Tai vienintelis daugialkalbis, įvairių paslaugų centras ateiviams ir keleviams.

Šis jūsių Ontario vyriausybės projektas, kuris buvo atidarytas 1973 m. gruodyje, yra skirtas suteikti po vienu stogu kiek galint daugiau patarnavimų ateiviams, atvykstantiems į metropolinį Torontą.

Ateivių Namai, kurių štabe dirba vyriausybės patarėjai ir privačios bei savanoriškos organizacijos, teikia informaciją apie visus valdinius bei privačius patarnavimus naujiems ateiviams.

Government of Ontario

William G. Davis, Premier

MEDUS - reikalingas sveikatai

Natūralus, nepasterizuotas Induose ar koryuose. Iš butyno: 30 Dewson St., Toronto 4, Ont.

Eagles Nest Telefonas 534-0563

VITALITY

Natūralaus maisto, vitaminų, kosmetikos ir įvairių dovanų KRAUTUVĖ. 3288 Lakeshore Blvd. W., Toronto, Ont. • Tel. 259-8364 R. Statulevičius

VANCOUVER, B.C.

Toronto "Gintaras", koncertuodamas Vankuverį, patyrė daug nuosirdumo iš vietos lietuvių. Ačiū jiems. Bet ypatingai gintariečiai dėkingi po koncerto įvykusio priėmimo-vaišių organizatoriams: L. Bielskiui, W. ir M. Bukauskams, p.p. Macijauskams, dr. J. Sakalauskui, p.p. Vileitams. Taip pat ačiū už piniginę auką. Vankuverio LB pirm. E. Gumbelevičiui gintariečiai dėkoja už draugišką priėmimą ir rūpestingą globą.

PARDUODAME LIETUVISKUS sūrius, estišką duoną. Didelis mėso gaminių pasirinkimas. SUPERIOR SAUSAGE Co. 1004 Dundas St. West, Toronto. Tel. 531-8422

CANADIAN ART MEMORIALS LTD.

176 LAKESHORE ROAD WEST (k a m p a s Mississauga Road N.) Port Credit, Ont. Tel. 278-2757

LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius - Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg.

Atlieka įvairius kapų paminklų akmenis ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų.

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume nesukubdami atlikti visą meniską darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas Namų telefonas 278-2757 278-4529

Simon's TELEVISION

2385 Dundas St. W., Toronto 9, Ont. Telefonas 532-8772 Netoli Lietuvių Namų prie Bloor-Dundas požeminio. • Prieš pirkdami kitur, pasiteiraukite apie mūsų kainas. • Garantuotas sutaupymas. TAIŠOM — PARDUODAM — NUOMOJAM Savininkas — V. SIMINKEVIČIUS

"BALTIC" APARTAMENTAI (CONDOMINIUMS)

506 - 71st Ave., St. Petersburg Beach, Florida 33706, USA. Tel. 813-360-8766

PARDUODAMI vieno ar dviejų miegamųjų apartamentai — labai gražūs, modernūs, prabangūs, netoli vandens, krautuvų ir susisiekimo. Mažas kompleksas, nedidelės išlaikymo išlaidos. Tik suaugusiems (be kambarinių gyvulių). Tarpininkai (brokeriai) pageidaujami. \$24,500 ar daugiau.

FRANK BARAUSKAS Limited REALTOR

3828 Bloor Street West, Islington, Ontario 231-6226

- Didelis namų pasirinkimas Islington, Mississauga ir užmiesčiuose
- Finansuojame įmokėjimus, sudarome naujus mortgage'us
- Perkame ir parduodame mortgage'us
- 10 asmenų pasirašę jums patarnauti

Dresher-Barauskas INSURANCE AGENCY LTD.

Visų rūšių drauda • VALTERIS DREŠERIS

- Įstaigos tel. 233-3334 ir 231-2661 • Namų tel. 233-4446 • 3828 Bloor St. W. (Prie Kipling ir Six Point Plaza) •

OKULISTAS

L. LUNSKY, R.O. M. LUNSKY, O.D., M.S.C. 470 COLLEGE ST. TORONTO Tel. 921-3924 Darbo valandos 9.30 v.r. — 6 v.v. Dėl priėmimo skambinti telefonu

OKULISTAS

S. BROGOWSKY, O.D. 412 RONCESVALLES AVE. (prie Howard Park Ave.) Kabineto tel. 531-4251 Darbo valandos nuo 10 val. ryto iki 6.30 val. vak. Šeštadieniais nuo 10 v. ryto iki 4 v. p.p. Vėlesniu ar kitu laiku tik susitarus telefonu. TREČIADIENIAIS uždaryta.

INSURANCE

Namų — Gyvybės — Automobilių — Komerciniai 249-2067 WALTER DAUGINIS 249-2883 35 Landron Cres., Weston, Ontario

DRAUDA

Balio Maskeliūno įstaiga

Tel. 251-4864 arba 251-4025 • Namų tel. 277-0814 2483 Lakeshore Blvd. West, Toronto 14, Ontario

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS • ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

Lietuviška maisto gaminių krautuvė

PARKSIDE MEAT MARKET

335 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario Tel. 535-1258

- — UŽSAKYMAI PRIIMAMI TELEFONU — •
- — NEMOKAMAS PRISTATYMAS — •

ĮVAIRŲ SIUNTINIŲ IR DOVANOS

į Lietuvą, Latviją, Estiją, Ukrainą, Sov. Sąjungą paprastu ir oro paštu.

Dovanos be maito: Motociklai, skalb. mašinos, televizijos priimtuvai, šaldytuvai ir t.t. Taip pat persiunčiame piniginius pažymėjimus (certificates), už kuriuos gavėjai gali pirkti prekių specialiose krautuvėse. Norint pasiųsti automobilį, prašome pirmo pasiteirauti, nes automobilių skaičius yra ribotas. Siunčiame Jūsų sudarytus ir apdraustus įvairius siuntinius iki 1974 svarų gryno svorio. Turime parodomai įvairių medžiagų ir kitų prekių. Sąžiningai ir greitai patarnaujame.

DARBO VALANDOS: TREČIADIENIAIS — UŽDARYTA. Pirmadieniais, antradieniais, ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 9 v. ryto iki 7 v. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 5 v. vakaro.

LIETUVIŲ ĮSTAIGA Baltic Exporting Co. TORONTO 3, ONTARIO Telefonas LE 1-3098 Savininkai A. ir S. KALOZA

Anapilio žinios

— Pakilioje nuotaikoje paminėtas parapijos persikėlimas. Vysk. T. B. Fulton skatino parapiją paskubėti su šventovės statyba. Šventės paruošime labai aktyviai dalyvavo parapijos moterys, vyrai ir jaunimas, vadovaujami R. Sirutienės, S. Aušrotienės, J. Žiuraitės ir G. K. Kurp. Visiems talkininkams nuoširdi padėka. Sekmadienio koncelebracijoje padėkos pamaldose dalyvavo Prisikėlimo par. klebonas kun. Avg. Simanavičius. Po pamaldų apie 150 dalyvių atsilankė naujojo klebonijoje.

— Statybai aukojo \$1000: kat. moterų draugijos skyrus; \$500: J. Danilevičius; \$100: J. J. Rovai (400). Geradariams nuoširdi padėka.

— Specialus parapijos vadovybės posėdis — rugsėjo 25 d. su naujos šventovės projekto parinkimu.

— Šį sekmadienį po 11 v. pamaldų — pirmoji par. choro repetitija. Labai prašoma į esamų veteranų choro eiles įsijungti naujos choristų. Choro vadovauja muz. S. G. Gilevičius. Repetitijos — kartą į savaitę, tuoj po 11 v. pamaldų sekmadieniais.

— Praėjusią savaitę Sv. Jono liet. kapinėse palaidota a.a. O. Langienė. Vėlonės artimiesiems nuoširdi užuojauta.

— Geriausi sveikinimai nuoširdžiai šios parapijos bičiuliui Elzei Jankutei, jos 80 m. amžiaus su kakties proga.

— Pamaldos: šį sekmadienį, 10 v. r., už a.a. Stasį Černiauską, 11 v. už a.a. Oną Eišinienę (mirties metinės ir paminklo šventinimas); 11 v. Springhurst — už a.a. Ursulę ir Antaną (p. Jonaitienės tėvelius).

— Susituokė: Vaidotas G. Lunys ir Linda A. Geldutyte.

— Naujosios klebonijos telefono numeris: 277-1270.

Prisikėlimo Parapijos kredito kooperatyvo valdyba, padidinusi mokamas palūkanas už taupomasias (savings) sąskaitas iki 9½% ir naujus vienerių metų termininius indėlius iki 9½%, nutarė pakelti nuo š. m. spalio 1 d. gaunamas palūkanas už paskolas: asmenines — iki 10½%, mortgicijas — iki 10% ir investicines — pagal susitarimą ne daugiau 12%.

S. m. rugpjūčio mėnesį kooperatyvas užbaigė su \$7,047,591.00 balansu. Spalio 31 d. komerciniai bankai prirašo palūkanas už taupomasias sąskaitas. Tai geriausias laikas perkelti pinigų į mūsų banką, nes mes mokame augštas palūkanas ir patarnaujame nemokamai. Perkėlimo operacija paprasta: reikia atnešti banko knygelę į mūsų įstaigą spalio pabaigoje ir užpildyti atitinkama pareiškimą. Pinigai bus perkelti iš banko, neperadus gaunamų palūkanų. Mums reikia daugiau naujų indėlių, kad galėtume patenkinti narių pakolų pareikalavimą. Padėkime vieni kitiems, stiprinkime savo lietuviškus kooperatyvus, nes didėjant indėliams ir paskoloms, didėja pelnas, kuris proporcingai išdalinamas nariams.

J. Varanavičius, vedėjas „Vilnius Ranch“. Rugsėjo 7 d. atidarytas ir pašventintas J. J. Skrebutėnų ūkis Innisfil valstyje (į pietus nuo Barrie ir į rytus nuo 11 kelio, 1,5 mylios nuo Simcoe ežero). Šventinimo apeigas atliko prie specialiai paruoštų vartų Prisikėlimo par. klebonas kun. Aug. Simanavičius. Krikšto tėvais buvo E. M. Bumeistrai, A. Skilandžiūnienė ir B. Jackus. Seimininkams atstovavo D. Dauginis. Ūkiui duotas „Vilnius Ranch“ vardas ir taip bus įregistruotas nuosavybių registracijos biure. Ūkį atidarė ir kaspiną perkirpo Innisfil valstyje virtaitis G. W. Burton. Dalyvavo per 100 kviestų svečių. V. Skrebutėnas yra vilnietis ir stipriai dirbęs Vilniaus lietuvių veikloje dar nepriklausomybės laikais. Jam artima ir meno sritis. Manau, nevenias yra laimėjęs po pieštų paveikslų per „T2“ parengimus. J. Skrebutėnienė yra Toronto L. Namų valdyboje. V. J. Skrebutėnai yra lietuviškos veiklos rėmėjai bei puoselėtojai; šiuo metu ypač rūpinasi LN įrengimu.

Ūkio namas naujai atremontuotas ir vietinių gyventojų tarpe žinomas kaip „White House in the 5th Line“. Innisfil valst. yra ir daugiau lietuvių, turinčių ūkius. Ten numatyta naujo miesto statyba. St. D.

VIENTELE KANADOS VALDZIOS REGISTRUOTA NATŪRALAUS GYDymo SVEIKATOS KLINIKA. Įvairūs natūralūs gydymo būdai — masažai, gydomieji jūdestai, elektronika, įvairūs spinduliai, garai. B. NAUJALIS, R.M. N.P.T. R.N.A. Natūralaus gydymo specialistas. 460 Roncesvalles Ave., Toronto 154, Ont. Tel. LE-8-008.

JONAS BANYLIS atlieka visus statybos remontus, naujus pristatymus, prausyklų keramikos, sienų ir grindų darbus. Skambinti po 5 v.p.p. telefonu 535-4329.

PER 15% UŽDARBIO \$9,600 perka \$11,000 antrą mortgicijų, \$7,500 perka \$8,200 antrą mortgicijų. Skambinti 231-6226 arba 233-3323. FRANK BARAUSKAS LIMITED, REALTOR

FOTOGRAFIAS įvairioms progoms. Skambinti po 7 v.v. B. Tarvydai tel. 534-5615.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Sveikiname Lietuvos Kankinių parapiją jos persikėlimo į Mississauga-Anapilį metinių proga.

— Sveikiname Joną ir Bronę Maziliauskus, minintčius savo 25 m. vedybinio gyvenimo sukaktį.

— Nuoširdi užuojauta Otonui Berentui, Lietuvoje mirus jo mamytėi. Taip pat giliai užjaučiamas K. Ivanauskienė, Lietuvoje mirus jos sesutei.

— Parapijos choro repetitija — ketvirtadienį, 7.30 v.v.

— Praėjusią savaitę mūsų parapijoje lankėsi ir sekmadienį Mišias laikė kun. dr. J. Grabys iš JAV.

— Prašytos paskelbti Mišios: šeštadienį, 8 v. — už Lukoševičių šeimos mirusius, užpr. O. Grigaravičienės; 8.30 v. — už Simoną ir Mariją Juzukonius, užpr. Algis, Rūta ir Vida Juzukonai; 9 v. už Mykolą Valadką — užpr. Čičiką ir Valadkienę; 9.30 — už M. Kviescienę, užpr. J. P. Barakauskų; sekmadienį, 8 v. — prašant sveikatos broliui, užpr. V. Sinkvičiaus; 9 v. — už Bronių Cepaitį, užpr. K. Cepaitį; 10 v. — už Antaną Balnį, užpr. E. G. Kuchalskių; 11.15 v. — Žemės Ūkio Akademijs 50-čio proga už mirusius agronomus; 7 v.v. — už Aleksandrą Petkūną, užpr. E. Aukštakalnienės.

— Santuokai rengiasi Rimantas Pranaitis ir Danutė Tarailaitė; Jurgis Jurenas ir Ursula Wanner.

— Pensininkų susirinkimas kvatė — spalio 2, trečiadienį, 6.30 v.v. Parodų salėje. Susirinkimas labai svarbus, nes bus valdybos rinkimai.

Lietuvių evangelikų liuteronų Išganytojo parapijos žinios

— Sveikiname Elzė Jankutę jos 80 metų amžiaus sukakties proga. Priėmimas buvo suruoštas parapijos moterų dr. Jos ir p. Dambarų bute.

— A.a. Ona Nimertytė-Langienė mirė rugsėjo 19 d. Palaidota Sv. Jono liet. kapinėse. Visai Langų ir Nash šeimai bei kitiems artimiesiems nuoširdi užuojauta.

— Pamaldos du ateinančius sekmadienius — rugsėjo 29 ir spalio 6 bus 1 v.p.p., nes kun. A. Zilinskas sakys pamokslus angliskose liuteronų šventovėse. Nuo spalio 13 d. pamaldos vėl bus laikomos sekmadieniais 9.30 v.v.

— Sekmadienio mokykla visiems skyriams, išskyrus konfirmandus, būna kiekvieną sekmadienį. Pasitarus su II metų konfirmandų tėvais, konfirmandų pamokos prasidės spalio 11, penktadienį, 6.30 v.v. bažnyčioje. Visų metų konfirmandų pamokos prasidės spalio 6, 1 v.p.p.

Lietuvių Namų žinios

— Didžiosios šalies scenos tvarkymas tęsiasi. Abiejose scenose pusė jau baigiamas įrengti patalpos, kuriose aktoriai galės pasirošti prieš eidami į sceną. Toliau seks šviesų ir uždangos įrengimai. Pagal gautus pasiūlymus, scenos šviesos kainuotų apie \$9000, o uždanga su visais priedais — apie \$5000. Taigi, didžiosios šalies scenai sutvarkyti reikia apie \$14,000. Tos lėšos nebuvo numatytos statybos planuose. Tuo būdu LN atsiduria ties problema, kurios, atrodo, greitai negalės išspręsti be visuomeninės paramos.

— Praėjusį sekmadienį LN Moterų Būrelis buvo susirinkęs apsvastyti menės atidarymo programos. Menės atidarymo proga lapkričio 9 d. bus suruoštas didelis pokylis balius su įdomia programa.

— Sekmadienio popietės gausėja. Pr. sekmadienį į popietę atsilankė apie 150 asmenų. Aptarnavo moksleivės. Susirinkusieji, atrodo, aptarnavimu buvo visiškai patenkinti.

— Sekmadienio posėdžiavo tu organizacijų atstovai, kurios naudoja LN patalpas. Jų posėdžio tikslas — laisvomis LN patalpomis pasinaudoti taip, kad vieni kitiems netrukdytų. Sutartos naujomyšios dienos ir valandos.

— Susirinkime buvo užiminta ir apie būrelio vedamą LN bingo buffetą, kuris LN per 3 mėnesius davė apie \$3,500 pelno.

— Spalio pradžioje suėis 6 mėnesiai, kai naujai įsirengti LN valdyba pradėjo darbą. Ji mano, kad lietuvių visuomenės idomus, kas per tą laiką padaryta ir kas manoma toliau daryti. Dėlto spalio 6 d., 3 v.p.p., didžiojoje salėje šaukiamas lietuvių susirinkimas. Kviečiami dalyvauti ne tik LN nariai, bet ir visi lietuviai, kuriems įdomi LN veikla. Bus gera proga gerai apžiūrėti LN ir vispusiškai susipažinti su jų veikla.

Valdyba

Jurgis Račys, ilgametis varpėtis, kurį laiką buvęs „Varpo“ choro valdybos pirmininku, praėjusią savaitę buvo ištiktas širdies smūgio ir nuvežtas į Bracebridge, Ont., ligoninę. Sunkiai serga J. Rudnickas Toronto Western ligoninėje.

PER 15% UŽDARBIO \$9,600 perka \$11,000 antrą mortgicijų, \$7,500 perka \$8,200 antrą mortgicijų. Skambinti 231-6226 arba 233-3323. FRANK BARAUSKAS LIMITED, REALTOR

FOTOGRAFIAS įvairioms progoms. Skambinti po 7 v.v. B. Tarvydai tel. 534-5615.

Bendra baltiečių demonstracija, protestuojanti prieš Australijos ir N. Zelandijos vyriausybės paskelbtą Pabaltijo kraštų okupacijos pripažinimą, rengiama spalio 5, šeštadienį, 11 v. r., prie Toronto rotušės. Kalbėtojai pakviesti žymūs kanadiečiai veikėjai. Lietuviai raginami gausiai dalyvauti.

Sporto klubo „Vytis“ rengiami rudens šokiai įvyks spalio 26 d. didžiojoje LN salėje. Gros A. Kaminsko orkestras.

„T. Žiburių“ 25-rių metų su kakties iškilme rengiama spalio 27, sekmadienį, 5 v. p. p., Anapilio salėje. Programoje bus oficialioji dalis, koncertas ir vakarienis. Pakvietimai jau atspausdinti. Gaunami „T2“ administracijoje, pas platintojus po pamaldų, „Paramos“ ir Prisikėlimo bankeliuose.

Dailės paroda mažojo Anapilio salėje rengiama lapkričio 3-4 d. Bus išstatyti R. Žiuraitienės paveikslai ir V. Balsienės keramikos darbai. Rengia Anapilio Moterų Būrelis.

Pabaltijo valstybių konsulatų lapkričio 20 d. Otavoje rengia bendrą priėmimą atžymėti 25 metų sukaktį naujųjų baltiečių ateivių įsikūrimo Kanadoje.

S. Amerikos Liet. Studentų Sąjungos suvažiavimas įvyks lapkričio 28—30 d.d. Toronto Royal York viešbutyje. Paskaitų skaityti jau sutiko dr. A. Maziliauskienė. Iš kiti paskaitininkų dar laukiami atsakymų. Lapkričio 28, ketvirtadienį, bus susipažinimo vakaras. Lapkričio 29, penktadienį, bus jaunimo šokiai; lapkričio 30, šeštadienį, bus iškilmingas balius, kurio meninėje programoje dalyvaus rašyt. Aloyzas Baronas. Svečių tarpe bus Toronto burmistras D. Crombie. Gros žymūs CBC muzikantai. Bus prancūziškas buffet. Lietuviškoji visuomenė kviečiama dalyvauti šiame baliuje. Studentams trijų dienų programa (registracija, paskaitos, vakariniai renginiai) kainuos \$20. A. Sileika

Prel. M. Krupavičiaus paminklui statyti ir monografijai išleisti komiteto įgaliotiniai Toronte surinko \$611.60.

Toronto universitete šiais mokslo metais bus dėstomas kursas — politinė ir socialinė Baltijos valstybių istorija (Political and social history of the Baltic states). Jame bus gvildinama Estijos, Latvijos ir Lietuvos praeitis. Paskaitas skaitys keletas profesorų, jų tarpe prof. Romas Vaštoka. Kursą sudarys 25 sesijos. Jas koordinuoja prof. J. Dreifelds. Kaina — \$85. Minėtasis kursas yra atviras ir plačiai visuomenei. Dabar laikas registruotis visiems suinteresuotiems. Registracijos lapeliai (application forms) gaunami: School of Continuing Studies, 119 St. George St., Toronto, Ont., M5S 1A9. Suplanuotasis kursas išsilaikys, jei bus pakankamai klausytojų. Be to, primename, kad prof. R. Vaštoka dėstys Baltijos kraštų praeitį ir baltiečių įsikūrimo Kanadoje istoriją. Baltiskasis kursas bus dėstomas University College pirmadieniais 7.30 v. v. — 9.30 v. v. spalio 7 — gruodžio 16; sausio 6 — kovo 10.

Lietuvos Kankinių parapijos (buvusios Sv. Jono Kr.) persikėlimo metinės buvo iškilmingai paminėtos rugsėjo 20 d. specialiu vakaru-koncertu Anapilio salėje. Susirinkus gausiam dalyviams (apie 500), iškilme pradėjo par. tarybos pirm. J. Žiuraitis. Sveikinimo žodį tarė gen. konsulas dr. J. Žmuidzin, Mississauga miesto tarybos atstovas Cullahan, KL Katalikų Centro pirm. dr. J. Sungaila, kat. moterų skyriaus ir Anapilio moterų būrelio vardu p. Sirutienė (įteikė \$1000 čekį klebonui kun. P. Ažubaliui), Anapilio korporacijos pirm. A. Rinkūnas ir vysk. T. Fulton. Pastarasis sveikino savo ir arkivyskupo vardu. Meninę dalį atliko hamiltoniškis „Aido“ choras, vadovaujamas sol. V. Verikailio ir akompanuojamas J. Govėdo. Padėkos žodį svečiams, dalyviams, rengėjams bei rengėjoms, ypač Anapilio projekto rėmėjams, tarė klebonas kun. P. Ažubalis. Vyskupui T. Fulton išteikta dovana — liet. kryžius ir leidinys „Lithuanians in Canada“. Šį leidinį taip pat gavo ir miesto atstovas. Svečių tarpe buvo kun. McGuire, SJ, prieš 27 metus dirbęs su lietuviams Winnipeg, buvęs Toronto miesto valdybos narys T. O'Donohue, „The Globe and Mail“ leidėjo asistentas C. McCollough ir kt. Po vakarienos buvo šokiai, kuriais liko užbaigta ši iškilmė.

Svečiai iš V. Berlyno Vokietijoje — Elena ir Bruno Rehberger lankėsi Toronte sėdėsi Apolonijos ir Vlodo Kazlauskų 50 metų vedybų sukakties proga. Aplankė Toroto lietuvių institucijas ir įdomesnes Kanados vietas. Atvykę Anapilį aplankė ir „T2“ lydimi G. Stauskienės-Kazlauskaitės. Svečiai papasakojo apie V. Berlyną.

Elzei Jankutei, M. Lietuvos patriarcho Martyno Jankaus dukrai, 80 m. amžiaus proga rugsėjo 28 d. buvo surengtos pagerbtuvės jos rezidencijoje Toronte. Iniciatorių vardu žodį tarė R. Zilinskienė, kuri ir vadovavo oficialiajai daliai. Malda sukalbėjus kun. A. Zilinskiui, sukalbėtininkė sveikino: gen. konsulas dr. J. Žmuidzin, kun. P. Ažubalis, kun. Aug. Simanavičius, OFM, kun. A. Zilinskas, Tautos Fondo Toronto atstovės pirm. A. Firavičius, „Paramos“ atstovės H. Stepaitis, L. Namų pirm. J. Strazdas, Montrealio lietuvių vardu — A. Lymantas, Išganytojo par. moterų — p. Povilaitienė, KL Katalikų Dr-jos c. valdybos — pirm. dr. O. Gustainienė, Anapilio moterų — p. Ščepavičienė, M. Lietuvos Moterų Dr-jos — V. Anyšienė, baltiečių moterų — I. Meiklejohn, VI. Pūtvio šaulių kuopos moterų ir Mikulskių — p. Jokūbaitienė, skautų — V. Šendzikas, jūrų skaučių — D. Žulytė. Visiems labai nuoširdžiu žodžiu padėkojo sukalbėtininkė, kviesdama mylėti Lietuvos pajūrį. Ešą ji dirbusi, kiek galėjusi, nors dabar jai atrodo, kad dirbusi permažai. Viskas greit prabėgė. Nesijaučianti, kad jau esanti 80 metų, „Mylėkite tą pajūrį ir toliau, laukite išvadavimo“ — baigė sukalbėtininkė. Po oficialios dalies gausūs svečiai ir viešnios buvo pavalįusios. Atsilankiusieji (buve Bitėnuose) buvo papuošti specialiu suvenyriniu ženkleliu su įrašu „Bitėnai“.

Praėjusis savaitgalis Toronte buvo gausus viešais ir privačiais renginiais. Anapilio salėje įvyko persikėlimo metinių šventė. N. Namų salėje — sportininkų vakaras ir inž. Vaidoto Lunio — Lindos Geldutytes vestuvinis pokylis. Prisikėlimo Parodų salėje — Jono ir Bronės Maziliauskų 25 m. vedybų sukaktis, viešbuty — Oktavijos Rimkutės ir Roberto Masching vestuvių puota.

PERKI ŠEVI AR OLDSMOBILĮ? Geriausią kainą gausite tik per **VIC ADAMS (Viktoras Adomavičius)** CHEV - OLDS courtesy 2749 Lakeshore Blvd. • Raštinė: 255-9151 • Namai: 767-7820

STUDENTAI!

švęskime "Oktoberfest!"
Spalio 12 d. važiuosime autobusu į Kitchener pas "Schwaben Club" linksmiai praleisti dienos.

Informacijas teikia Sigita Dūdaitė tel. 766-3689. Bilietų kainos bus praneštos ateinančią savaitę "T. Žiburiuose".

A + A

Juozui Stoškui

mirus, jo žmonai, dukrai EUGENIJAI, sūnui, anūkam
bei kitiems giminiams gilią užuojautą reiškia ir kartu liūdi —

Gulbinų šeima

SVARBUS PRANEŠIMAS JAUNIMUI

Siemet atsirado papildomų galimybių daugiau pasilavinti lietuvių kalboje ir pagilinti liutuanistines žinias. Štai trys išdėstytos datos tuo reikalui.

Rugsėjo 27, penktadienį, 7 v. v. Prisikėlimo parapijos jaunimo kambaryje šaukiamas jaunimo susirinkimas bendram pasikalbėjimui ir informacijai. Bus aptariami trijų kursų-seminarų reikalai: a. lietuvių kalbos ir literatūros užskaitų (kredito) klases, turinti atsiesti savo gimnazijos direktoriaus (principalo) pasirašytą "Evening School permission form" ir lietuviškosios mokyklos 10 skyriaus baigimo pažymėjimą. Išdėstina, kad visi turi registruotis asmeniškai, net ir tie, kurie jau yra užsiregistravę per parapijas ar V. Taseką.

Spalio 1, antradienį, 7.30 v.v. toje pat patalpoje pradedamos lietuvių kalbos ir literatūros užskaitų (kredito) klases. Kiti kursai, jei susidarys 15 klausytojų, turės prasidėti kelias savaites vėliau.

Toronto liet. mokyklų taryba

"T. Žiburių" jaunųjų bendradarbių posėdis įvyko savaitraščio patalpoje rugsėjo 10 d. Dalyvavo apie 10 asmenų iš Toronto ir Hamiltono. Posėdyje buvo apsvastyti "Jaunimo Žiburių" skyriaus redagavimo reikalai. Pirmia šį skyrių tvarkė stud. A. Sileika ir B. Birgelytė. Pirmajam atsisakius, skyriui redaguoti į paktvies Gabią Juozapavičiūtę ir Ramutę Birgelytę. Pirmoji yra baigusi sociologijos mokslo magistrės laipsnį, antroji tebestudijuja Toronte un-te. "Jaunimo Žiburiai" ir toliau pasirodys maždaug kartą į mėnesį, išskyrus vasaros atostogas.

Elzei Jankutei, M. Lietuvos patriarcho Martyno Jankaus dukrai, 80 m. amžiaus proga rugsėjo 28 d. buvo surengtos pagerbtuvės jos rezidencijoje Toronte. Iniciatorių vardu žodį tarė R. Zilinskienė, kuri ir vadovavo oficialiajai daliai. Malda sukalbėjus kun. A. Zilinskiui, sukalbėtininkė sveikino: gen. konsulas dr. J. Žmuidzin, kun. P. Ažubalis, kun. Aug. Simanavičius, OFM, kun. A. Zilinskas, Tautos Fondo Toronto atstovės pirm. A. Firavičius, "Paramos" atstovės H. Stepaitis, L. Namų pirm. J. Strazdas, Montrealio lietuvių vardu — A. Lymantas, Išganytojo par. moterų — p. Povilaitienė, KL Katalikų Dr-jos c. valdybos — pirm. dr. O. Gustainienė, Anapilio moterų — p. Ščepavičienė, M. Lietuvos Moterų Dr-jos — V. Anyšienė, baltiečių moterų — I. Meiklejohn, VI. Pūtvio šaulių kuopos moterų ir Mikulskių — p. Jokūbaitienė, skautų — V. Šendzikas, jūrų skaučių — D. Žulytė. Visiems labai nuoširdžiu žodžiu padėkojo sukalbėtininkė, kviesdama mylėti Lietuvos pajūrį. Ešą ji dirbusi, kiek galėjusi, nors dabar jai atrodo, kad dirbusi permažai. Viskas greit prabėgė. Nesijaučianti, kad jau esanti 80 metų, "Mylėkite tą pajūrį ir toliau, laukite išvadavimo" — baigė sukalbėtininkė. Po oficialios dalies gausūs svečiai ir viešnios buvo pavalįusios. Atsilankiusieji (buve Bitėnuose) buvo papuošti specialiu suvenyriniu ženkleliu su įrašu "Bitėnai".

Praėjusis savaitgalis Toronte buvo gausus viešais ir privačiais renginiais. Anapilio salėje įvyko persikėlimo metinių šventė. N. Namų salėje — sportininkų vakaras ir inž. Vaidoto Lunio — Lindos Geldutytes vestuvinis pokylis. Prisikėlimo Parodų salėje — Jono ir Bronės Maziliauskų 25 m. vedybų sukaktis, viešbuty — Oktavijos Rimkutės ir Roberto Masching vestuvių puota.

Elzei Jankutei, M. Lietuvos patriarcho Martyno Jankaus dukrai, 80 m. amžiaus proga rugsėjo 28 d. buvo surengtos pagerbtuvės jos rezidencijoje Toronte. Iniciatorių vardu žodį tarė R. Zilinskienė, kuri ir vadovavo oficialiajai daliai. Malda sukalbėjus kun. A. Zilinskiui, sukalbėtininkė sveikino: gen. konsulas dr. J. Žmuidzin, kun. P. Ažubalis, kun. Aug. Simanavičius, OFM, kun. A. Zilinskas, Tautos Fondo Toronto atstovės pirm. A. Firavičius, "Paramos" atstovės H. Stepaitis, L. Namų pirm. J. Strazdas, Montrealio lietuvių vardu — A. Lymantas, Išganytojo par. moterų — p. Povilaitienė, KL Katalikų Dr-jos c. valdybos — pirm. dr. O. Gustainienė, Anapilio moterų — p. Ščepavičienė, M. Lietuvos Moterų Dr-jos — V. Anyšienė, baltiečių moterų — I. Meiklejohn, VI. Pūtvio šaulių kuopos moterų ir Mikulskių — p. Jokūbaitienė, skautų — V. Šendzikas, jūrų skaučių — D. Žulytė. Visiems labai nuoširdžiu žodžiu padėkojo sukalbėtininkė, kviesdama mylėti Lietuvos pajūrį. Ešą ji dirbusi, kiek galėjusi, nors dabar jai atrodo, kad dirbusi permažai. Viskas greit prabėgė. Nesijaučianti, kad jau esanti 80 metų, "Mylėkite tą pajūrį ir toliau, laukite išvadavimo" — baigė sukalbėtininkė. Po oficialios dalies gausūs svečiai ir viešnios buvo pavalįusios. Atsilankiusieji (buve Bitėnuose) buvo papuošti specialiu suvenyriniu ženkleliu su įrašu "Bitėnai".

Praėjusis savaitgalis Toronte buvo gausus viešais ir privačiais renginiais. Anapilio salėje įvyko persikėlimo metinių šventė. N. Namų salėje — sportininkų vakaras ir inž. Vaidoto Lunio — Lindos Geldutytes vestuvinis pokylis. Prisikėlimo Parodų salėje — Jono ir Bronės Maziliauskų 25 m. vedybų sukaktis, viešbuty — Oktavijos Rimkutės ir Roberto Masching vestuvių puota.

PERKI ŠEVI AR OLDSMOBILĮ? Geriausią kainą gausite tik per **VIC ADAMS (Viktoras Adomavičius)** CHEV - OLDS courtesy 2749 Lakeshore Blvd. • Raštinė: 255-9151 • Namai: 767-7820

Montrealietė sociologė Irena Lukoševičienė kalba akademikams skautams jų studijų savaitę Dainavoje prie Detroito K. Sragauskas

MONTREAL

Tradicinė V. Krėvės literatūros premija \$500 Akademiniams Lietuvių Sambūris šiemet pasiskyrė poetei Liūnei Sutamai (Zinaidai Nagytei-Katiliškienei) už leidinį "Badmetis". Premija bus įteikta spalio 5 d. Montrealyje. Vertintojų komisija sudarė: pirm. dr. Jūratę Cipliauskaitę-Tanner, sekr. dr. H. Nagys, nariai — Monika Jonynienė, Rima Tekutyte, Vilius Pėteraitis. Akademiniame sambūryje šiuo metu yra apie 40 narių. Jo pirmininkė yra dr. J. Cipliauskaitė-Tanner, sekr. R. E. Maziliauskas. Premija yra skiriama kas antri metai. Įsteigta 1950 m. Si premija yra dešimtoji.

A. Lymantas, "Lietuvos Pajūrio" red., su Ponia lankėsi Toronte, kur dalyvavo Elzės Jankutės 80 m. sukakties minėjime. Sukaktuvininke jis pasveikino platesniu žodžiu, įpindamas asmeninių prisiminimų iš Klaipėdos krašto. Montreallio mažlietuvių vardu jis įteikė dovaną — paveikslą, primenantį Jankų tėviškę Bitėnus. — Šiuo metu A. Lymantas rašo knygą apie prekybinį Lietuvos laivyną, panaudodamas turimus kitų atsiminimus.

Elzbičtos Kardellenės muzikos studija po vasaros atostogų pradėjo muzikos pamokas rugsėjo 9 d. Primiama nauji mokiniai. Tel. 767-0473.

TORONTO, ONT.

"T. Žiburiams" persikėlimo proga paaukojo po \$25: prel. Jonas A. Kucingis, Petra Jankaitienė; \$10: Ona ir Juozas Balšiai, Vladas Gumauskas. Nuoširdus acū spaudos rėmėjams.

Vietoje gėlių a.a. J. Tonkūno atminimui P. O. Dabkai "T. Žiburiams" paaukojo \$20.

Stasys Liepas su Ponia iš Čikagos lankėsi Hamiltone ir Toronte. I. Vadauskienės lydimi jie apžiūrėjo lietuvių institucijas. Jų nuomone, pastatai torontiečiai pralenkia Čikagą.

20 METU

IR ŽINGSNIS PIRMYN:

ADAMONIS Insurance Agency Inc.

atstovauja

ZURICH INSURANCE COMPANY

Tai viena didžiųjų europinės kilmės bendrovių su
\$64,648,630.00 apyvarta Kanadoje 1973 metais

Atstovaujamos bendrovės:

- Royal Insurance Group
- Prudential Assurance Company Ltd.
- General Security Insurance Co. of Canada

Klientui tai reiškia geresnę galimybę
platesniai pasirinkimui
APDRAUDOS IR KAINOS ATVEJU!

P. Adamonis, CIB Tel. 722-3545

MONTREAL ENTERPRISES